NIKÂH BAHSI

1- Cimaa Karsi Kuvvetli Istiyaki Olup Nikah Masraflarini Bulabilen Kimseye Evlenmenin Müstehab Olusu, Masraflari Bulamayan Kimsenin Oruçla Istigal Etmesi Babi
Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:
Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:
2- Bir Kadin Görüp de Onda Gözü Kalan Kimseyi Karisina veya Cariyesine Gelerek Onunla Cima Etmeye Tesvik Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
3- Nikahi Müt'a ve Bu Nikahin Evvela Mubah Kilinip Sonra Nesh Edilmesi Bilahere Tekrar Mubah Kilinip Yine Nesh Edilmesi ve Haram Kilinmasinin Kiyamet Gününe Kadar Devamini Beyan Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler :
4- Bir Kadinin Halasi veya Teyzasiyle Bir Nikah Altinda Toplamanin Haram Kilinmasi Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:
5- Ihramlinin Nikahlanmasinin Haram Kilinmasi, Dünür Yollamasinin Mekruh Olmasi Babi
6- Din Kardesi Izin Vermedikçe Yahud Vaz Geçmedikçe Onun Dünürlügü Üzerine Dünür Göndermenin Haram Kilinmasi Babi
7- Nikahi Sigarin Haram Kilinmasi ve Batil Olmasi Babi
8- Nikahtaki Sartlari Ifa Babi
9- Nikahda Dul Kadindan Izin Almanin Sözle, Kizdan Ise Susmak Suretiyle Olacagi Babi
10- Babanin Küçük Bakireyi Evlendirmesi Babi
Bu Hadisden Çikarilan Hükümler :
11- Sevval Ayinda Evlenmenin, Evlendirmenin; ve O Ayda Zifafa Girmenin Müstehab Olusu Babi
12- Bir Kadinla Evlenmek Isteyenin Onun Yüzüne ve Ellerine Bakmasinin Mendüp Olmasi Babi
Hadisi Serif'den Su Hükümler Çikarilmistir:
13- Mehir Babi, Mehrin Kur'an Ögretmek, Demir Yüzük Vesaire Gibi Seylerin Azindan ve Çogundan Caiz Olabilecegi; Kendisine Agir Gelmeyen Kimsenin Besyüz Dirhem Mehir Vermesinin Müsthab Olusu Babi
Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:
14- Bir Kimsenin Cariyesini Âzad Ederek Sonra Onunla Evlenmesinin Fazileti Babi
Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:
15- Zeyneb Binti Cahs'in Evlenmesi, Teserrür Âyetlerinin Inmesi ve Dügün Davetinin Isbati Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:
16- Bir Davete Çagiran Kimseye Icabette Bulunmayi Emir Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
17- Üç Talakla Bosanan Bir Kadinin Baska Kocaya Varmadikça, Kocasi Onunla Cinsi Münasebette Bulunarak Ondan Ayrilmadikça ve Iddeti Geçmedikçe Bosayan Kocasina Helal Olmamasi Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler :
18- Cima Esnasinda Okunmasi Müstehab Olan Dua Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler :
19- Bir Kimsenin Dübüre Dokunmaksizin Karisinin Fercine Önünden ve Arkasindan Cima' Etmesinin Cevazi Babi
20- Kadinin Kocasinin Dösegine Girmekten Imtinainin Haram Kilinmasi Babi
Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:
21- Kadinin Sirrini Ifsa Etmenin Haram Kilinmasi Babi
22- Azlin Hükmü Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler :

23- Esir Edilen Hamile ile Cinsi Münasebette Bulunmanin Haram Kilinmasi Babi
24- Emzikli Kadinla Cimada Bulunmak Manasina Gelen Gile'nin Cevazi ve Azlin Kerahati Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

NIKÂH BAHSI

Nikâh lügatte : Bir yere toplamak ve katmak inanlarina gelir. Arap sâiri
«Süphesiz ki, kabirler bekârlarla dul kadinlari ve yetimleri bir araya toplar» demistir. Araplar darb-i mesel'olarak derler. Yâni yaban esegi ile ehli disi esegi bir araya kattik, bakalim ne Çikacak demektir. Bunu neticesi malûm olmiyan bir is yaptiklari vakit söylerler. Evlenmeye nikâh denilmesi kari ile kocayi biraraya topladigi içindir.
Serîatte nikâh : Münâsebeti cinsiyye ve akit mânâlarinda kullanilir. Bu mânâlarin hangisinde hakikat, hangisinde mecaz olarak kullanildigi ulemâ arasinda ihtilaflidir. Bu hususta dört kavil vardir.
1- Akd ile cinsî münasebet arasinda istirâk-i lafzî ile müsterektir.
2- Akd'de hakikat cinsî münasebet mânâsinda mecazdir. Bu kavli îmam Sâfiî'ye nisbet ederler.
3- Cinsî münasebet mânâsinda hakikat, Akd'de mecazdir. Hanefîye ulemâsinin kavilleri budur.
4- Zam yâni katmak mânâsinda hakikattir. Kelime bu mânâlarin her birinde kullanilmistir.
Fukahâ istilâhma göre nikâh : Kadindan kasden istifâde mülkiyyeti Tfade eden bir akd'dir.
Nikâhin ser'î, aklî ve tabiî sebepleri, sartlan, rüknü, sifati ve hükmü vardir.
Ser'î sebepleri kitab, sünnet ve icmâ-i ümmettir.
Kitabtan nikâhin mesruiyyeline delil
«Size helal olan kadinlardan ikiser, üçer, dörder adet nikâh edin.» [1] âyeti kerîmesiyle emsalidir.
Sünnetten delili : Bahsimizde görülecek hadîslerdir.
Nikâhin mesruiyyet ve. lüzumu hakkinda icma-i ümmet de vardir.
Bundan mâada nikâhin akli ve tabiî sebepleri de vardir.
Nikâhin sartlari: Biri has digeri âmrn olmak üzere iki nevidir. Has olan sarti; ehliyetli bir kisinin sahitligidir.
Umumî sartlari : Velînin âkil balig ve ehliyetli olmasi, kadinin nikâha mahal bulunmasidir.
Rüknü: Icab ile kabuldür.
Sifati : Hanefîler'e göre altidir. Söyle ki :
1- Tevekân, yani cinsî münasebete karsi arzu ve sevki son derece fazla olup kadinin mehri ile nafakasini te'mine mâlî. kudreti bulunan ve evlenmedigi takdirde zina edecegi muhakkak görülen kimselere nikâh farzdir.
2 - Bu sartlara haiz olup evlenmedigi takdirde zina edecegi süpheli olan kimselere vâcibdir.
3- îtidal halinde evlenmek sünnetdir. ...
4- Evlilik hukukuna riâyet edemeyerek karisina zulüm edecegi muhakkak görülenlere haram;
5- Evlilik hukukuna riâyet edemeyip karisina zulmedecegi korkulanlara mekruhdur.
6- Dâî ve mâni' bulunmadigi takdirde evlenmek mûbahdir. Sâfiîlere göre: Itidal halinde nikâh mübahdir. Binâenaleyh onlarca
nikâhin sifati bes kisimdir.
Dâvûdu Zahirî. Ibni Hazm ve bir rivayette Imami Ahmed b. Hanbel'e göre cinsî münasebete muktedir olan herkese evlenmek farzdir.
Hükmü: Ser-i serifin izin verdigi sekilde kan ile kocanin birbirlerinden istifâde ve istimdâ' etmelerinin helâl olmasi; hürmet musâhere ve her birinin bazi hususata malik olmalari' gibi seylerdir.
Nikâh, nev-i sahsina mahsus bir akddir. O bir cihetle ibadet, bir cihetle muameledir. Fakat ibadet tarafi galipdir. [2]

1- Cimaa Karsi Kuvvetli Istiyaki Olup Nikah Masraflarini Bulabilen Kimseye Evlenmenin Müstehab Olusu, Masraflari Bulamayan Kimsenin Oruçla Istigal Etmesi Babi

1- (1400) Bize Yahya b. Yahya Et-Temîmi ile Ebû Bekir b. Etî Seybe ve Muhammed b. Alâ' EI-Hemdânî hep birden Ebû Muâviye'den rivayet ettiler. Lâfiz Yahya'nindir. (Dediler ki) : Bize Ebû Muâviye, A'mes'ten, o da Ibrahim'den, o da A!kame'den naklen haber verdi. Alka-me söyle demis : Abdullah ile birlikte Mina'da yürüyordum. Derken ona Osman rastladz ve onunla konusmaya basladi. Osman ona :
«Yâ Ebâ Abdirrahman! Seni genç bir hanimla evlendirsek ya. Olur ki sana geçmis zamanindan bir kismini hatirlatir, dedi. Abdullah su cevâbi verdi:
— Sen böyle dedinse Resûlüîlah (SallaUahü Aleyhi ve Sellem) de bize:
«Ey gençler cemâati! Sizden kimin evlenmeye gücü yetiyorsa hemen evlensin. Zira evlilik gözü (haramdan) daha yumdurucu, namusu daha koruyucudur. Kimin gücü yetmiyorsa o da oruç tutmayi iltizam etsin. Çünkü oruç onun Için hayalarin! kesmek (mesabesinde) dîr.» buyurdular.

2- (...) Bize Osman b. Eli Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ce-rîr, Â'mes'den, o da Ibrahim'den, o da Aîkame'den naklen rivayet etti. Alkame söyle demis : Ben Abdullah b. Mesud ile Mina'da yürüyordum birden ona Osman b. Affan rastladi. Ve :
— Beri gel ya Ebâ Abdirrahman! diyerek onu tenhaya çekti. Abdullah oniui bir haceti olmadigini görünce bana
— Gel ya Alkame! dedi. Ben de gittim. Osman ona :
— Seni bakire bir kizla evlendirsek ya ey Ebâ Abdsrrahman! Olur ki, nefsinden kaybettigin bazi seyleri sana döner, dedi. Bunun üzerine Abdullah :
— Sen böyle dedinse... diyerek Ebû Muâviye hadîsi gibi anlatti.

3- (...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe ile Ebû Küreyb rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ebû Muaviye, Â'mes'den, o. da Umâratû'bnû Umeyr'den, o da Abdûrrahman b. Yezîd'den, o da Abdûllalvdan naklen rivayet etti. Abdullah söyle demis: Resûlüüah (Sallallahü A levhi ve Sellem) bize:
«Ey gençler cemâati! Sizden kimin evlenmeye gücü yeterse hemen evlensin. Zira evlilik gözü (haramdan) daha yumdurucu, namusu daha koruyucudur. KImin gücü yetmezse o da oruç tutmayi ÜfIzam etsin. Çünkü oruç onun için hayalarini kesmek (mesabesinde) dir.» buyurdular.

4- (...) Bize Osman b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Cerîrr, Â'mes'den, o da Umaratû'bnû Umeyr'den, o da Abdûrrahman b. Yezîd'den naklen rivayet etti. Abdûrrahman söyle demis :
Ben, amcam Alkame ve Esved, Abdullah b. Mesûd'un yanina girdik.
Ben o gün (henüz) gençdim. Ibni Mesûd bir hadîs söyledi ki, zannederim onu benîm için rivayet etti.
«ResûlüIIah (Süiialluhü Aleyhi ve Sellcm) söyle buyurdular dedi.» Râvi Ebû Muâviye hadîsi gibi rivayette buiundu. Sunu da ziyâde etti: «Ab-durrahman: Artik durmayip evlendim, dedi.»

(...) Bana Abdullah b. Saîd El-Esecc rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vekî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Â'mes, Umâretû'bnû Umeyr'den, o da Abdûrrahman h. Yezid'den, o da Abdûllah'daii naklen rivayet etti. Abdullah söyle demis : «îbni Mesûd'un yanma girdik. Ben girenlerin en genci idim...» Râvi yukardakilerin hadîsi gibi rivayette buîunmus. Fakat: «Artik durmayip evlendim» cümlesini söylememistir.
Bu hadîsi Buhari ile Nesâî «Oruç» ve «Nikâh» bahislerinde, Ebû Dâ.vûd ile Ibni Mâce «Nikâh» bahsinde muh-telif râvilerden tahric etmislerdir. .
Ebû Abdirrahman, Hz. Ibni Mes'ûdun künye-sidir. Bâzilari buradaki Ebû Abdirrahman'm «Hz. Abdullah b. Ömer oldugunu iddia etmis ve Ebû Abdirrahman'm onun meshur olan künyesidir» demislerse de dogru degildir. Bu kissada Abdullah b. Ömer (Radiyailahu anh) 'm dahli yoktur.

«Olur ki, nefsinden kaybettigin bazi seyler sana döner» cümlesinden murad gençligindeki nesât ve kuvvetidir, Bazilari : «Ihtimal ki Hz, Osman Ibni Mesûd (Radiyailahu anh}'m hâlinde pejmürdelik görmüs; bunu evlenmemis olmasina hamletmistir derler.
«Gel yâ Alkameî» diyen Kirmâni'ye göre Hz. Abdullah Ibni Mesûd 'dur. Ayni bu sözü Hz. Osman'm söylemis olmasini muktezâyi hale daha muvafik görmüsse de bizce hadîsin Buhârî'deki ibaresi dahi Kirmâni !nin hakli oldugunu göstermektedir. Zira Buhârî'de
«Osman, yâ Ebâ Abdirrahman! Benim sana söyleyecek bir hacetim var, dedi. Ve'bir kenara çekildiler. Osman: Ya Ebâ Abdirrahman! Seni bir kizla evlendirmemize razi misin? Sana kaybettigin gençlik kuvvetini hatirlatir, demis. Abdullah (Radiyailahu anh) onun bundan baska söyliyece!c bir haceti olmadigini görünce bana isaret ederek; gel yû Alkame! dedi » buyrulmaktadir.
Ma'ser: Bir sifatin hepsine sâmil oldugu taifedir. Binâenaleyh gençler bir ma'ser, ihtiyarlar dahi bir ma'serdir. Lisânimizda bunlara cemâat denir.
Sebâb: Sâabbm cemidir. Gençler demektir. Sâabb kelimesi Sebebe ve Subbann sekillerinde de cemilenir. Nevevi Sâfiî1er'e göre otuz yasim geçmeyen âkil balig kimselere «Sâabb» denildigini söylüyor. Kurtubî ise onalti yasma kadar bir çocuga «hades», onaîti yasindan otuz iki yasma kadar «sâabb», otuz ikiden yukari olanlara «Keh'iI» denildigini bildirmistir. Zemahserî !nin kavli de budur. Bâzilari otuz ikiden kirk yasma kadar olanlara Kehil denilecegini söylemislerdir. Resûlüllah (SallallaJiu Aleyhi ve Sellem) Efendimizin hassaten gençlere hitab buyurmasi, kadinlara karsi sehvet daha ziyâde onlardan beklendigi içindir.
Bâae kelimesinden murâd ne oldugu ulemâ arasinda ihtilaflidir. Bir kavle göre bundan murâd nikâh masraflari, ikinci kavle göre cimâ'dir. Ulemâ ikinci kavli daha sahih bulmuslardir. Mamafih her iki kavil netice itibariyle ayni mânâya gelirler. Cümlenin takdiri sudur: «Sizden kimin mâlî kudreti bulunmak suretiyle cinsî münasebete gücü yeterse hemen evlensin. Mâlî kudreti bulunmamak suretiyle cimaa gücü yetmeyen de oruç tutsun, bu suretle âdeta hayalari çikarilmis gibi sehvetini kessin.»
Bâe kelimesi, Bâat, Bâa' ve Bâhe sekillerinde de okunmustur. Fakat meshur kiraati Bâae'dir. Bu kelimenin lûgatta asil mânâsi cinsî münasebettir. Sonra nikâh akdine de bâae denilmistir.
Vicâ': Hayalarin çikarilmasidir. Bâzilarina göre Vicâ' hayalari burmaktir Onlari çikarip atmaya iksâ' denilir. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) oruca tesvik suretiyle bu ismi vermistir.

Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:

1- Bir kimsenin arkadasina evlenme teklifinde bulunmasi ve ona genç kadinla evlenmesini tavsiye etmesi müstehabdir.
2- Hattâbî bu hadîsle istidlal ederek sehveti gidermek Için ilâç kullanmaya cevaz vermistir. Ancak ilâcin sehveti tamâmiyîe kes-meyip sadece teskin edecek derecede olmasina dikkat etmelidir. Zira v-lenmedigi için ilâçla sehvetini teskin eden bir kimse ileride evlenecek vakit, hâl bulabilir. Bu takdird sehvetini tkmâmiyle kesen ilâç kullanmissa pisman olur.
3- Mâ1ikî1er'den bâzilari yine bu hadîsle istidlal ederek istimna bil-yed yâni eliyle meni getirmenin1 haram" oldugunu söylemislerdir. Hanefî1er'den bâzilarina göre evlenmekten âciz olan bir kimsenin sehvetini teskin için bunu yapmasi mûbahdir
4- Kurtubî'ye göre'bu hadîs mnln denilen âleti kalkmayaiV-kimselere muhayyerlik vermenin vucûbuna delildir.
5- Oruç sehveti kirar. Bâzilari buna itiraz ederek : «Oruç1 hararetin tehyicini artirir. Bu da sehvetin fazlalasmasina sebep olur» demis-lerse de bunlara cevaben: «Sehvetin artmasi ilk günlerdedir. Oruca "devam edildigi takdirde sehvet kesilir. Çünkü1 sehvet' yemege tâbidir. Onun kuvvetine göre artar, za'fma göre azalir.» denilmistir.
6- Hadîs-i serif, sehveti çok olup evlenmeye iktidari olanlara nikâhi emretmektedir. Icmâ' da budur. Lâkin cumhuru ulemâya göre buradaki emir vucûb degil- nedb ifade eder. Ulemânin bu babdâki kaville--rini

bahsimizin basinda görmüstük.
7- Hadîs-i serifte gözü haramdan koruyacak, iffet ve namusun muhafazasina yanyacak seyleri yapmaya tergîb ve tesvik vardir.

5- (1401) Bana Ebû Bekir b. Nafir El-Abd* rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Beliz rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Seleme, Sâbit'den, o da Enes'den naklen rivayet eyledi ki, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seîlem) 'in ashabindan birkaç kisi ' Nebiy yi (Sallallahü Aleyhi \c Sel:em}'in zevcelerine onun gizlice yaptigi ibâdetini sormuslar. Neticede bunlardan biri : Ben kadinlarla evlenmeyecegim; digeri : Ben et yemeyecegim; öteki : Ben dösekte uyumayacagim, demis. Bunun üzerine Resûlüflah (Sallaüühii Aleyhi ve Sellem) Allah'a Iiamdû sena ederek:
«Bazi kimselere ne oluyor ki, söyle söyle demisler. Ama ben hem namaz kilar, hem uyurum. Hem oruç tutar, hem tutmam. Kadinlarla da evlenIrim. imdi kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden degildir.» buyurmuslar.
Bu hadîsi Buhârî «Nikâh» bahsinde tahriç etmistir. Onun rivayeti buradakinden daha tafsilâtli olup söyledir :
«Üç kisi evzâci tâhirâlin evlerine gelerek Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve SelIem) in (gizli) ibâdetini sormuslar. Kendilerine haber verilince herhalde bunu az görerek: Biz nerede, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve SelIem) nerede! Allah onun gelmis geçmis bütün (mütesavver) günahlarini af etmistir demisler. Bunlardan biri : Bana gelince, ben geceleri ilel ebed namaz kilacagim; digeri ben de ömrüm boyunca oruç tutacagim, orucu hiç birakmayacagim; öteki, ben de kadinlardan uzak kalacagim. Ve ebediy-yen evlenmiyecegim, demis. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi Sellem) gelerek:
SöyIe söyle diyenler sizler misiniz? Dikkat edin. Vallahi sizin Al-lah'dcrn en ziyade korkan ve sakinaniniz benim. Lâkin ben hem oruç tutar, hem tutmam. Hem namaz kilar, hem uyurum. Kadinlarla da evlenirim, imdi her kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden degildir.» buyurmuslar.
Buhari 'nin rivayetinde «nefer» yerine «raht» buyrulmustur. Bu iki kelime arasinda mânâ itibariyle cüz'i fark vardir.
Raht: Üçden ona; Nefer: Üçden dokuza kadar kimselere denilir : Bu kelimelerin ikisi de birer ismi cemi olup müfretleri yoktur.
Saîd b. El-Müseyyeb'in rnürsel olarak rivayet ettigi bir hadîse göre Peygamber (Sallallahü A leyhi ve Sellem) !in ibâdetini sormaya gelenler Ali b. Ebî Tâlib, Abdullah b. Amr bir. Âsve Osman b. Maz'ûn (Radiyallahu anh) Hazerâtidir. Bu zevat Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Jin evinde gizlice yaptigi ibâdeti az bulunca Allah'in affû magfiretine nail olan bir zâtin fazla ibâdete ihtiyaci olmadigi kanâatine varmislarsa da Resûl-i Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Ben sîzin Allah'dan en ziyade korkan ve sakinanizim.» buyurarak bunu reddetmis, kendisinin ibâdette son derece dikkat ve siddet gösterdigini ve Allah korkusunun kendisinde herkesten fazla oldugunu bildirmistir.
«Her kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden degildir» cümlesinden murâd, sünnetimden yüz çeviren benim yolumda degildir, demektir. Yâni buradaki sünnetten murâd tarikat ve yoldur. Bu da farz, nafile bütün amellere ve akaide sâmildir.

Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:

1- Hadîs-i serîf ibâdetlerde nefse zarar verecek derecede fazla inhimak degil, orta hâlin mesru olduguna delildir. Taberî : «Bu hadîste yiyecek ve giyecek hususunda helâl istimalini men edenlere red cevabi vardir.» diyor. Kaadî Iyâz ise: «Bu cihet selefin ihtilâf ettigi meselelerdendir. Bazilari Taberî 'nin kavline sahib olmus; bir takimlari da aksini iltizam etmislerdir.» dedikten sonra sözüne söyle devam etmistir : «Evlâ olan her iste orta yolu tutup helâl seylere devamda rfrât göstermemektir. Çünkü bunun sonu büyüklerimeye varir. Sübheli ve hattâ memnu' olan seyleri irtikâba kadar götürür...» demektedir.

Ulemâdan bâzilarina göre Peygamber (SaUallaîm Aleyhi ve SelIem) Efendimizin yoluna rmuhalefet etmekle, kendi yaptigi ibâdetin, onun yaptigindan daha üstün ve muvafik oldugunu göstermek isteyen kimse dinden çikar. Bu takdirde hadîs~i serifteki «Benden degildir» cümlesi «Benim dinimde degildir» mânâsina gelir.
2- Nikâh Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimizin sünnetîerindendir. El-Mühellebb: «Nikâh Islâm'in sünnetlerin-dendir; Islâmiyette ruhbaniyet yoktur. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)m sünnetinden yüz çevirerek nikâhi terk eden kimse bid'at isledigi için zemolunur. Ama evlenmemek hâline daha muvafik olup ibâdetine yardim ettigi için nikâhi terk edenler mezmûm degildir,» demistir.
ZahirîIer'e göre nikâh akdi vâcibdir. Fakat muameleyi cîn-siyye sart degildir. Akd dahi ömürde bir defa farz olur.
Imam-i Sâfiî'ye göre kendini Ibâdete vermek evlenmekten efdaldir. Hz. Safiî bu babda Yahya (Aleyhisselâir.) kissasiyle istidlal etmistir. Teâlâ hazretleri Hz. Yahya 'yi Seyyid ve Hasûr diye roedhetmistir.
Hasûr : Iktidari varken kadinlarla evlenmeyen demektir. Imam-i Safiî bu kissaya bakarak : «Nikâh efdal olsa Cenâb-i Hak Hz. Yahyâ'yi medh etmezdi» demistir. Halbuki kendisi geçen seriatlarin bizim için seriat sayilamayacagina kaildir. Binâenaleyh geçmis bir seriat ile kendisinin istidlalde bulunmasi dogru degildir. Kaldi ki Yahyâ (A!eyhi sellem}'m halini medheden bekârligin evlenmekten efdâl oî-dugu mânâsi da çikmaz. Çünkü hadd-i zâtinda bir sifati medh etmek, baska sifati zem iktizâ etmez. Bu babda en güzel sözü Hanefîler'-den Kemâl b. Hûmam (788-861) söylemistir. Ona göre evliligin bekârliktan efdal olduguna en büyük delil Fahr-i Kâinat (Sallallahü Aleyhi ve Sellehi) Efendimizin Ömrünün sonuna kadar evli yasamasidir.
Süphesiz ki, Teâlâ Hazretleri Nebiyyi Ekremi'ne hallerin en güzelini reva görmüstür. Eger evlilik bekârliktan efdal olmasaydi ona evlilik hâlini reva görmezdi.

6- (1402) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Mübarek rivayet etti. H.
Bize Ebû Küreyb Muhammed b. Alâ' dahi rivayet etti. .Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Ibni Mübarek, Ma'mer'deii, o da Zûhri'den, o da Saîd b. El-Müseyyeb'den. o da Sa'd b. Ebî Vakkâas'dan naklen haber verdi. Sâ'd söyle demis : «Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Selleni) Osman b. Maz'û'nun tebettülünü (bekârligi) kabul etmedi. Sayet ona izin verseydi biz de hayalarimizi çikarirdik.»

7- (...) Bana Ebû Imrân Muhammed b. Câ'fer t. Ziyâd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize ibrahim b. Sa'd, Ibni Sihâb Zühri'deii, o da Saîd b. El-Müseyyeb'den naklen rivayet etti. Sâîd söyle demis: Ben Sa'd'i: «Osman b. Mazûn'im bekârligi kabul edilmedi; sayet ona izin verilseydi biz de hayalarimizi çikarirdik.» derken isittim.

8- (...) Bize Muhammed b. îîâîi' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Huceynn h. Müsennâ rivayet elti. (Dedi ki) : Bize Leys, Ukayl'den, o da Ibni Sihabb'dan naklen rivayet etti ki. Ibni Sihabb söyle demis: Bana Saîd b, El-Müscyyeb haber verdi. Kendisi Sa'rî b. Ebî Vakkâas'i sunu söylerken isitmis :
«Osman b. Mazûnn bekâr kalmak istedi de Kesûlüllah (Sallailuîiii Aleyhi ve Sellem) kendisini (bundan) nehi buyurdu. Sayet ona bekârligi tecviz etseydi biz de hayalarimizi çikarirdik.»
Bu hadisi Buhârî , Tirmizî, Nesâî ve Ibni Mâce «Nikâh» bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir.
Tebettûl esas itibariyle inkita' mânâsina gelir. Hz, Meryem ile Fâtim (RadiyaU0hüanha)ya «Beiûl» denilir. Bunun vechi dîn, fazilet ve âhirete ragbet hususunda zamanlarindaki kadinlardan mümtaz ve münkati' olmalaridir. Ulemânin beyânina göre' bu hadisteki tebettûl'den murâd sirf Allah'i ibâdet maksadi ile kadinlardan alâkayi keserek bekâr kalmaktir. Taberî : «Tebettûl dünya ile, dünya sehvetlerini terk ederek kendini Alîah Teâlâ'nm ibâdetlerine vermektir.» diyor.
Hz. Sa'd'm : «Sayet ona izin verseydi biz de hayalarimizi çikarirdik sözünden murâd bekârliga ve .sâir dünya lezzetlerinden alâkayi kesmeye izin verilseydi, biz de sehvetimizi kirmak için hayalarimizi çikartir, su suretle bekârlik bize âsân olurdu demektir.
Bekârlik hiristiyanlikta mesrir idi. ResûlülJah (SaUaüahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz neslin çogalmasi ve

cihâdin devam edebilmesi için üm-1 metini bundan nehiy buyurmustur. Insanin hayalarini çikarmak ve tenasül uzvunu kesmek bil-ittifak memnu'dur. Binâenaleyh bugün moda haline getirilmeye çalisilan umûmî dogum kontrolü de dînen memnu'dur. Çünkü bunun neticesi müslümanlar azalacaktir. Halbuki dînen müslü-manlarin azalmasi degil, çogaltilmaya çalisilmasi emir buyrulmustur. Gerçi Islâm hukukunda «az!» denilen bir fiilin mesrûiyyetinden bahsolun-mystur. Fakat bu is bâzi hallerde kari ile kocanin anlasmasina birakilmis bir istisnadir. Tamimine müsaade yoktur.

Azl: Çocuk yapmamak için kari-koca anlasarak erkegin menisini disariya atmaktir.

îbni Abdi1berr'in «El-Istîab» nâm eserinde' Aise binti' Kudâme'den rivayet ettigi bîr hadisde söyle denilmektedir : «Osman b. Mazûnn : Yâ Resûlallah! Bize gazalarda bekârlik güç geliyor. Bana müsaade buyurur musun hayalarimi çikartayim yâ Resûlaliah? demis. Rcsûlüllah (SatlaUaJiü Aleyhi ve Sellem) :

— Hayir îbnI Mazûnn! Sen oruç tutmalisin. Çünkü oruç sehveti keser; buyurmus.» Rivayete nazaran Osman b. Mazûnn. Hz. Ali ve Ebû Zer (Radiyallahü anh) hayalarini çikararak bekâr yasamak istemisler. Fakat ResûlülJali (SallaHchü Aleyhi ve Sellemi kendilerini bundan men etmistir.

Bütün bunlar gösteriyor ki, dinimiz müslumanlarin azalmasini hedef tutan hiç bir vasitayi mesru' görmemistir.

Gerçi: «Ikiyüz tarihinden sonra gizin en hayirliniz hafif ve ailesiyle çoluk çocugu olmayan bekârlarimzdir» mealinde bir hadîs rivayet olunursa da bu hadîs uydurmadir. Binâenaleyh ona asla iltifat olunamaz. Hz. Huzeyfe'nin üzerinden söylenen : «Sene yüz, yüzellI oldu mu sizden birinizin bir köpek enigi terbiye etmesi, çocuk terbiye etmesinden daha hayirlidir.» sözü de bu kabil uydurmalardandir.

2- Bir Kadin Görüp de Onda Gözü Kalan Kimseyi Karisina veya Cariyesine Gelerek Onunla Cima Etmeye Tesvik Babi

9- (1403) Bize Amr b. AH rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûl'â'lâ rivâyct.ctti. (Dedi ki) : Bize Hisam b. Ebî Abdillâh, Ebu'z-Züfaeyr'den, o da Câbîrden naklen rivayet eyledi ki: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir kadin görmüs. Müteakiben zevcesi Zeyneb'e gelmis. Zeyneb kendine ait bir deri oruyormus. Resûlüllah (SaIiallakü Aleyhi've Sellem) hemen hacetini bitirmis. Sonra Ashabinin yanina çikarak:

«Süphesiz kI kadin seytan suretinde gelir, seylan suretinde gider. Biriniz bir kadin gördü mü hemen ailesine gelsin. Çünkü bu onun nefsinde olan seyi giderir.» buyurmuslar.

(...) Bize Züheyr b. Harb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdüssanied Abdilvâris rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Harb b. Ebi'l-Âliye rivayet eyIedi. (Dedi ki) : Bize Ebû'z-Zübeyr, Câbir b. AbdiUâh'dan naklen rivayet etti ki, Peygamber (Sc.UalichU Aleyhi ve Setleni) bir kadin görmüs.

Râvi yukarda hadîsin mislini rivayet etmis. Yalmz: «Zevcesi Zey-neb'e gelmis. Zeyneb bir deri ovuyornius» demis «Seytan suretinde gider» cümlesini söylememistir.

10- (...) Bana Selemetû'bnü Sebîbb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hasan b. Â'yen rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'kil, Ebû'z-Zübeyr'den naklen rivayet eyledi. (Demis ki) : Câbir sunu söyledi : Ben Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellemj'i:

«Birinizin bir kadin hosuna gider de gönlüne girerse, hemen kendi karisina giderek onunla cima' etsin. Çünkü bu nefsindeki seyi giderir.» buyururken isittim.

Ulemânin beyanina göre kadinin seytan suretinde gidip gelmesinden murâd, nefsi fitneye davet etmesine isarettir. Çünkü Teâlâ hazretleri erkeklerin nefislerinde kadinlara karsi bir meyi halk etmistir. Onlara bakmaktan lezzet duyarlar. Binâenaleyh kadin erkege vesvese vererek serre davet eden bir mahlûk oldugu için seytana benzetilmistir.

Menîe': Henüz tabaklanmaya konan deridir. Daha sonra «Efîk», daha sonra da «Edîm» nâmini alir. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimizin bir kadin görerek Hz. Zeyneb'e gelmesi ve onun cinsî münâsebette

bulunmasi ashabina talîm ve irsad içindir. Disarda bir kadin görerek onda gözü kalanlarin böyle yapmalari îcap eder.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Bir kadin görerek sehveti harekete gelen kimsenin derhal karisi ile cimaa' etmesi ve nefsini yatistirmasi müstehabdir.
2- Zaruret yokken kadinin erkekler arasina çikmamasi îcab eder.
3- Erkek ecnebi bir kadina, kadinin elbisesine ve zînetlerine mutlak surette bakmamahdir.
4- Kadin öte beri islerle mesgul olsa bile kocasinin onu gece veya gündüz cimâa' davet etmesinde beis yoktur. Çünkü bazen erkege sehvet galebe çalar, cimâa' tehir edilirse bedenine, kalbine veya gözüne zarar gelebilir.

3- Nikahi Müt'a ve Bu Nikahin Evvela Mubah Kilinip Sonra Nesh Edilmesi Bilahere Tekrar Mubah Kilinip Yine Nesh Edilmesi ve Haram Kilinmasinin Kiyamet Gününe Kadar Devamini Beyan Babi

11- (1404) Bize Muhammed b. Abdillah b. Nümeyr El-Hemdânî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam ile VeUF ve Ibnû Bisr, Ismail'den, o da Kays'dan naklen rivayet ettiler. Kays söyle demis : Ben Abdullah'i sunu söylerken isittim: «Kesûlüllah (Sül'allahü Aleyhi ve Sellem) iîe birlikte gaza ediyorduk. Kadinlarimiz yoktu. Bu sebeble hayalarimizi çikarsak mi ki dedik. Fakat Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) bizi bundan nehyetti. Sonra bize elbise mukabilinde muayyen bir zamaiia kadar bir kadinla evlenmemiz için ruhsat verdi. Bundan sonra Abdullah :
«Ey îman edenler! Allah'in size helâl kildigi seylerin iyi, bos olanlarim (kendinize) haram kilmayin. Hakka da tecavüz etmeyin. Çünkü Allah mütecavizleri sevmez.» [3] âyet-i kerîmesini okudu.»

(...) Bize Osman bin Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) ; Bize Cerîr, Ismail b. Ebî Hâlid'den bu isnâdla bu hadîsin mislini rivayet etti. Ve : «Sonra bize su âyeti okudu» dedi; «Abdullah okudu» demedi.

12- (...) BIzc E!îû Bekir b. Ebû Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vekî' Ismail'den bu isnâdla rivayetle bulundu. «Biz genç oldugumuz haldeydik ve yâ Resûlaîlah! Hayalarimizi çikaralim mi diye sorduk?» dedi. «Kaza ediyorduk demedi.»
Bu hadîsi Buhari «Nikâh» ve «Tefsir» bahislerinde, Nesâî «Tefsir» bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir. Görülüyor ki. ashâb-i ldram'dan bâzilari sehvetlerini kirmak ve seytanin vesvesesinden kurtulmak için hayalarini çikarmak istemisler. Fakat Resûlüllah {Süllallahü Aleyhi ve Sellem) onlari bundan nehi buyurmustur. Çünkü bu is Allah'in halk ettigi sekli degistirmek, neslin önünü kesmek ve canliya eziyet gibi bir takim memnu' fiilleri tazammun etmektedir. Kesûiü Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bunun yerine ashâb-i kiram'ma müfa denilen bir nevi muvaffak nikâha ruhsat vermistir. Hadîs-i serifte :
«Sonra bize elbise mukabilinde bir kadini bir müddet nikâh etmeye ruhsat verdi» cümlesinden murâd budur. Müt'a'nm mutlaka bir elbise mukabilinde olmasi sart degildir. Iki tarafin razi olacaklari.herhangi bir seyle müt'a yapilir. Nikâh-i müt'a : Temettü' lâfzîle yapilan muvakkat nikâhtir. Bunda sahit lâzim degildir.
Hadisin râvisi Hz. Abdullah b. Mesud 'dur. Okudugu âyet-i kerîme Ibni Abbâs{RadiyaUahu ar.h)\n beyânina göre ashâb-i kir.am'dan üç kisi hakkinda nazil olmustur. Bu zevat kendi aralarinda : «Tenasül âletlerimizi keselim de dünya sehvetlerinden vaz geçelim. Biz de Râhibîerin yaptiklari gibi yeryüzünde .seyahat edelim.» diye konustuklari vakit nazil olmustur. Resûîüllah (Salkillahü Aleyhi ve Sellem). bunu haber aldigi vakit kendilerini çagirtarak böyle bir sey konusup konusmadiklarini sormus; onlar da evet diyerek tasdik etmislerdi. Bunun üzerine onlara :

«Ama ben hem oruç tutarim, hem tutmam. Hem namaz kilarim, hem uyurum; kadinlarla da evIenIrIm. Imdi her kim benim sünnetimle amel ederse bendendir; kim benim sünnetimle amel etmezse o benden degildir.» I uyurdular. Bu hadîsin mislini Ibni Merdevey h Hz. Ibni Abbâs'dan rivayet etmistir.
Nevevî diyor ki ; «Babimiz hadîsinde Hz. Abdullah b. Mes'ud'un Ibni Abbâs (RadiyaUahünanh) gibi nikâhi müt'a'nm mubah oldugunu itikat ettigine isaret vardir. Herhalde onlar bunun nesh edildigini, duymamislardir.»
Kaadî Iyâz müt'a'nm mubah olduguna dair ashâb-i kiram'-dan bir cemaatin hadîs rivayet ettiklerini söyler. Nitekim babimizda görülecek. Câbir b. Abdillah ile Selemetü'bnü Ekvâ', Sebratü'bnü Ma'bed ve îbni Abbâs (Radiyallahu anh) hadîslerinden de nikâhi müt'a'ya ruhsat verildigi anlasilmaktadir. Yalniz bu hadîslerde evlerinde mukim olanlara müt'a'nm mubah kilindigina dair bir kayit yoktur. Bilâkis müt'a için sefer ve gazalarda zaruret icabi ruhsat verildigi bildirilmektedir. Çünkü memleket sicak, ashabin kadinlara karsi sabirlari azdi.
Ibni Ömer (Radiyallahu anh) hadîsinde mût'anm muztar kalmak sartiyla îsîâm'm ilk devirlerinde bir ruhsat olmak üzere tecviz edildigi bildirilmektedir. Böyle bir rivayet Ibni Abbâs (Radiyallahu anh) dan da nakledilmistir. Mâziri : «Nikâhi mût'anm Islâm'in ilk devirlerinde caiz oldugu sabittir. Sonra nesh edildigi dahi sahih hadîslerle sübüt bulmus; ve haram olduguna icmâ'i ümmet inikaad eylemistir. Bu hususta ehl-i bid'atdan bir taife müstesna olmak üzere muhalefet eden bulunmamistir. Ehl-i bid'at, mensuh hadîslerle istidlale tesebbüs etmislerse de bu hadîslerde onlara bir delil yoktur.» demektedir.
Nikâhi mût'a hakkinda gereken izahat asagidaki rivayetlerde sirasi geldikçe verilecektir.

13- (1405) Bize Muhammed b. Bessâr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Su'be, Amr b. Dinar'dan, rivayet eyledi. (Demis ki) : Ben Hasan b. Muhammed'i, Câbir b. Abdillah ile Selemetü'bnü Ekva'dan naklen rivayet ederken dinledim. Söyle demisler : «Resûlüllah (Sallallahü A kyhi ve Sellem) 'in dellâh yanimiza çikarak : Resûlüllab (Sallailahü Aleyhi ve Sellem) istimta' yâni kadinlarla mût'a nikâhi yapmamiz için size izin vermistir, dedi.»

14- (...) Bana Ümeyyetû'bnû Bimtâm El-Aysî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezîd yâni Ibni Zûrey' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ravh yâni Ibni Kasim, Amr b. Dinar'dan, o da Hasan b. Muhammed'den, o da Sele-metû'bnû Ekvâ' ile Câbîr b. Abdillah'tan naklen rivayet eyledi ki :
«Resûlülah (SaliaUahü Aleyhi ve Sellem) yanimiza geldi de Mut'a için bize izin verdi» demisler.

15- (...) Bize Hasan El-Huîvâni rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Afc-dürrezzâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Cüreyc haber verdi. (Dedi ki) : Ata' sunu söyledi: Câbir b. Abdillah Umre yaparak geldi. Biz de evinde onun yanina vardik. Derken cemaat ona bazi seyler sordular. Sonra mût'a'dan söz açtilar. Câbir :
«Evet, Resûlüliah (Sallallcüiü Aleyhi ve Seliem) ile Ebû Bekir ve Ömer zamanlarinda biz mût'a yaptik.» dedi.

16- (...) Bana Muliammed b. Rafi' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdürrezzâk rivayet etti. (Dedi* ki) : Bize Ibni Cüreyc haber verdi. (Dedi ki) : Bana Ebu'z-Zübeyr haber verdi. (Dedi ki) : Câbir b. Abdillâh'i sunu söylerken isittim. Biz Resûlüllah (Scllallchü Aleyhi've SeVem) ile Ebû Bekir devirlerinde bir avuç kuru hurma ve un mukabilinde birkaç günlügüne mût'a yapardik. Nihayet Amr b. Hureys hâdisesinde Ömer bundan nehyetti.

17- (...) Bize Hâmid b. Ömer E!-Bekrâvî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdülvâhid yâni Ibni Ziyâd, Âsim'dan, o da Ebû Nadrâ'dan naklen rivayet eyledi. (Demis ki) : CâbIr b. Afcdillah'm yanindaydim. Ona biri gelerek: îbni Abbâs ile Ibni Zübeyr iki mût'a hakkinda ihtilâf ettiîer, dedi. Bunun üzerine Câbir sunu söyledi : «Biz bunlari Resûîüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) zamaninda yaptik. Sonra Ömer onlardan bizi nehyetti.

18- (...) Bize Ebû-Bekir b. Ebû Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yûnus b* Muhammed rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûlvâhid b. Ziyâd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Umeys. lyâz b. Seleme'den, o da babasindan naklen

rivayet eyledi. Babasi söyle demis : «Resûîüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Evtâs yilinda bize mût'a için üç gece ruhsat verdi. Sonra ondan nehî buyurdu.
Bu hadîsi Buhârî «Nikâh» bahsinde tahric etmistir.
îbni Abdilb err nikâhi mût'a hakkinda öteden beri hilaf oldugunu kaydettikten sonra : «Sahabeye gelince : Onlar nikâhi mût'a hakkinda ihtilâf etmislerdir. Ibni Abbâs bunun caiz ve helâl olduguna kaaüdir. Bu hususta ondan rivayet edenler arasinda hilaf yoktur. Atâ' b. Ebî Rabah, Saîd b. Cübeyr ve Tavus da dahil olmak üzere Ibni Abbâs'in ekseri ashabi bu kanaattedirler, Ebû Saîd, Kudrî ile Câbir b. Abdi11ah (Radiyallahu anh) Hazerâtmin dahi nikâhi mût'a'yi caiz ve helâî gördükleri rivayet olunur.» diyor.
Evtâs : Tâif'de bir vadidir. Islâm târihinde feth-i Mekke ile Evtâs günü ayni vak'a sayilir.
Hz. Câbir hadîsinin birinci rivayetinde zikri geçen dellâhn Hz. Bilâl-i Habesî olmasi muhtemel görülmektedir. Mûteâkib rivayette Eesûlüilah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in bizzat gelerek mût'a için izin verdigi beyân edilmistir. Mamafih o rivayette de dellâhnin gelmis olmasi ihtima] dahilindedir.
Ez. Câbir 'in: «Resûîüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) ile Ebû Bekir ve Ömer zamanlarinda biz mût'a yaptik. Nihayet Ömer biai bundan »ehyetti» seklindeki beyanati Hz. Ömer zamanina kadar nikâhi mût'a'mn nesh edildigini duymadiklarina hamîedilmistîr.

19- (1406) Bize Kutaybetü'bsnî Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Kabi' b. Sabrate'l-CühenîMen, o da babasi Sebrâ'dan naklen rivayet etti ki. (Söyie demis): Resûiüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) mût'a için bize izin verdi. Bunun üzerine bir zat ile ben Benî Âmîr'den bir kadina gittik. Kadin usun boyunlu disi deve gibi bîr seydi. Ona kendimizi arz ettik. Kadin (bana) : Ne vereceksin? dedi. Ben:
— Kaftammi cevâbini verdim. Arkadasim da:
— Ka-fianum veririm, dedi. Arkadasimm kaftani benimkinden daha güseldi. Ama ben arkadasimdan daha genç îdim. Kadin arkadasimin kaftanina bakinca oku, bana bakinca da benî begendi. Sonra :
— Sen ve kaftanin bana kâfidir, dedi. Bunun Üzerine onunla üç gece bîr arada kaldim. Sonra ResûlülIah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :'
«Kimin yaninda su möf'a yaptigi kadinlardan biri varsa, ona hemen yo! versin» buyurdular.

20- (...) Bize Ebû Kâmil Fudayl b. Hüseyin El-Cahterî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Bisr yani Ibni Mûfaddal rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Umâratû'bnû Gaziyye, Rabi' b. Semra'dan naklen rivayet eyledi ki, babasi Mekke'nin fethinde Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ile birlikte gaza etmis. (Demis ki) : «Orada onbes gece —yani geceleri de sayilirsa otuz gün— kaldik; Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bize kadinlarla mût'a yapmak için izin verdi. Derken ben kavmimden bir zat ile birlikte disari çiktim. Güzellik hususunda benim ona üstünlügüm vardi. Arkadasim çirkine yakin bir adamdi. Her birimizin kaftani vardi. Fakat benim kaftanim eski, amcaoglunun kaftani ise yepyeni bir seydi. Mekke'nin alt tarafina yahut üst tarafina vardigimiz vakit Lize uzun boyunlu disi deve gibi (endamli) bir kadin rastladi. (Kendisine) :
— Bizden birimizle mût'a yapmaya razi olur musun? dîye sorduk. Kadin:
— Ne verirsiniz? dedi. Biz de her birimiz kaftanimizi yaydik. Kadin her ikimize bakmaya tasladi. Arkadasim kadinin yanibasma baktigini görünce :
— Bunun kaftani eskidir. Benim kaftanim ise yepyenidir, dedi. Kadin ise iki veya üç defa :
— Onun kaftaninin zarari yok mukabelesinde bulundu. Sonra kadinla ben mût'a yaptim ve Resûlüllah (SallaUahü Aleyhi ve Selle/n) mût'a'yi haram edinceye kadar yanindan çikmadim.»

(...) Bana Ahmed b. Saîd b. Sahr Ed-Dârimî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû-Nu'man rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vüheyb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Umaretü'bnü Gaziyye rivayet eyledi. (Dedi ki) : Bana Rabi' b. Sebrate'l-Cühenî, babasindan rivayet etti. (Söyle demis) : «Fetih yilinda JlesûMillah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ile birlikte Mekke'ye müteveccihen yola çiktik...»

Râvî Besir hadîsi giti rivayette bulunmus. Sunu da ziyâde etmistir : «Kadin bu ise yarar mi? dedi.» Bu hadisde : «Bunun kaftani eski püskü-dÜr, dedi» cümlesi de vardir.

21- (...) Bize Muhammed b. Abdillah b. Nûmeyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdi! Aziz b. Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Rabi' b. Sebrete'l-Cühenî rivayet etti. Ona da babasi anlatmis ki; kendisi Resûlüllah (SaV.aliahü Aleyhi ve SeHem) ile bera-bermis. Efendimiz söyle buyurmuslar :
«Ey cemâat! Ben size kadinlarla mût'a hususunda izin vermistim. Ama artik Allah bunu kiyamet gününe kadar haram kilmistir. Imdi kimin de yaninda bu gûnâ kadinlardan biri varsa ondan hemen arinsin. Hem o kadinlara verdiginiz seylerden hiç birini geri almayin.»

(...) Bize bu hadisi Ebû Bekr b. Ebû Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdetû'bnû Süleyman, Abdûl Aziz b. Ömer'den naklen bu isnadla rivayette bulundu. Sebra : «Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi've Sellem) 'i Kabe'de rükün ile kapinin arasinda ayakta gördüm.» demis. Ibni Numeyr hadîsinde oldugu gibi söylüyormus.

22- (...) Bize Ishâk b. Ibrahim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Âdem haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ibrahim b. Sa'd, Abdülmelik b. Rabi' b. Sebrate'l-Cûhenî'den, o da babasindan, o da dedesinden naklen rivayet etti. (Söyle demis) : «Fetih yilinda Mekke'ye girdigimiz vakit Resûlüllah(Sa/iüfta/iü Aleyhi ve Sellem) mût'a yapmamizi emi* buyurdu. Artik ondan bizi nehyedinceye kadar mût'a'dan çikmadik.»

23- (...) Bize Yahya b. Yahya rivayet etts, (Dedi ki) : Bize Azîz b. Rabi' b. Scbratc'bni Ma'bed haber verdi. (Dedi ki) ; Babam Rabi' h. Sebray*!, babasi Sebratü'fonû Ma'bed'den naklen rivayet ederken dinledim. Mekke'nin fethi yilinda Nebiyyuiîah (Sailallahü Aleyhi ve Scllcrr.} ka~ dmlaria ro.ûfo. yapmayi emir 'buyurmus. Sebra demis ki:Bunun üzerine ben ve Benî Sûley kabiîesindeii bir arkadasim digan çiktik. Nihayet Benî Âmir kabilesinden bir kadin bufduk. Kadm ui'un boyunlu disi deve gibi (endamli) idî. Kadina mût'a teklifinde kuiuiîdisk. Ve kendisine fcaf-tanlanniîzi avi, citik. Kadsn bana bakiyor, benî. arkadasimdan güzel görüyor; arkadasnmn kaftanun da beniia kaftanimdan güzel görüyordu. Bu hususta foir müddet nefsiyle istisareden sonra iteni arkadasima tercih etti. Bu suretle kadinlar bilimle beraber Üç gece kaldilar. Some Kesûlüllah (SallalIcikü Aleyhi ve Sellem) «Kikirdan ayulniayi i>I?.e emir buyurdu.

24- (...) Bîsse Amrûn-Nâkiii ile Ibni Nûmeys- KIvâyeî ettiler. (De-diier ki) : Bise Sülyaîî h. Uyeyne, Zûhrî'den, o da Bafoi' fo. Sebra:dan. s* da babasmdan naklen rivayet elti ks. Peygamber (Saliallahu Aleyhi ve Seüeir.)
nikâhi miiî'a'dan nehl feui

25- (...) Bize Ebû Bekir fc. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki} : Bi Uleyye-, Mu'nier'den. o da ZIihrVihn, o da babasindan naklen rivayet etti ki, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seltem) kadinlarla mût'a yapmayi fetih gününde nehi buyurmus.

26- (...) Bana bu hadîsi Hasan El-Hulvanî iie Abd b. Humeyd, Ya'kub b. Ibrahim b. Sa'd'dan rivayet ettiler. (Demis ki) : Bana babam, SâlIh'den naklen rivayet elti. (Demis ki) : Bize Ibni Sihâb, Rabi' b. Seb-rate'l-Cûheni'den, o da babasindan naklen haber verdi. Babasi Rabi'a, Ee-sûlüllah (Sallallahü A leyhi've Selle/n) 'in fetih zamaninda mût'a'dan yani kadinlarla mût'a yapmaktan nehi buyurdugunu ve kendisinin iki kirmizi kaîtan mukabilinde mût'a yapmis oldugunu haber vermis.

27- (...) Bana Harmeletû'bnû Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus haber verdi, Ibni Sihâb söyle demis : Bana Urvetü'bnü Zûbeyr haber verdi ki, Abdullah b. Zü-beyr Mekke'de ayaga kalkmis ve bir zata ta'rizde bulunarak : «Sübhesiz ki, bazi insanlarin Allah gözlerini kör ettigi gibi,

kalblerini de kör etmis. Nikâhi mût'a'ya fetva veriyorlar.» demis. Bunun üzerine o zât kendisine nida ederek: «Sen hakikaten kaba saba bir adamsin. Ömrüme yemin ederim ki, mût'a imâmül-müttekin zamaninda yapilirdi.» demis. Bununla Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellemj'I kasdetmis. Ibni Zübeyr ona su mukabelede bulunmus
— Öyle ise kendini bir dene. Vallahi sen bunu yaparsan seni taslarinla recm ederim.
Ibni Sihâb söyle demis : Bana Halid b. Muhacir b, Seyfullah haber verdi ki. kendisi bir zâtin yanicida otururken o zâta bir adam gelerek mût'a hususunda fetva istemis. O da mût'a yapmasini emretmis. Bunun üzerine Ibni Ebî Amrate'l-Ensâri ona :
— Agir ol! demis. O zât:
— Ne o? Vallahi mût'a imamûl muttekîn zamaninda yapilmistir. Mukabelesinde bulunmus.
Ibni Ebî Amra : «Mût'a Islâm'in ilk zamanlarinda muztar kalanlar için iase, kan ve domuz eti (yemek) gibi bir ruhsatti. Sonra Allah dîni muhkem kildi ve bundan nehi buyurdu.» demis.
Ibni Sîhâb söyle demis : Bana Rabi' b. Sebrate'I-Cûheni haber verdi ki, babasi sunu söylemis: «Ben Resûlüllah (Sallaliaîiü Aleyhi ve Selîem) zamaninda iki kirmizi kaftan mukabilinde Benî Âmir kabilesinden bir kadinla mût'a yapmistim. Sonra bizi Resûlülîah (Sallallahü Aleyhi ve Selle m) mût'a'dan nehi buyurdu.»
Ibni Sîhâb demis ki : «Ben RaM' b. Sebra'yi, Ömer b. Al: dil Azîz'e bunu anlatirken oturdugum yerden dinledim.»

28- (...) Bana Seîemetü'bnü Sefcîb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hasen b. A'yen rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'kil, Ibni Ebî Able'den, o da Ömer b. Abdilâzîz'den naklen rivayet eyledi. Söyle demis : Bize Ra~ hî' b. Sebrate'l-Cühenî, babasindan naklen rivayet eyledi ki, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) mût'a'dan nehyetmis ve:
«Dikkat edin! Mût'o su gününüzden k:yâmet gününe kadar haramdir; kim bîr sey verdi ise onu (geri) almasin!» buyurmuslar.
Hz. Sebrâ hadîsinin muhtelif rivayetlerinden anlasiliyor ki, Re-sûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) nikâhi mût'a'yi bir 2amamar helâl kilmis, sonra onun hükmünü kaldirmistir. Abdullah b. Zübeyr'-in : «Allah bir takim insanlarin gözlerini kör ettigi gibi, kalplerini de kör etmistir.» diyerek ta'rizde bulundugu zat Ibni Abbâs (RadiyaÜahü or.hc] dir. Hz. Ibni Abbâs'm âhir ömründe gözleri görmez olmustu. Ibni Abbâs (Radiyallahu anh) mût'a'nin Resûlüîlah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) devrinde yapihrdigini söylemesi üzerine Abdullah b. Zübeyr'in : «Bunu yaparsan seni taslarinla recm ederim» mukabelesinde bulunmasi mût'a'nm nesh edildigini kendisine bildirdikten sonra haram oldugunda asla gübhe kalmayan bu Isi yaparsan zina etmis olursun ve seni taslarla recm ederim mânâsina hami edilmistir.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler :

1- Nikâhi mût'a'da velî ve sâhid yoktur.
2- Hadîs-i serifte nâsih ve mensûh bir araya gelmistir. Bunun bir misâli de :
«Ben sizi kabirlerden ziyaretten nehyetmistim; artik onlari ziyaret edin» mealindeki hadistir.
3- Nikâhi mût'a kiyamete kadar haram kilinmistir.
4- Nikâhi mût'a'da verilen mehir kadinin mali olur, müddet bitmeden ayrilsalar bile erkegin verdigi seyi veya onun bir kismini geri almak helâl degildir.

29- (1407) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Mâlik'e, Ibni Sihâb'dan dinledigim, onun da Muhammed b. Alî'nin ogullari Abdullah ile Hasen'den, onlarin da bahalarindan, onun da Ali b. Ebî Ta-lib'den naklen rivayet ettigi su hadîsi okudum: «Resûlüîlah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hay her günü kadinlarla mût'a yapmaktan ve ehli eseklerin etlerini yemekten nehi buyurdular.»

(...) Bize hu hadîsi Abdullah b. Muhammed b. Esma' Ed-Dubaî dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Cüveyriye, Mâlik'den bu isnadla rivayette bulundu. Mâlik: «Ali b. EM Talib'in birine sen gerçekten saskin bir adamsin; Besûlüllah (Saîlallchü Aleyhi ve Seîîem) bizi nebiy buyurdu derken isittigini söylemis*»
Eâvi hadîsi, Yahya b. Yahya'nin Mâlik'den rivayet ettigi hadîs gibi rivayet etmistir.

30- (...) Bize Ebü Bekir b. Ebî Seybe ile Ibni Nümeyr ve Züheyr b. Harb toptan îbni Uyeyne'den rivayet ettiler. Züheyr (Dedi ki) : Bize Süfyân b. Uyeyoe, Zührî'den, o da Muhammed b. Ali'nin ogullari Hasen ile Abdullah'dan, onlar da babalarindan, o da Ali'den nakien rivayet etti ki, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) Hayber günü hem nikâhi mütV-dan, hem de ehli eseklerin etlerin (i yemek) den nehiy buyurmus.

31- (...) Bize Muhammed b. Abdüîah b. Nümeyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize bafeam rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ubeydûîlah, Ibni Sihab'-dan, o da Muhammed b. Alî'nin ogullari Hasen ile Abduliah'dan, onlar da babalarindan, o da Ali'den naklen rivayet eyledi ki, Hz. Ali îbni Ab-bâs'i kadinlara müt'a yapmak hususunda müsamahakâr konusurken isiterek :
— Yavas ol ey îbnü Abbâs! Çünkü îtesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) : Hayber günü hem müt'a'dan, hem de ehli eseklerin etlerin (I yemek) den nehiy buyurdu; demis.

32- (...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmeîetû'bnû Yahya rivayet etti- (Dediler ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yunus, Sihâb'dan, o da Muhammed b. Ali b. Ebi Tâîib'in ogullari Hasen ile Abduîiah'dan, onîar da babalarindan naklen haber verdi. Muhammed, AH b. Ebi Tâlib'i îbni Abbâs'a sunîan söylerken isitmis :
«Resûlüîiah (Saliallahü Aleyhi ve Seüem) Hayber günü hem kadinlara miit'a yapmaktan, hem de ehli eseklerin etlerini yemekden nehiy buyur-dulaî.»
Bu hadîsi Buhâri «Megâzî», «Zebâyih» ve «Nikâh» bahislerinde; Tirmizî ile Ibni Mâce «Nikâh»da; Nesâî «Av» bahsinde muhtelif râviîerden tahric etmislerdir.
Buraya kadar geçen rivayetlerden anlasiliyor ki, nikâhi müt'a Islâm'in ilk zamanlarinda bir müddet mubah kilinmis, sonra bu hüküm nesh edilerek müt'a'nm kiyamete kadar haram oldugu bildirilmistir.
Hattâbi diyor ki: «Bu nikâh Islâm'in ilk devirlerinde mubah idi. Sonra harani kilindi. Bugün imamlar arasinda bu hususta hüâf kalmamistir. Yalniz bâzi Râfizî1er'in söyledigi bir takim sözler vardir. Ibni Abbâs uzun gurbet ihtiyaç ve fakirlik dolayisiyle muztar kalanlar için bir zamanlar bunun mubah olduguna kaail bulunuyordu. Sonra tevakkuf ederek bu hususta fetva vermekten vazgeçti.»
Ibni Abdilberr (368-463) «Et~Temhîd» nâm eserinde sun-îari söylemektedir : «Nikâhi mût'a'da sâhid bulundurmaya lüzum olmadigina ve bu nikâhin bir müddette sona erdigine, bu müddet bitince bosamadan ayrilma vuku bulduguna, kan ile kocanin arasinda mîras cer-yan etmedigine ulemâ ittifak eylemislerdir. Mezkûr nikâh Allah'in kitabinda ve Resulünün sünnetinde beyân buyruîan zevcelerin hükmü degildir.»
Burada söyle bir suâl hâtira gelebilir: Mut'a muvakkat nikâh demek olduguna göre kari ile kocanin âdet müktezâsi yasayamayacaklari kadar uzun bir müddet meselâ ikiyüz sene için mût'a yapilsa nikâh yine batil midir?
Cumhuru ulemâ; bâtil olduguna kaaildirler. Hanefiler'den Imami Zûfer'e göre sart: bâtil, nikâh : sahîhdir.
Nikâhi mût'a bâtil olunca bu nikâhla birlesen kari-kocaya hadd-i ser'i tatbik olunur mu olunmaz mi meselesi ulemâ arasinda ihtilaflidir. Ekseri Mâ1iki1er'e göre hadd-i ser'î tatbik edilmez. Çünkü burada akd sübhesi vardir. Ashâb-i kiram bu hükmün kaldirilip kaldirilmadigi hususunda ihtilâf etmislerdir. Bu mesele Kur'ân-i Kerîm'in haram kildigi seylerden degildir. Bununla beraber nikâhi mût'a yapanlar siddetle cezalandirilirlar.
Rafi'îye göre Hz. Ibni Abbâs'in nikâhi mût'a'ya fetva vermekten döndügü dogru ise bu bâbda icma' hasil olmustur. Binâenaleyh mût'a yapanlara hadd-i serî' vurulur. Hz. Ibni Abbâs'm döndügü dogru degilse mesele bir asirda yetisen ulema arasinda ihtilafli, onlardan sonra gelenler bu babdaki kavillerin birini tercih etmis demek olur. Ki ona icma' denilip demlemeyecegi hususunda iki kavil vardir. Icina* diyenlere göre; hadd-i ser-i vacib

degildir diyenlere göre had vurmak icab etmez. Nevevî de bu kavli sahih bulmustur.
- Nikâhi mût'a'nin ne zaman haram kilindigi hususunda rivayetler muhteliftir. Hayber vakiasinda, Mekke 'nin fethinde, Evtâs gazasinda, Tebûk'de, Haccetû'l-Vedâ'dave Ömre-tû'1 Gazâ'da haram kilindigina dâir hadîsler rivayet olunur. Ibni Abdilberr: «Bu babta siddetli ihtilâflar ve pek çok hadîsler vardir. Ama biz onlari yazmadik.» demistir. Rivayetlerin muhtelif sekillerde aralari bulunmustur. Nevevî : «Dogrusu ve muhtar olan kavil sudur ki, mût'a'nin haram ve mubah kilinmasi iki defa olmustur. Hayber vak'asmdan önce mût'a helâldi. Sonra Hayber günü haram kilindi. Bilâhare Mekke'nin fethinde yine mubah kilindi. Evtas gününden rourâd da Mekke'nin feth edildigi gündür. Mût'a için orada üç gün müsaade verildikten sonra bu hüküm nesh edilmis nikâhi mût'a kiyamete kadar haram kilinmistir.
Üç seyin ikiser defa nesh edildigi söylenir. Bunlar : Nikâhi mût'a, ehli eseklerin etini yemek ve namazda Beyt-i Makdîs'e dönmektir.
Ulemâdan bazilari nikâhi mût'a meselesinde nâsiha ihtiyaç olmadigini söylemisler : «Çünkü bu nikâh ancak üç gün mubah kilinmisti. Bu müddet bitince onun cevâzi da kendiliginden sona erer.» demislerdir.
Nikâhi mût'a mânâsinda bir de nikâhi muvakkat vardir. Bu nikâh aynen mût'a gibi batildir. Aralarindaki fark hemen hemen Iafzîdir. Meselâ : Nikâhi mût'a temettü' ve istimta' gibi kelimelerle akd edildigi halde nikâhi muvakkat nikâh ve tezvic gibi kelimelerle kiyilir; nikâhi mût'a'da sâhid ve müddetin tayini sart degildir. Fakat nikâhi muvakkatte bunlar sarttir.
Mânâ itibariyle her ikisi de bâtil oldugu için, Hanefîîer'den Kemâl b. Hümâm nikâhi muvakkati mût'a'nm efradindan saymistir.
Hz. Ali'nin : «Sen gerçekten saskin bir adamsin» diyerek sitem ettigi zat Hz. Ibni Abbâs 'dir. Bâzilari bu ve bundan sonra gelen : Agir ol ey Ibni Abbas !..» rivâyetiyle Hz. Ibni Abbas'in mût'a hakkindaki fetvasindan döndügüne istidlal ederlerse de bu rivayetlerde onun döndügüne dair bir sarahat yoktur. Bilâkis az evvel geçen Ibni Zübeyr rivayeti Hz. Ibni Abbâs'm mezkûr fetvadan henüz dönmedigini gösterir. Çünkü Abdullah b. Zübeyr'in Hz. Ibni Abbâs 'a ta'rizde bulunmasi kendisinin halîfe bulundugu siradadir. O zaman Hz. A1i (Radiyallahu ot/z) dünyadan gitmisti. Anlasiliyor ki, Hz. Ali vaktiyle Ibni Abbâs (Radiyallahu anh)'s. mût'a'nm Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) tarafindan nehyedildigini söylemis, fakat Ibni Abbâs bunu kabul etmiyerek bir müddet nikâhi mût'a için fetva vermeye devam etmis, nihayet fetvasindan dönerek mût'a'nm ilelebed haram oldugunu kabul etmistir. Nitekim Tirmizî'nin rivayet ettigi bir hadîs de bunu teyid eder. Bazilari Hz. IbnI Abbâs'm mût'a'yi yalniz seferlerde mecburiyete iztirâr halinde mubah gördügünü rivayet ederler. Hattâ Saîd b. Cübeyr'in Hz. IbnI Abbâs'a: «Senin fetvan aldi yürüdü ve onun hakkinda sâirler siir söyledi» diyerek bir beyit okudugu; Ibni Abbâs bunu dinledikten sonra sasarak : «SübhanaHah! Ben böyle bir fetva vermedim. Nikâhi mût'a ancak lâse, kan ve domuz eti gibi bir seydir. Muztar kalmayanlara helâl olmaz» dedigi söylenir.

4- Bir Kadinin Halasi veya Teyzasiyle Bir Nikah Altinda Toplamanin Haram Kilinmasi Babi

33- (1408) Bize Abdullah b. Mesiemete'I-Ka'nebI rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mâlik, Ebu'z-Zinat'dan, o da A'rac'dan, o da Ebû Hüreyre'-den naklen rivayet etti. Ebû Hüreyre söyle demis : KesûlüIIah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem) ianamaz» buyurdular.
«Bir kadinla haBasi ve yine bir kadmIa teyzesi bir nikâh altinda top-

34- (...) Bize Muhammed b. Rum'h b. EI-Mûhâcir rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Yezîd b. Ebî Habîb'den, o da Irak b. ftlâîik'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen haber verdi ki, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seîlem) dört kadinin bir nikâh altinda toplanmasini (yâni) bir kadinla onun halasini ve yine bir kadinla onun teyzesini beraberce nikâh etmeyi nehiy buyurmus.

35- (...) Bize Abdullah b. Meslemete'bni Ka'neb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûrrahman b. Abdiîazîz rivayet

etti. (Müslim der ki, îbni Mesleme, Ebû Umârnete'bni Sehî b. Huneyfin neslinden Medîneli bir Ensârîdir.) o da Ibni Sihâb'dan, o da Kabîsatü'bnû Züeyb'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti. Ebû Hüreyre söyle demis : Ben Resûîüllah (Sallallahli A leyhi ve Selletn) "i:
«Hala kardes km üzerine, kiz kardes kizi da Seyze üzerine nikâh edt-femez.» buyururken isittim.

26- (...) Bana Harmeîetü'bnû Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize IbnI Vehfo haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus, Ifeni Sîhâb'dan naklen habei verdi. (Demis ki) : Bana Kabîsatü'bnû Züeyb el-Kâ'bî haber verdi. Kendisi Ebû Hüreyre'yi söyle derken isitmis :
«Resûlüilah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) erkegin bir kadinla onun halasini ve bîr kadinla onun teyzesini bîr nikâh altinda toplamasuu yasak etti.»
îbni Sibah : «Biz kadinin babasinin teyzesi île babasinin halasini d& ayni hükümde oldugunu zannediyoruz.» demis.

37- (...) Bana Ebû Ma'n Er-Rakâsî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hâiid b. Haris rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hisam? Yahya'dan naklen rivayet etti ki, Yahya kendisine Ebû Seîeme'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen yazmis. Ebû Hüreyre söyle demis: Resûiülîah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Bir kadin halasmtn ve teyzesinin üzerine nikah edilemez» buyurdular.

(...) Bana îshak b. Mensur rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ubeydûllah b. Musa, Seyhan'dan, o da Yahya'dan naklen rivayet eyledi. (Demis ki) : Bana Ebû Seleme rivayet etti. Kendisi Ebû Hüreyre'yi : «Resûiülîah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu» derken isitmis. Râvî fcu hadîsi yu~ kardaki hadîs gibi rivayet etmistir.

38- (...) Bize Ebû Bekir b. EM Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Usâme, Hisam'dan, o da Muhammed b. Sîrîn'den, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'den naklen rivayet eyledi. Efendimiz :
«Bir adam din kardesinin dünürlügünün üzerine dünür göndermez. Dîn kardesinin pazarligi üzerine pazarliga girismez; kadin halasinin ve teyzesinin üzerine nikâh edilemez. Kadin kiz kardesinin kabini bosaltmak Için önün bosanmasini isteyemez. Kadin isteyene varmalidir. Onun nasibi ancak Allah'in kendisine takdir ettigi seydir.» buyurmuslar.

39- (...) Bana Muhriz b. Avn b. Ebî Avn rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Aüyyü'bnü Müshir, Öavûd b. Ebî Hind'den, o da IbnI Sîrîn'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet eyledi. Ebû Hüreyre söyle demis :
«Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kadinin halasi veya teyzesinin üzerine nikâh edilmesini yahud kadinin kiz kardesinin kabinda olani bosaltmak için onun bosanmasini istemesini yasak etti. Zîra Allah (Azzc ve telle) onun rizkini verir.»

40- (...) Bize Msihammed b. el-Müsennâ ile Ibni Bessâr ve Ebû Bekr b. Nâfi' rivayet ettiler. Lâfiz Ibnî'l-Müsennâ ile Ibni Nâfi'indir. (Dediler ki) : Bize Ibni Ebû Adiyy, Su'be'den, o da Amr b. Dinar'dan, o da Ebû Seleme'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen haber verdi. Ebû Hüreyre söyle demis :
«Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir kadinla halasinin ve bir kadinla teyzesinin bir nikâh altinda toplanmasini yasak etti.»

(..) Bana Muhammed b. Hatim rivayet eti. (Dedi ki) : Bize Sebâte rivayet etti. (Dedi ki) ; Bize Verkaa', Amr b. Dinar'dan fcu isnâdla lu hadîsin mislini rivayet eyledi.
Bu hadîsi Buhâri ile Ebû Davûd, Tirmizî, Hz. Ebû Hüreyre 'den diger Kütübü Sitte sahihleri I bni Abbâs ile Câbir (Rcdiyallahu anh) 'dan rivayet etmislerdir. Tirmizî onu tahric ettikten sonra : «Ibni Abbâs ve Ebû Hü-

reyre hadîsi sahîhdir.» demis. Bu babda Ibni Ömer, Ali, Abdullah b. Amr, Ebû Saîd, Ebû Ümâme, Câ-bir, Âise, Ebû Musa ve Semratû'bnû Cündeb Hazerâtindan da hadîsler rivayet edildigini söylemistir. Bunlarin bâzilarini Imami Ahmed, îbni Ebî Seybe, Ibni Mâce , Buhârî ve Taberâni tahric etmislerdir.
Ibni Abdilberr bazi hadîs ulemâsinin bu hadîs hakkinda : «Ebû Hüreyre rivayetinden maada müsned olarak bunu kimse nakîetmemistir.» dedigini nakletmisse de hadîsin Hz. Ebû Hüreyre rivayetinden baska biri Ibni Abbâ sdigeri Câbir (RadiyaÜahu anh)'dan olmak üzere iki müsned rivayeti daha vardir. Ibni Abbâs rivayetini Tirmizî tahric etmis ve hasen sahih oldugunu söylemistir. Hz. Câbir rivayeti Buhâri'dedir. Bu hadîsin diger bir rivayetini de sahih sartiyla Hz. Câbir'den Nesâî tahric etmistir. Ancak râvileri arasinda müdellis bulundugu için ihticâca elverisli görülmemistir.cümleleri bütün nüshalarda burada oldugu gibi merfuz sekilde rivayet edilmistir. «Erkek kardesinin dünürlügü üzere dünür göndermez; onun pazarligi üzerine pazarliga da girismez.» mânâlarina gelen bu cümlelerin lâfizlari her nekadar haberce de maksad bu islerden nehîdir. Haber cümlesi nehi hususunda daha baligdir. Çünkü yasak edilen bir seye bâzan fiilen muhalefet edenler olur. Fakat sârih hazretlerinin verdigi bir haberin hilafi asla vaki olamaz. Bu cümleler : «Mezkûr nehiy için yüzde yüz vücub ifade eden haber nuia-meîesi yapin» takdirindedir.
Pazarlik üzerine pazarlikdan murad tam alis-veris biterken araya girerek fiati artirmaktir. Anlasmayi bozdugu için bu hareket memnu'-dur Fakat satici malini müsteriye arz ettikden sonra henüz anlasmaya yaklasmadan baska bir müsterinin araya girerek o mala fazla fiat vermesinde bir beis yoktur.
«Kadin kiz kardesinin kabim bosaltmak için onun bosanmasini isteyemez» cümlesinden murâd ecnebi bir kadinin bir erkege karisini bosattirarak onunla kendisi evlenmek ve o kadinin nafaka vesaire gibi seylerinden kendisi istifade etmek istemektir. Bu mânâ mecazen «kabim bosaltmak» tabiriyle ifade olunmustur.
Kiz kardesten murâd; kendinden baska kadinlardir. Neseben kiz kardesi olmakla dînen kiz kardesi yâhud kâfir bir kadin arasinda bu hususta fark yoktur.
Ibni Esîr : «Bu söz kadinin ortagini bosatmak istedigi vakit onun hakkini kendine verdirmek istemesi hususunda bir temsildir» diyor. Hâsili bir kadinin kendisi varmak için erkege karisini bosama teklifinde bulunmasi memnu'dur. Nitekim hadîsin sonunda :
«Kadin kendi isîeyervle evlensin. Çünkü onun nasibi ancak Allah'in takdir ettigi seydir.» buyurulmustur.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

1- Hadîs-i serîf'de zikri geçen kadinlardan birinin digeri üzerine alinmamasi tahsis buyrulmussa da bundan beraberce alinmamalari mânâsi çikarilmistir. Çünkü bu gibi kadinlar bir akdle nikâh olunursa her ikisinin nikâhlari batil; ayri ayri akdlerle alinirlarsa birincinin nikâhi sahih, ikincinin batil olur.
Hattâbi : Kadinin babasinin halasi ile teyzesinin dahi kendi nalasi ve teyzesi hükmünde oldugunu söylemistir. Bu kiyasa göre bir adamla evlenmek isteyen iki kadindan biri erkek farz edildigi vakit Öteki ile evlenmesi helâl olmazsa-o kadinlar beraberce o erkege varamazlar. Bunun hikmeti akraba kadinlarin bir nikâh altina girmeleri kat-i rahime sebep olmasidir. Nitekim Ibni Hibbân'm rivayetinde :
«Peygamber (SaUallahü Aleyhi ve Sellem) bir kadinin halasi veya teyzesi üzerine kocaya varmasini nehyetti ve : SIz bunu yaparsaniz kaî-i rahim edersiniz, buyurdular.» denilmektedir.
Kat-i rahîm : Akrabalik hukukuna riâyet etmemek akraba ile alâkayi kesmektir.
2- Ulemâ kitabin sünnetle tahsis edilebilecegine bu hadîsle istidlal etmislerdiv. Ancak mesele ihtilaflidir. Hanefi1er'e göre Kitû-bullah ancak meshur olan hadîslerle tahsis edilebilir. Imam-i Safiî ile dig,er ulemaya göre Kur'ân-i Kerîm'in umumunu haberi vahid hadîslerle tahsis etmek caizdir.
3- Bir kadinin halasi ile teyzesiyle kardesinin veya kizkardesinin kizi ile, birlikte bir nikâh altina girmesi bütün ulemâya göre caiz degildir. Ibni Mûnzir: «Ben bu babda hilaf bilmiyorum. Yalniz Hariçiler 'den bir firka müstesna ise de icma' ve sünnet mukabilinde onlarin hilâfina bakilamaz.» demistir.
4- Bir kadini süt halasi veya süt teyzesi ile beraber nikâh altina almak dahi haramdir. Zira neseben haram

olanlar süt cihetiyle de haramdirlar.
5- Nikâhla bir araya getirilmesi haram olan kadinlar milki yeminle de cimaa edilemezler. Milki yeminden murâd; satin alinan cariyelerdir. Yakin akraba plan cariyeler milki yeminle oldugu gibi, nikâhla dahi bir araya getirilemezler.
6- Buraya kadar zikredilen hüküm akrabalik ve süt" sebebiyledir. Musâheret denilen damatlik sebebiyle teessüs eden akrabalik sahih kavle göre bu hükümde dâhil degildir. Binaenaleyh bir kadinla o kadinin babasinin ikinci karisini bir nikâhla almak caizdir. Gerçi bu kadinlardan birini erkek farz edersek Öteki ile evlenmesi haramdir. Fakat bu hürmet hakikî akrabalik veya süt cihetinden degil, müsaheret sebebiyle meydana geldigi için, ikisinin beraberce bir kocaya varmalari caizdir. Imami Âzam, Imami Safiî, Evzâî ve diger birçok ulemanin mezhebleri budur.
Ibni Abdilberr selefden bazilarinin bunu da tecviz etmeyip haramdir dediklerini nakletmistir.
7- Imami Âzam'la Imam Ahmed b. Hanbe1e göre bir kimse karisini talâk-i bâyinle bosarsa iddeti-geçmedikçe o kadinin halasi, teyzesi kardes veya kiz kardesi- kiziyla evlenemez. Imami Mâlik ile Imami Safiî evlenebilecegine kâaü olmuslardir. Çünkü onlara göre talâk-i bay ini e zevci yet sona Ermistir. Arada hiç bir alâka kalmadigi için bosadigi kadinin akrabasiyla evlenmek ikisini bir nikâh altina almak sayilmaz.

5- Ihramlinin Nikahlanmasinin Haram Kilinmasi, Dünür Yollamasinin Mekruh Olmasi Babi

41- (1409) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti, (Dedi ki) : Mâlik'e, Nâfi'den dinledigim, onun da Nûbeyh b. Vehb'den naklen rivayet ettigi su hadîsi okudum. Ömer b. Ubeydillah, Talhatû'bniü Ömer'e, Seybetü'-bnü Cüteyr'in kizini nikâh etmek istemis de o gün hacc emiri bulunan Ebân b. Osman'in bu nikâhta bulunmasi için kendisinle haljer göndermis.
Bunun üzerine Ebân sunu söylemis : «Be Osman b. Affân'i: «Resûlülîah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Ihrâmli olan bir kimse ne nikâh edebilir; ne nikâh olunur; ne de dünür gönderir.» buyurdu, derken isittim.

42- (...) Bize Muhammed b. Ebî Bekr EI-Mukaddemî rivayet etti. etti. (Dedi ki) : Bize Hammad b. Zeyd, Eyyûb'dan, o da Nafi'den naklen rivayet eyledi. (Nafi' söyle demis) : Bana Nûbeyh b. Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Beni Ömer b. UbeydiHah b. Ma'mer gönderdi. Kendisi Seyhe-tü'bnû Osman'in kizini ogluna istiyordu. ISu sebeble beni hacc emiri bulunan Ebân b. Osman'a yolladi. Ebân : «Beri bak. Ben bu adami bedevi saniyorum. Çünkü ihrâmîi bir kimse ne nikâh edebilir, ne de nikâh olunur. Bunu bize Osman, Resûlüllah (Sailallahü A leyhi ve Sellem) 'den naklen haber verdi.» dedi.

43- (...) Bana Ebû Gassân El-Mismaî rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Abdülâ'lâ rivayet etti. H.
Bana Ebu'l-Hattâb, Ziyâd b. Yahya dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed b. Sevâ' rivayet etti. Her iki râvi demisler ki: Bize Saîd, Matar ile Ya'lâ b. Hakim'den, onlar da Nafi'den, o da Nûbeyh b. Vehb'-den, o da Eben b. Osman'dan, o da Osman b. Affan'dan naklen rivayet etti ki, Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem):
«Ihrâmli bir kimse ne nikâh edebilir; ne nikah olunur, ne dünür gönderir» buyurmuslar.

44- (...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe ile Amrû'n-Nâkid ve Züheyr b. Harb toptan Ibni Uyeyne'den rivayet etliler. Zûheyr (Dedi ki) : B«e Süfyan b. Uyeyne, Eyyûb b. Musa'dan, o da Nûbeyb b. Vehb'den, o da Eban.b. Osman'dan, o da Osman'dan, o da Peygamber (SalkiUahü Aleyhi ve S e tietn) 'e vardirmak suretiyle rivayet etti. Efendimiz :
«Ihrâmli bir kimse nikâh yapamaz; dünür de gönderemez» buyurmuslar.

45- (...) Bize Abdül Melik b. Suayb b. Leys rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, dedemden rivayet etti. (Demis

ki) : Bana Hâli d b. Ye-zîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Saîd b. Ebî Hilâl, Nûfaeyh b. Vehb'den naklen rivayet eyledi ki, Ömer b. UbeydiIIah b. Ma'mer oglu Talha'-ya, Seybetü'bnû Cübeyr'in kizini hacda nikahlamak istemis. Ebân b. Osman da o gün hacc cmiri bulunuyormus. Ebân'a : Ben Talhatû'bnû Ömer'i evlendirmeye niyet ettim; senin de bu cemiyette bulunmani dilerim, diye haber göndermis. Ebân ona su cevâbi vermis :
— Beri bak! Seni kof bir Irakli saniyorum. Ben Osman b. Affân'i sunu söylerken isittim: Besûiüllah (SallaUahü Aleyhi ve Sellem) :
«Ihrâmli bir kimse nikâh yapamaz» buyurdular.
Bu rivayetlerin birinde Ömer b. Ufaeydi1Iâhim oglu Talhaya Seybetü'bnü Osman'm kizini istedigi, digerinde ise Seybetü'bnü Osman yerine Seybetü'bnü Cübeyr denildigi göze çarpmaktadir. Ebû Davûd Sünen'in-de dogrusunun Seybetü'bnü Osman oldugunu söylemis ve Seybetü'bnü diye rivayet eden Imami Mâlik'e vehim isnâd etmistir. Cumhuru ulemâ ise Imami Mâlik'in kavlinin dogru olduguna kaildirler. Çünkü istenilen kiz Seybetü 'bnü Cübeyr b. Osman El-Hacc bî 'nin kizidir. Dârekutnî hadîsi ekseriyetle 'ravilerden bu sekilde nakletmistir. Kaadî Iyâz: «Ihtimal Seybetü'bnü Osman diyenler onu dedesine nisbet etmislerdir. Binâenaleyh orta hata diye bir sey yok. Rivayetlerin biri hakikat, digeri mecaz olmak üzere ikisi de sahindir.» diyor.
Hz. Ebân'in : «Beri bak! Ben seni kof bir Irakli saniyorum» cümlesi Müslim'in birçok- nüshalarinda bu sekilde kaydedilmistir. , Kaadî Iyâz «Irakli» kelimesinin yerine bazi nüshalarda «A'râbî» seklinde rivayet edildigin^ dogrusunun da bu oldugunu; söylemistir.. A'râbî: Çöldn yasayan ve sünneti bilmeyen bedevidir. Kaadî «Irakli» kelimesinin burada hatâ oldugunu söylemis : «Meger ki Kûfe1i'îerin o zamanki mezhebinin ihrâmhya nikâhlanmayi caiz görmek oldugunu bilmis, ola. Bu takdirde Irakli diye rivayette sahih olur... demistir.

46- (1410) Bize Ebû b. Ebî Seyfce ile Ibni Nûmeyr. ve Ishâk-i Han-zalî hep birden Ibni Uyeyne'den rivayet ettiler. Ibni Nûmeyr (Dedi ki:) Bize Süfyan b. Uyeyne, Amr b. Dinar'dan, o da Ebû's-Sah'sâ'dan naklen rivayet etti. Ebû's-Sah'sâ'ya da Ibni Abbâs haber vermis ki, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Selletn) kendisi ihrâmh oldugu halde Meymûne ile evlenmis.
Ibni Nûmeyr sunu da ziyade etti : «Ben bu hadîsi Zûhri'ye söyledim de: (Bana Yezîd b. Esam haber yerdi ki, Peygamber (Sallallahü A ley hi'\ -e Selle/n) onu kendisi ihrâmsizken nikâh etmis) dedi.»

47- (...) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Dâvud b. Abdirrahman, Amr b. Dinar'dan, o da Ebû's-Sah'sa Câbir b. Zeyd'-den, o da tbni Abbâs'dan naklen haber verdi. Ibni Abbâs söyle demis :
«ResûlüHah (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) kendisi ihrâmh oldugu halde Mey-mûne ile evlendi.»

48- (1411) BIze Ebû Bekr b. Ebî Seyhe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Âdem rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Cerîr b. Hâzim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Fezâre, Yezid b. Bsam'dan naklen rivayet eyledi. (Demis ki) ; Bana Meymûne bintj Haris anlatti ki, Resûlüllah {Sallallahü Aleyhi re Seilem) kendisi ihrâmsizken onunla evlenmis.
Yezîd : «Meymûne benim ve Ihnî Abbâs'in teyzemizdi.» demis.
Eu hadîsi muhtelif râvilerden bütün Kütübü Sitte sahibleri tahric etmislerdir. Tirmizî : «Bu hadîs Hasen sahindir.» demistir. Bu babda Ibni Hibbân Sahih'inde, Beyhakî Sünen'inde Hz. Âise'den Tahavî dahi Hz. Ebû Hüreyre !den hadîs rivayet etmislerdir.
îbni Abbâs (Radiyailahü anli) hadîsiyle Ibrahim Nehaî, Sevrî, Ata' b. Ebî Rabâh, Hâkim b. Uteybe, Hammâd b. Ebî Süleyman, Ikrime, Mesrûk, Ebû Hanîfe, Ebû Yûsuf ve Imami Muhammed istidlal etmis : «Ihrâmh bir kimsenin nikâh yapmasinda beis yoktur. Lâkin ihramdan çikmadikça cinsî münasebette buîuna-maz^ demislerdir. Sahabe-i kiramdan Ibni Abbâs ile Ibni Mes'ûd (Radiyailahüanh) Hazerâtinin kavilleri de budur.
Saîd b. El-Müseyyeb, Salim, Kaasim, Süleyman b. Yesâr, Leys, Evzaî, Imami Mâlik, Imami Safiî, Imami Ahmed ve îshâk ihrâmh bir kimsenin nikâhlanamiyacagma, baskalarim da nikâh edemeyecegine kaaii olmuslardir. Onlara göre ihrâmlmm nikâhi batildir. Sahabeden Hz. Ömer ile Alî JRadiyailahü anh) 'nin kavilleri

de budur.

Ihrâmîmm nikâhina cevaz vermeyenler babimizin Ebân b. Osman hadîsiyle istidlal ederler. Mezkûr hadîsi Ebû Dâvud dâhi tahric etmistir. Hadîs~i serîf ihrâmh bir kimsenin kendisine veya baskasina nikâh yapamayacagini, dünür bile gönderemeyecegini ifâde etmektedir. Zira dünür göndermekte nikâha arzu ve niyet vardir. Saha-beden Ebû Rafi' ile Ümmül Mü'minin Meymûne (Rcdiyallahü anha) Peygamber (Sallall&iü Aleyhi ve Seliem) 'in ihrâmsiz oldugu halde evlendigini söylemisler.

Ebû Râfi' hadîsini Tirmizî rivayet etmistir. Hadîs sudur:

Bize Kuteybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Zeyd, Matar El-Varrâk'dan, o da Rabîatû'bnû Ebi Ahdirrahman'dan, o da Süleyman b. Yesâr'dan, o da Ebü Rafi'rîen naklen rivayet etti. Ebû Kafi' söyle demis : «Resûlüllah (SalIallahü Aleyhi ve Seltetr,)Meymûne ile ihrâmsiz oldugu halde evlendi. Aralarinda elçilik eden ben idim.»

Meymûne hadîsi babimizin sonundaki hadîsdir. Bunu Tirmizîde tahric etmis, sonunda:

«Bununla ihramla çiktiktan sonra zîfâfa girdi. Meymûne Serifte vefat etti. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seliem) onu Serifte yaptigi türbeye defnetti.» demistir.

Ihrâmlmm nikâhma cevaz verenler muhaliflerinin delillerini zayif bulmuslardir. Çünkü Ebû Rafi' hadîsinin râvilerinden Matar El-Marrak zayiftir. Hadîsiyle ihticâc edilemez. Bu sebeble ayni hadîsi rivayet eden Imamdi Mâlik onu hadîsin senedinden düsürmüs, hadîsi, mürsel olarak rivayet etmistir. Ayni hadîs Süleyman b. Bi1â1'in rivayetinde dahi mürseldir.

Ibni Abdilberr diyor ki: «Bu babda Imam-i Rabî'a'dan rivayet ettigi hadîs muttasil degildir. Onu muttasil olarak Matar rivayet etmistir. Hadîsi Hammad b. Zeyd, Matar El-Varrâk 'dan, o da Rabiatû'bnü Ebî Abdirrahman'dan; o da Süleyman b. Yesâr 'dan, o da Ebû Rafi'den naklen rivayet etmistir ki, bence Matar hakkinda bu sened yanlistir. Çünkü Süleyman b. Yesâr otuzdört. tarihinde dogmustur. Yirmi dokuz tarihinde dogdugunu söyîiyenîer de vardir. Ebû Rafi' ise Hz. Osman'm sehâdetinden az sonra Medine'de vefat etmistir. Osman (Radiyallahû anh) 'm sehâdeti otuzbes tarihindedir. Binâenaleyh Süleyman'm Ebû Rafi 'den hadîs dinlemis olmasi caiz ve mümkün degildir. Su haîde Matar'm rivayetinin bir mânâsi yoktur. Imam-i Mâlik rivayeti daha sayani kabuldür. Beyhâki'ye sasarim. Bu hadîs hakkindaki su malûmati bildigi halde ses çikarmiyor da üstelik : Matar b. Ta'man E1-Verrâk ile Müslim, ihticac etmistir, diyor.»

Süphesiz ki, Matar, Hz. Ibni Abbâs 'dan rivayet edenler derecesinde bir râvi degildir. Onun hakkinda Nesaî : «Matar kavi degildir» demis, Imam-i Ahmed'in dahi belleyisinde noksan oldugunu söyledigi rivayet olunmustur. Hz. Meymûne hadîsine gelince : Amr b. Dinar bu hadîsin senedindeki Yezîd b. Esam'mi zayif bulmus. Bu hususta Zührî üe aralarinda geçen bir konusmada, Zührî bu iddiayi red edememistir. Halbuki Hz. Meymûnenin ihram hâlinde nikahlandi gmi rivayet eden Saîd b. Cübeyr, Ata1, Tavus, Mücâhid , Ikrime ve Câbir b. Zeyd haze-râü. bunun aksini rivayet edenlerden daha mûtemed ve makbuldürler. Onun ihram disinda nikâhlandigmi rivayet eden Meymûn b. Mih-rân, Habîb b. Sehir ve emsali bunlarin yanindan bile geçemez Üstelik Ibni Ebî Seybe'nin, Isâ b. Yûnus'-dan, onun da Ibni Cüreyc 'den, onun da Ata 'dan naklen rivayet ettigi bir hadîsde dahî:

«Peygamber (Sulkülahü Aleyhi ve Sellem) Meymûne ile ihram halinde evlendi» denildigi gibi, Ibni Sa'd'm Tabakât'mda Ebû Nuaym'den, onun da Ca;fer b. Burkan 'dan, onun da Mey-mun b. M ihram 'dan naklen rivayet ettigi bir hadîste Meymûn söyle demektedir ; «Ata 'nm yaninda oturuyordum. Bir adam ona ihrâmlinin nikâh edip edemeyecegini sordu. Ata' ona su cevabi verdi: Allah nikâhi helâl kildiktan sonra bir daha haram etmemistir. Ben kendisine Yezîb. Esam'm hadisini yâni Peygamber iSalkillahü Aleyhi ve Sellem)'nin Hz. Meymûne ile ihrâmsizken evlendigini söyledim. Atâ :

«Biz î;imu ancak Meymûne'den almisizdir. Ve keza Kesûlüllah
(Sallallahü Aleyhi ve ScUem)"m ihram halinde evlendigini isitmîsizdIr. dedi.»

Resûlüllah (ScMallahü Aleyhi ve Sellem)"m Hz. Meymûne ile ihram halinde iken evlendigini bildiren baska rivayetler de vardir.

Zahiriler 'den IbniHazm ihram halinde nikâhin caiz olmadigim iltizam etmis; bu babdaki müddeasini isbat için

sözü bir hayli uzatmis ise de Buhari sarihi Aynî bütün iddialarina birer birer cevap vererek hepsini çürütmüstür, Sâfiî1er'den bazilari ihram halinde evlenmenin Peygamber (SallallaJiü Aleyhi ve Sellemje mahsus oldugunu söylemislerdir. Fakat Aynî bunlara da cevap vermis ve: «Tahsis iddiasi delile muhtaçtir.» demistir.

6- Din Kardesi Izin Vermedikçe Yahud Vaz Geçmedikçe Onun Dünürlügü Üzerine Dünür Göndermenin Haram Kilinmasi Babi

49- (1412) Bize Kutaybetü'bnû Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys rivayet etti. H.
Bize Ibni Rumh dahi rivayet etli. (Dedi ki) : Bize Leys, Nafi'den, o da Ibni Ömer'den, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) 'den naklen haber verdi:
«Biriniz digerinin satisi üzerine satis yapmasin. Ve biriniz digerinin dünürlügü üzerine dünür göndermesin.» buyurmuslar.

50- (...) Bana Züheyr b. Harb ile Muhammed b. El-Müsennâ hep bîrden Yahya EI-Kattân'dan rivayet ettiler. Züheyr (Dedi ki) : Bize Yahya, UbeydûHah'dan rivayet etti. (Demis ki) : Bana Nâfi, Ibni Ömer'den, o da Peygamber {Sallallahü Aleyhi ve Seilem) ?dcn naklen haber verdi. Efendimiz :
«Bir kimse din kardesinin satis; üzerine satis yapmasin; din kardesinin dünürlügü üzerine dünür de göndermesin. Ancak kendisine izin verirse o baska» buyurmuslar.

(...) Bize bu hadîsi Ebû Bekr b. Ebî Seyhe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize AHyyi'bnû Müshir, TJbeydûllah'dan bu isnadla rivayette bulundu.

(...) Bana bu hadîsi Ebû Kâmil El-Cahderî dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Biie Hammâd rivayet etyi. (Dedi ki) : Eyyûb. Nâfi'den bu isnadla rivayette bulundu.
Bu hadîsi Buhari «Nikâh» ve «Büyuu'» bahislerinde tahric etmistir.
Hitfce : Dünür göndermek, evlenmek için bir kimsenin kizini istemektir. Cuma, bayram ve haceda. keza nikâh akdinden önce yapilan hamdüsenâ, salâtü selâm-i mütezammm konusmalara hutbe denilir.
Hadîs-i serif de zikredilen kardesten murâd umumîdir. Neseben kardese oldugu gibi, süt kardese ve din kardesine de sâmildir. Hadîs-I serif din kardesinin satisi üzerine satis yapmanin; dünürlügü üzerine dünür göndermenin memnu' olduguna delildir. Satis üzerine satis yapmak, muhayyerlik sarti ile bir sey satin alan kimseye : «Bu alis verisi boz, bu mali ben sana daha ucuza satacagim» gibi sözlerle olur.
Ulemâdan bazilari dünür üzerine dünür gönderme hususundaki neh-yin bizzat Peygamber (Saliallahü Aleyhi ve Seliem) tarafindan nesh edildigini söylemislerdir. Filvaki' Muâviye ile Ebû Cehm (RadiyaUo.hu anh) Fâtima bin ti Kays ile evlenmek istemisler; Resûlüllah (Saltatlahü Aleyhi ve Seliem) de ona Hz. Usâme ile evlenmesini teklif etmisti. Fakat cumhuru fukahâ'ya göre Resûlülîah (Salla'lahü Aleyhi ve Seliem) in bu dünürlügü nehiden önceye aittir. Binâenaleyh bu babdaki nehi mensûh degildir.
Nevevi diyor ki: «Bu hadîsler, dîn kardesinin dünürlügü üzerine dünür göndermenin haram kilindigini beyân hususunda açik delillerdir. Eger kiz tarafi sarahaten kabul etmis ve kizi isteyen bundan vaz geçmemis; baskasina da onu istemek için izin vermemisse, baskasinin o kiza dünür göndermesi bütün ulemâya göre haramdir. Bu takdirde o kizi Isteyip evlenirse âsî olur. Fakat nikâh sahihtir; fesh edilmez. Bizim mezhebimiz ve cumhuru ulemânin mezhepleri budur.
Dâvûd-u Zahirî bu nikâhin feshine kaaildir. Imam Mâlik 'den her iki mezhebe uyan iki kavi rivayet olunmustur. Mâ1ikî1er'den bir cemâate göre zifâfdan Önce ise bu nikâh fesh edilir; zifâfdan sonra feshedilmez.
Kiz tarafi evlenme teklifini sarahaten degil de ta'riz suretiyle kabul ederse ikinci dünürlügün haram olup olmayacagi hususunda Imam Safiî 'den iki kavi rivayet olunmustur. Bunlarin esâh olanina göre ikinci dünürlük haram degildir.»

Ta'rîz suretiyle kabul : «Senden geçilmez», «Sen ayin atacak adam degilsin» gibi sözlerle olur. Bu hususta HanefÎler'leMâlikî1er'de Sâfiîler'Ie beraberdir. Kiz tarafindan kabul veya red yoksa ikinci dünürlük caizdir.
Bâzilari hadîsdeki nehyi, kadinin birinci talibi ile evlenmeye rizâ göstermesi hâline atfetmislerdir. Imam Mâlik'in «El-Muvattâ»in-da dahî nehî bu sekilde tefsir edilmistir. Su halde iki taraf rizâ gösterip mehir üzerinde anlasmaya varmadikça, baskasinin o kadini istemesinde beis yoktur. Medîne1i1er'le Iraklilar'm mezhepleri de budur.
Îbni'l-Kaasim hadîsdeki nehiyden dâmad namzedinin fâ-sik olmasini istisna etmistir. Ona göre birinci namzed fâsik olursa, o ka-dmi baskasi isteyebilir, Evzâî'nin mezhebi de budur. Fakat bu kavil cumhurun mezhebine muhaliftir. Bu babdaki hadislerin muklezasma göre damad namzedinin salih veya fâsik olmasi hükmen müsavidir. Nevevî : «Sahih olan da budur» diyor.
Kiz tarafindan birinci namzede sarahaten red cevabi verildigi tak-•dirde ikinci namzed bunu bilmese bile dünür göndermesi haram degildir.
Kizi istemek için birkaç yerden ayni zamanda taleb vaki olmasi da caizdir. Hanbe1i1er'den bu hususta iki rivâvet vardir.

51- (1413) Bana Amrû'n-Nâkid ile Zûhcyr b. Harb ve Ihni Efaî Ömer rivayet eltiler. Zübeyr (Dedi ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne, Zühri'-den, o da Saîd'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti ki, Peygamber (Sallüllahü Aleyhi ve Sellem) sehirlinin köylü nâmina mal satmasini, saticilarin müsteriyi aldatmak için fiat yükseltmelerini, bir kimsenin din kardesinin dünürlügü üzerine dünür göndermesini veya onun satisi üzerine satis yapmasini nehyetmis ve : Kadin, kiz kardesinin kabindakini yahut tabagindakini bosaltmak için onun bosanmasini istemesin, buyurmuslar.
Amr kendî rivayetinde: «Bir kimse kardesinin pazarligi üzerine pazarlik da yapmasin» cümlesini ziyâde etti.

52- (...) Bana Harmaletü'bnû Yahya rivayet etli. (Dedi ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus, îbni Sihâb'dan naklen haber verdi. (Demis ki) : Bana Saîd b. EI-Müseyyeb rivayet etti ki, Ebû Hüreyre sunu söylemis: Resûlüîlah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«FIat yükseltmeyin! Bir kimse kardesinin satisi üzerine satis yapmasin. Sehirli köylü namina mal satmasin! Bir kimse kardesinin dünürlügü üzerine dünür göndermesin! Kadin da baska bîr kadinin kabindakini bosaltmak için onun bosanmasini istemesin!» buyurdular.

53- (...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdulâ'lâ rivayet etti. H.
Bana Muhammed b. Rafi' de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdür-razzâk rivayet eyledi. Her iki râvi Ma'mer'den, o da Zûhri'den bu isnâdla yukarki hadîsin mislini rivayet etmislerdir. Ancak Mâmer'in hadîsinde :
«Bir kimse kardesinin satisi üzerine arttirma yapmasin» cümlesi de vardir.

54- (...) BIze Yahya b. Eyyûb ile Kuteybe ve Ibni Hucr hep birden Ismail b. Ca'fer'den rivayet ettiler. îbni Eyyûb (Dedi ki) : Bize Ismail rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Alâ', babasindan, o da Ebû Hüreyre'den naklen haber verdi ki, Resûlüllah (Sattallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Bir müslüman, kardesinin pazarligi üzerine pazarlik yapmasin, onun dünürlügü üzerine dünür de göndermesin!» buyurmuslar.

55- (...) Bana Ahmed b. Ibrahim Ed-Devrakî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûssamed rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Alâ* ile Süheyl'den babalarindan, onîar da Ebû Hüreyre'den. o da Peygamber (Satlallahü Aleyhi ve Sellem) 'den naklen rivayet eyledi. H,
Bize bu hadisi Muhammed b. El-Müsenna da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûssamed rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, A'mes'deii, o da Ebû Sâlih'den, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Salîaîlahü Aleyhi ve

Sellem)'den naklen rivayette bulundu.
Su kadar var ki, bu râviler : «Kardesinin pazarligi ve kardesinin dünürlügü üzerine» tâbirlerini kullanmislardir.

56- (1414) Bana Ebû't-Tâhir rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Vehb, Leys ile baskasindan, onîar da Ebû Habib'den. o da Abdur-rahman b. Sumâse'den naklen haber verdi ki, Abdurrahman Ukbetü'bnû Âmir'i minber üzerinde sunlari söylerken isitmis : Resûlüllah (Salîaîlahü Aleyhi ve Sellem):
«Mü'min mü'minin kardesidir. Binâenaleyh bîr mü'min için kardesinin satisi üzerine satis yapmasi ve o vazgeçmedikçe dünürlügü üzerine dünür göndermesi helâl degildir.» buyurdular.
Sehirlinin köylü nâmina ma! satmasi, köylünün geçer fiatia satmak için getirdigi mali ona vekâlet elmek sartiyle elinden alarak yüksek fi-atla tedricen satmasidir,
Neces : Taleb olmadigi halde sirf müsteriyi aldatmak ve onu satin almaya tesvik için malin fiatmi yükseltmektir. Pazarlik üzerine pazarligin memnu' olan sekli satici ile alicinin fiat üzerinde anlasmaya vararak tam akd yapacaklari sirada araya baskasmin girmesi ve o malin fiatini yükseltmesidir. tâbiri bütün nüshalarda bu sekilde rivayet olunmustur.
Ve her ikisinin'babasi mânâsina gelir. Halbuki A1â' ile Sühey' bir babanin ogullari degildir. Binâenaleyh bu tâbir yanlis ar. Dogrusu olacaktir. Fakat Kaadi Iyâz ile baskalari seklinde okumak sartiyle bunun da dogru olacagini söylemislerdir. Çünkü Araplardan kelimesinni tesniyesini «Ebânî» seklinde okuyanlar da olmustur.
«Bir müslüman, kardesinin pazarligi üzerine pazarlik yapmasm»cüm-
lesînden «Ama kâfirin pazarligi üzerine pazarlik yapabilir" mânâsi çt-Karilmamahdir. Çünkü mefhumu muhalife itibar yoktur. Hadisde müslüman in zikredilmesi ekseri ahvalde müslüman. müslümandan ahs-veris yaptigi içindir. Yoksa bu hükümde müslümania kâfir müsavidir. Ve kâfirin pazarligi üzerine pazarlik da caiz degildir.

7- Nikahi Sigarin Haram Kilinmasi ve Batil Olmasi Babi

57- (1415) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Mâlik'e, Nâfi'den dinledigim, onun da Ibni Ömer'den naklen rivayet ettigi bu hadîsi okudum :
«Resûlüllah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem) nikâhi sigardan neîny buyurdular.»
Sigâr : Aralarinda niehîr olmamak üzere bir kimsenin kizini baskasina, o da kizini kendisine vermek sartiyla nikâh etmesidir.»

58- (...) Bana Züheyr b. Harb ile Muhammed b. El-Müsennâ ve Ubeydullah b. Said rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Yahya, Ubeydul lah'dan, o da Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) den yukarki hadîsin mislini rivayet etti. Yalniz Ubey-dullah'in hadîsinde :
«Dedi ki: Ben Nafi'e sîgar nedir? diye sordum» cümlesi vardir.

59- (...) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ham-mâd b. Zeyd, Abdurrahman Es-Serrâc'dan, o da Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen haber verdi ki, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi\ ve Sellem) Sigar'-dan nehiy buyurmuslar.

60- (...) Bana Muhammed b. Kâfi' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ab-dürrezzâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'mer, Eyyûb'dan, o da Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen haber verdi ki, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Islâm'da sigar yoktur.» buyurmuslar.

61- (1416) Bize Ebû Bekir b. Etrî Seyfce rivayet etli. (Dedi ki) : Bize Ibni Nümeyr ile Ebû Usame, Ubeydûllah'dan, o da Ehu'z-Zinad'dan, o da A'rec!den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet eyledi. Ebû Hürey-

re : «Resûlüllah (SailaUahü A leyhi ve SeUem) Sigar'dan nehiy buyurdu.» -demis.
Ibni Nümeyr sunu da ziyâde etmis: «Sigar, bir kimsenin digerine : Sen bana kizini tezvic et; ben de sana kizimi tezvic edeyim, yahut tana kiz kardesini ver, ben de sana kiz kardesimi vereyim demesidir.»

(...) Bize bu hadîsi Ebû Küreyb dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abde, Ubeydûllah'dan —ki Ibni Ömer'dir.— Bu isnadla rivayette bulundu. Ama Ibni Nümeyr'in ziyadesini zikretmedi.

62- (1417) Bana Harun b. Abdillah rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Haccâc b. Muhammed rivayet etti. Haccâc, Ibni Cüreyc (Dedi ki) tâbirini kullandi. H.
Bize bu hadîsi îshâk b. Ibrahim ile Muhammed b. Kafi' de, Abdürrezzâk'dan rivayet ettiler. (Demis ki) : Bize Ibni Cüreyc haber verdi. (Dedi ki) : Bana Ebu'z-Zübeyr haber verdi ki, Câbir b. Abdillâh'i sunu söylerken isitmis: «Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SeUem) Sigar'dan nehiy buyurdular.
Babimizin Ibni Ömer rivayetini bütün Kütübü Sitte sahipleri nikâh bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir.
Hatibin beyânina göre Sigarm tefsiri Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SeUem) Efendimizin degil Imam-i Mâlik'm sözüdür. Imami Safiî: «Bu hadîsdeki Sigar'm tefsiri Peygamber (SailaUahü Aleyhi ve Sellemden midir yoksa Ibni Ömer veya Nâfi' yahut Mâ1ik'in sözü müdür bilmiyorum.» demistir. Bâzilari bunun Nâfi'in sözü oldugunu bildirmislerdir.
Sigar: Lügatte kaldirmak mânâsina gelir.
Seriatta : Bir nevi trampa nikâhidir. Galiba bu nikâhi yapanlar aralarindan mehri kaldirdiklari için trampa nikâhina «Sigar» denilmistir. Bu hususta baska sözler de söylenmistir. Yasak edilen bu nikâh araya mehir koymaksizm iki kimsenin kizlarini veya kiz kardeslerini trampa etmeleridir. Bu surette kadinlardan her birinin bud'u yâni kendisinden istifade edilen cinsî münâsebet hakki digerine mehir olmus olur.
îmami Gazali (450-505)'nin «El-Vasît» nâm eserinde nikâhi Sigar'in kâmil sekli söyle tarif edilmistir : «Sigar; bir kimsenin baskasina : Sen de bana kizini vermen sarti ile kizim sana verdim demesi ve kadinlardan her birinin bud'u digerine mehir olmasidir.»
Sigar, câhiliyet devri nîkâhlarmdandir. Dinimizde hükmü ihtilaflidir. Hanefîler'e göre bu akd sahihtir; kadinlara mehr-i misi vermek îcâbeder. Ata, Amr b. Dinar, Zühri, Mekhûl, Sevrî ile Küfe ulemâsinin mezhepleri de budur.
Ulemâdan bir taifeye göre nikâh-i sigâr bâtildir; ve bütün hükümleri hususunda nikâh-i fâsid gibidir. Imam Safiî, Ishâk ve Ebû Sevr'in kavilleri de budur. Imam Mâlik ile Ebû Ubeyd nikâhi Sigar'm herhalde mensuh olduguna kaaildirler.
Evzaî : «Zifaf yapilmamissa nikâh fesh edilir. Ve yeniden mehir tayin edilerek sahitler huzurunda nikâh kiyilir; zifaf yapilmissa kadinlar mehri misil alirlar.» demisdir.

8- Nikahtaki Sartlari Ifa Babi

63- (1418) Bize Yahya b. Eyyûb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hü-seym rivayet etti. H.
Bize Ibni Nümeyr de rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Ve rivayet elti. H.
Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Hâlid El-Ahmer rivayet etti. H.
Bize Muhammed b. El-Müsennâ dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya yâni El-Kattân, Abdûlhamid b. Ca'fer'den, o da Yezid b. Ebî Habib'den, o da Mersed b. Abdillah El-Yezeni'den, *> da Ukbetü'bnû Âmir'-den naklen rivayet eyledi. TJkbe söyle demis: Resûlüllah (SallaIîahü Aleyhi ve. SeUem) :
«Sübhesiz ki, en ziyade ifâsi gereken sart, kendisi ile kadinlari helâl yaptiginiz niehirdii» buyurdular.
Ebû Bekir ve Ibnû'l-Müsennâ hadîsinin lâfzi budur. Yalniz Ibnû'J.-Müsennâ (sart yerine) surut dedi.
Bu hadîsi Buhârî «Nikâh» ve «Surût» bahislerinde; diger Kü-tübü Sitte sahiblerI «Nikâh» bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir.

Ekseri ulemâ: «En ziyade ifasi gereken» tâbirim' ilzam, degil evlâ mânâsina almislardir. Bu takdirde mânâ söyle olur: «Ifasi evlâ olan sartlar kendileri ile kadinlari helâl yaptiginiz mehirlerdir.»
Bâzilari bu tâbiri ilzam ve vücût mânâsina almislardir.
îfasi gereken sartlar umûmî midir yoksa mubah olan sartlar midir. Yahut nikâha tealluk eden mehir ve iddet gibi seyler midir yahut sadece mehrin vücûbu mudur? Bu hususta ulemâ ihtilâf etmislerdir. Sübhesiz ki caiz olmiyan sartlarla akd'în mucebine zid olan kadini bosamak veya nafakasini vermemek gibi sartlar bu bahsin haricindedir. Onlarin ifâsi gerekmez.
Ibni Ebî Seybe *E1-Musannef» adli eserinde Sa'bi'nin : «Bir adam karisma ev temin edecegini sart kosarsa bu sart o kadini helâl eden sartlardandir.» dedigini rivayet etmistir.
Nevevî, Imami Safiî ile ekseri ulemânin buradaki sartlari nikâhin mekasit ve muktezâsma uygun olan iyi geçinmek, nafaka, elbise ve meskenini mâruf vecihîe vermek gibi sartlar mânâsina hamlettiklerini söylüyor. Nikâhin müktezasina muhalif düsen nafaka vermemek, adalete riâyet etmemek, sefere götürmemek gibi sartlari ifâ gerekmez. Bunlar lâgvdir.
Bâzilarina göre kizin velisi kendisi için mehirden maada irsâd der-meyan ederse damadin bu sarti ifâsi gerekir. Tavus, Atâ' ve Z ührî sart kosulan seyin kadina verilecegine kaail olmuslardir. Ömer b. Abdilazîz dahi bu sekilde hüküm vermistir. Sevrî ile Ebû Ubeyd'in kavilleri de budur.
Ali b. Hüseyin ile Mesrûka göre velinin sart kostugu sey onun hakkidir. Ikrime : «Nikâhi yapan bizzat veli ise sart kostugu sey onundur.» demis bir takimlari bu hakkin veliler arasinda yalniz babaya mahsus oldugunu söylemislerdir.
Saîd b. El-Müseyyeb ile Urvetü'bnû Zübeyr sartin nikâh kiyilmadan önce yapiîmasiyle nikâhtan sonraya birakilmasi arasinda fark görmüs ve : «Eger kadin nikâh edilmezden önce mehir veya ailesi için baska bir sey sart kosulmussa bunlar kadina verilir. Nikâhtan sonra ailesi için sart kosulan seyler ailesinin olur.» demislerdir. Imam Mâ1ik'in dahi : «Eger bu sart akd halinde yapilmissa mesrut olan sey kadinin; akd'den sonra yapilmissa sartta bildirilen kimsenin olur.» dedigi rivayet edilir. Imam Safiî 'nin eski mezhebi de budur. Kitâbus'sadâk'da ise «Bu mehir fâsitdir. Kadina mehri misil vermek icâb eder.» demisdir. Sâfiîyye ulemâsinin sahîh olarak kabul ettikleri kavi budur.
Tirmizî : «Peygamber (SaUaHahü Aleyhi ve Scllcm) 'nin ashabindan bazi ulemâ Hz. Ukbe hadîsi ile amel etmislerdir. Ömerü'bnûl-Hattâb bunlardandir.» dedikden sonra sözüne söyle devam etmistir : «-Bir adam bir kadinla evlenir de onu bulundugu sehirden çikarmamayi sart kosarsa kadini sehirden çikaramaz.» Ulemâdan bazilarinin kavilleri budur. Imam Safiî. Imam Ahmed ve Ishâk dahi buna kâail olmuslardir. Hz. A1i (RadiyaUahu anh) : «Allah'in sarti kadinin sartindan öncedir.» demistir ki, bununla her nekadar sart bulunsa da kocasi karisini yine bulundugu sehirden çikarabilir. Demek istedigi sanilmaktadir. Süfyân-i Sevrî ile bazi Küfe ulemâsinin kavilleri de budur.

9- Nikahda Dul Kadindan Izin Almanin Sözle, Kizdan Ise Susmak Suretiyle Olacagi Babi

64- (1419) Bana Ubeydullah b. Ömer b, Meyserete'I-Navârîri rivayet etti (Dedi ki) : Bize Hâlid b. Haris rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hi-sâni. Yahya b. Ebî Kesir'den rivayet etti. (Demis ki) : Bize Ebû Seleme rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Hüreyrc rivayet eyledi ki. Resûlüllah (SaîlaUahü Aleyhi ve Sellem):
«Dul kadin kendisiyle istisare edilmedikçe nikâh edilemez. Kiz da kendisinden izin alinmadikça nikâh olunamaz.» buyurmuslar. Ashâb :
— Yâ Resûlallah! Onun izni nasil olur? demisler. Resûlüllah (SaUallchü Aleyhi ve Selleni) :
«Susmasidir» buyurmuslar.

(..) Bana Zühcyr b. Harb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ismail b. Ibrahim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Haccâc b. Ebî Osman rivayet eyledi. H.

Bana Ibrahim b. Musa da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Isâ yâni Ibnî Yûnus, Evzâî'den naklen haber verdi. H.
Bana Züheyr b. Harb dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hüseyin b. Muhammed rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Seybân rivayet eyiedi. H.
Bana Amr'ii-Nâlud ile Muhammed b. Rafi1 dahi rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Abdûrrezzâk, Ma'mer'den rivayet etti. H.
Bize Abdullah b. Abdirrahmaii Ed-DârimI de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Hassan haber verdi. (Dedi ki) : Bize Muâviye rivayet etti. Bu râvilerin hepsi Yahya b. Ebî Kesîr'den Hisâm hadîsi mânâsinda ve onun isnadi ile rivayette bulunmuslardir.
Bu hadîsde Hisâm, Seybân ve Muâviyetû'bnû Sellâm'in lâfizlari birbirinin aynidir.
Bu hadîsi Buhârî «Nikâh» ve «Terkü'I-Hiyel» bahislerinde; Nesâî «Nikâh» bahsinde tahric etmislerdir.
Eyyim : Lügatte bekar maniasina gelir. Ve erkege de, kadina da ey-yim itlak olunur. Burada dul mânâsina kullanilmistir. Nitekim bakire mukabilinde zikredilmis olmasi da bunu gösterir. Kaadî Iyâz'm beyanina göre ulemâ burada ondan murâd ne oldugu hususunda ihtilâf etmislerdir. Hicaz ulemasi ile bütün fukahaya göre dul kadindir.
Lûgatta büyük veya küçük, bakire veya dul olsun kocasiz kadin demektir Fakat ekseriyetle dul kadin mânâsinda kullanilir.
Küfe ulemasi ile Imam Zûfer: «Burada Eyyim'den rnu-rad dul olsun, bakire olsun kocasiz kadindir.» demislerdir.
Isti'mâr: Emr istemektir. Bâzilari bunun müsavere mânâsina geldigini söylerler.
Mevzubahis emr ve izin isteme nikâh hususundadir. Yani dul bir kadin nikâh edilecegi vakit bizzat nikâh meclisinde bulunamiyacaksa ondan vekâlet alinir. Ve bu vekâleti sözle vermesi meselâ : «Beni filâna nikâh et» >ahut «Beni filâna nikahlamak için seni tevkil ettim» demesi icab eder. Nikâh edilecek kizdan ise izin istenir. Hadîs-i serifin beyanina göre kizin susmasi da sözle beyan gibi izin sayilir. Meselâ; bir baba kizma : «Seni filâna nikahlamak için beni tevkil ettin mi?» diye sorsa da kiz hiç bir sey söylemeyib sükût etse. bu hal izin sayilir.
Imam A'zam bu hadîsle istidlal ederek velinin dul kadinla âkil balig olmus bakireyi nikâha icbar edemeyecegine kaail olmustur. Ona göre akil balig bir kiz velisinin izni olmaksizin kocaya varsa nikâhi sahih ve nafizdir. Hanefîler 'den Imam Ebû Yûsuf ile îmam Muhammed'e göre bu nikâh velinin kabulüne mütevakkif d ir,
îmam Safiî, Imam Mâlik ve Imam Ahmed'e göre kadinlarin ibaresiyle asla nikâh nafiz olamaz. Delilleri : «Velisiz nikâh olamaz» mealindeki hadîstir. Ancak mezkûr hadîs müttefekun aleyh degildir. Binâenaleyh müttefekun aleyh olan babimiz hadîsine mu-âraza edemez. Onun içindir ki, Buhârî ile Yahya b. Maîn : «Yani velinin sart olmasi hususunda sahih bir hadis yoktur.» demislerdir. Gerçi Tîrmizî'nin rivayet .ettigi Hz. Âise hadîsinde : «Herhangi bir kadin velisinin izni olmaksizin evlenirse onun nikâhi bâtildir» buyrulmussa da Tirmizî bu hadîs üzerinde ulemadan bazilarinin söz ettiklerini ve onun zaif saydiklarini bildirmistir.

65- (1420) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Idris, Ibnî Ciireyc'den rivayet etti. H.
Bize Ishâk b. Ibrahim ile Muhammed b. Rafi' dahi hep birden Abdurrezzak'dan rivayet ettiler. Lâfiz ibni Rafi'indir. (Dediler ki) : Bize Abdurrezzâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibnî Cüreyc haber verdi. (Dedi ki) : Ibni Ebî Müleyke'yi sunu söylerken isittim. Âise'nin âzathsi Zek-vân dedi ki, ben Âise'yi söyle derken isittim : Kesülüllah (Saîlallahü Aleyhi ve Selîern]e, ailesinin evlendirdigi bîr kizdan nikâh hususunda enir alinacak mi ahnmiyacak mi? diye sordum.» Resûlüllah (SallaHahiiAleyhi've SeUe*n) Âise'ye :
«Evef, ondan emîr alinacak.» cevâbim vermis. Âise dedi kî: Bunun üzerine ben kendisine:
— Ama kiz utanir, dedim. Resûlüilah (Sallallahii Aleyhi ve Sellem) :
«Kiz sustu mu iste bu onun iznidir.» buyurdular.
Bu hadîsi Buhârî ile Nesâî «Nikâh» bahsinde tahric etmislerdir.
Bakire kizin susmasi nikâh için izin sayilinca gülmesi de delâleten izin sayilmistir. Çünkü gülmek isittigi seye sevindigine alâmettir. Bazilari istihzaya benzeyen gülüsü riza saymamislardir.

Aglamak riza göstermemeye delil sayildigi için izin sayilmamissa da sessizce aglamak yine de izinden ma'duddur.
Bakire kizin utanmasi seran özür kabul edilerek susmasi izin sayildigi halde dul kadina bu hakkin taninmamasi onun evvelce kocaya vararak erkekle mümâresede bulunmasmdandir.

66- (1421) Bize Saîd b. Mensur ile Kutaybe'tifbnü Saîd rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Mâlik rivayet etti. H. Bize Yahya b. Yahya dahî rivayet etti. Bu lâfiz onundur. (Dedi ki) : Mâlik'e : Sana Abdullah b. Fadl, Nafr b. Cübeyr'den, o da Ibni Abbâs'-dan naklen Peygamber (Sailaliakii Aleyhi ve Selkm) 'in :
«Dul kadin kendisi için velisinden daha ziyade hak sahibidir. Kizdan ise nefsi hakkinda izin istenir; onun izni de susmasid:r.» buyurdugunu rivayet etti mi? diye sordum. Mâlik, evet, cevâbini verdi.

67- (...) Bize Kutaybetü'bnü Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân, Ziyâd b. Sad'dan, o da Abdullah b. Fadl'dan naklen rivayet etti. Abdullah Nafi' b. Cübeyr'i, Ibni Abbâs'dan naklen haber verirken dinlemis ki, Peygamber (Sallalichü Aleyhi ve Sel'.em):
«Dul kadin kendisi içîn velisinden daha ziyade hak.sahibidir. Kizdan ise emir istenir; onun izni susmasidir.»

68- (...) Bize Ibni Ebî Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân bu isnâdla rivayette bulundu ve :
«Dul kadin kendisi Için velisinden daha ziyade hak sahibidir. Kizdan nefsi hakkinda babasi izin ister. Onun izni de susmasd:r.» Dedi. Galiba: «Susmasi ikrard:r.» da dedi.
Dul kadinin nefsi için velisinden daha hakli olmasi Imam A'zam'la Dâvûd-i Zâhiri'ye göre her hususa sâmildir. Akd'-lar ve sâir hukuk bunda dahildir. Fakat bu ibarenin rizaya mahsus olmasi da muhtemeldir. Bu takdirde cümlenin mânâsi: «Nikâha riza göstermek hususunda dul kadin velisinden daha ziyâde hak sahibidir. Iznini söylemek suretiyle ifade eder.» demek olur.
«Kizdan nikâh hususunda emir alinir» cümlesinin mânâsi hakkinda ulema ihtilâf etmislerdir. Ibni Ebî Leylâ, Imam Safiî, Imam Ahmed, Ishâk ve baskalarina göre kizdan izin istemek lâzimdir. Yalniz veli babasi veya dedesi ise Izin istemek mendûp, bunlardan baska biri ise vâcibdir. Baba ile dede kizdan izin almadan nikâhini kiyabilirler. Çünkü onlar bu hususta kemali sefkat sahibidir. Sâir velilerin izin almadan nikâh kiymalari sahîh degildir.
Evzâî, Imam Âzam ve diger Küfe ulemâsina göre âkil balig olan har kizdan nikâh için izin istemek vâcibdir.
Mâ1ikî1er'den bazilari : «Nikâh teklifi karsisinda susmanin izin sayilacagini kiza önceden bildirmek sarttir» demislerdir. Fakat ekseriyetle Mâliki ulemâsi bunun müstehab olduguna ittifak etmislerdir. Nikâhda velinin sart olup olmama meselesi dahi ihtilaflidir. Imam Mâlik ile Safiî bunun sart olduguna kaaildirler. Onlara göre veiisiz nikâh sahih degildir.
Hanefîler 'den Imam Âzam ile Imam Ebû Yûsuf 'a göre âkîl balig ve hür olan bir kadinin nikâhi için veli sart degildir. Kadinin rizasi kâfidir. Bu babda kadinin dul veya bakire olmasi hükmen müsavidir. Mamafih Imam Ebû Yûsuf 'dan bir rivayete göre veli sarttir. Imam Muhammad veiisiz kiyilan nikâhin velinin rizasina mevkufen caiz olduguna kaaildir.
Ebû Sevr 'e göre kadin velisinin izni ile kendini nikâh edebilir. Fakat velinin izni yoksa nikâh caiz degildir.
Dâvud-u Zahirî: «Bakirenin nikâhinda veli sart. dul kadinin nikâhinda sart degildir.» demistir. Fakat ulemâ Dâvud'un bu sözde tenakuza düstügünü söylerler. Çünkü onun sözü ihtilafli bir meselede yeni bir kavi sayilir. Halbuki Dâvud'un mezhebine göre ihtilafli meselede ortaya yeni bir kavi çikarmak caiz degildir.
Resûlüllah {Sadallchü Aleyhi ve Sellem) 'in bakire hakkinda: «Onun izni susmasidir» buyurmasi Nevevi'ye göre her bakire ile her veliye amin ve sâmildir. Bakirenin mutlak surette susmasi kâfidir. Nevevî «Sahîh olan budur» diyor.
Hanefîler 'le Sâfiîler 'den bazilarina göre bakireden izin isteyen veya baba veya dede olursa sükût kâfi, baskalari izin isterse rizasini behâmehal sözle ifade etmesi gerekir. Çünkü kiz babasi ile dedesinden daha ziyade utanir.

Dul kadinin sözle izin vermesi icab eder. Bu babta ulemâ müttefiktir.

10- Babanin Küçük Bakireyi Evlendirmesi Babi

69- (1422) Bize Ebû Küreyb Muhammed b. EI-Alâ rivayet etti. (Dedi ki) : Ebû Üsâme rivayet etti. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Kitabimda Ebû Usâme'den naklettigini, onun da Hisâm'dan, onun da babasindan, onun da Âise'den rivayet eyledigi su hadîsi buldum. Âise söyle demis :
«Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) beni alti yasimda iken nikâh etti; dokuz yasimda iken de benimle zifafa girdi. Müteakiben Medînefye geldik. Ben bir ay sitmaya tutuldum. (Bu sebeble saçlarim döküldü) nihayet saçlarim (tekrar büyüyerek) omuzlarima indi. Derken bana Ümmü Rumân geldi. Ben kiz arkadaslarimla birlikte tahtaravalli oynuyordum. Bana seslendi. Hemen yanina vardim. Beni ne yapacagini bilmiyordum. Elimden tutarak beni kapida durdurdu. Nefesim kesilmis, Iieh heh diye soluyordum. Nihayet hizli solumam zail oldu. Ümmü Kuman beni bir odaya aldi. Pir de ne göreyim Ensardan bir takim kadinlarin huzurun-dayim. Kadinlar : Hayirli, ugurlu ve mübarek olsun, dediler. Ümmü Rumân da beni onlara teslim etti. Kadinlar tasimi yikadilar. Beni çekip çevirdiler. Bir de Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seîîein) kusluk zamani an-sizm çika geldi. Kadinlar beni ona teslim ettiler.
Muâviye, Hisâni b. TJrve'den naklen haber verdi. H.
Bize Ibni Nümeyr de rivayet etti. Bu lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Abde yâni Ibni Süleyman, Hisâm'dan, o da babasindan, o da Âise'den naklen rivayet eyledi. Âise söyle demis: «Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Selleml beni alti yasimda iken nikâh etti. Dokuz yasimda iken de zifafa girdi."

71- (...) Bize Abd b. Humeyd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdür-rezzâk haber verdi. (Dedi ki) : Ma'mer, Zührî'den, o da Urve'den, o da Âise'den naklen haber verdi ki, PeygamfoerfSallallahü Aleyhi ve Sellem) kendisini yedi yasinda iken nikâh etmis dokuz yasinda iken de zifaf yapilmis (oyuncak) bebekleri beraberinde imis. On sekiz yasinda iken de Re-sûlüllah {Sallallahü Aleyhi ve Sellem) vefat etmis.

72- (...) Bize Yahya b, Yahya ile Ishak b. Ibrahim, Ebû Bekir b. Ebî Seybe ve Ebû Kureyb rivayet ettiler. Yahya ile Ishak (Bize haber verdi) tâbirini kullandilar. Ötekiler: Bize Ebû Muâviye, A'mes'den, o da Ibrahim'den, o da Esved'den, o da Âise'den naklen rivayet etti; dediler. Âise Resûlüllah <Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ile alti yasinda iken evlendigini; dokuz yasinda iken zifaf edildigini, onsekiz yasinda iken de Re-sûlüliah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in vefat ettigini söylemis.
Bu hadîsi Buhârî «Menâkib-i Ensâr» bahsinde; Ibni Mâce «Nîkâh»da tahric etmislerdir.
Ibni Ebî Seybe'nin : «Kitabimda buldum» diyerek rivayet etmesi hadîsi Ebû. Usâme'den isitmedigine isarettir, Sahih olan kavle göre bu sekilde hadîs rivayeti caizdir. Cumhuru ulemâ1-nin kavilleri de budur. Mamafih Imami Müslim yalniz bu rivayetle iktifa etmemis, hadîsin diger rivayetlerini birer birer siralamistir. O rivayetlerde râvilerin hadîsi birbirlerinden isittikleri tasrih olunmustur.
Hadîsin «sitmaya tutuldum» cümlesinden sonra gelen (Bu sebebîe saçlarim döküldü) cümlesi mahzû: olup zimnen anlasilmaktadir.
Ümmü Rumân: Hz. Âise 'nin annesidir. Ismi : Zeyneb binti Âmir 'dir. Ümmü Rumân hicretin altinci yilinda vefat etmis, kabrine bizzat Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) inerek onun için istigfarda bulunmus :
«Ycrrabbi! Ummü Rumân'in senin ve Resulünün yolunda neler çektigi sana meçhul degildir.» demistir.
Hadîsdeki Taifden murad baht'dir. Bununla ensar kadinlari Hz, Âise 'nin nikahim tebrik etmislerdir.
Hz. Âise'nin nikâh ve zifaf edildigi zaman kaç yasinda oldugu ihtilafli ise de esah olan kavle göre alti yasinda iken nikahlanmis; dokuz yasinda zifaf edilmistir. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seiîem) vefatinda Hz. Âise on sekiz yasinda bulunuyordu. [4]

Zifafin hangi ayda yapildiginda dahi ihtilâf vardir. Esah olan kavle göre Sevval'dedir. Çünkü Imam Müslim ile, îmam Ahmed, Tirmizî, Nesaî ve Ibni Mâce'nin rivayet ettikleri bir hadîsde Âise (Radiyalkihü anket): «Resûlüllah(SaîlaUahü Aleyhi ve Seiîem) beni Sevval'de nikahladi ve Sevval'de zifafa girdi...» demistir.
Ibni îshâk'm beyânina göre Resûlüllah {Sallallahü Aleyhi ve Sellem) evvelâ Hz. Hatice, ondan sonra Hz. Sevde, daha sonra Hz. Âise ile evlenmistir. Bâzilari, Hz. Âise'yi Sevde (RadiyaUahû an ha) dan önce aldigini söylemislerse de Dimyati Ibni îshâk kavlinin dogru oldugunu bildirmistir,

Bu Hadisden Çikarilan Hükümler :

1- Yeni evlenenlere hayir ve bereket duasinda bulunmak;
2- Gelini damada temiz pâk ve süslü olarak takdim etmek;
3- Bu maksatla kadinlarin gelinin yanma toplanmalari müstehab-tir. Çünkü geline zifaf âdabini kadinlar Ögretirler.
4- Zifaf gündüz dahî caizdir.
5- Kaadî Iyâz'a göre bu hadîs kiz çocuklarinin yapma bebeklerle oynayabileceklerine delildir. Hadîsin bir rivayetinde : Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellcmfin bu bebek oyununu gördügü halde ses çikarmadigi bildirilmistir. Bunun sebebi, kizlari çocuk terbiyesine ve ev islerine alistirmaktir. Maamafih, bu hadîsin, resim yapmayi yasak eden hadîslerden tahsis edilmis olmasi ve keza Hz. Âise kissasinin, resim haram edilmezden önce geçmis bulunmasi da birer ihtimâldir.

11- Sevval Ayinda Evlenmenin, Evlendirmenin; ve O Ayda Zifafa Girmenin Müstehab Olusu Babi

73- (1423) Bize Ebû Bekr b. EM Seybe ile Züheyr b. Harb rivayet ettiler. Lâfiz Züheyr'indir. (Dediler ki) : Bize Vekî' rivayet etti. (Dedi ki) ; Bize Süfyân, Ismail b. Ümeyye'den. ö da Abdullah b. Urve'den, o da Urve'den, o da Âise'den naklen rivayet eyledi. Âise söyle demis:
«Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seîîem) benimle Sevvâl'de nikahlandi ve (yine) SevvâVde zifaf oldu. Binâenaleyh Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seltem) in kadinlarindan hangisi onun indinde benden daha bahtli olabilirdi?» .
Trve demis ki : «Âise akrabasi kadinlari Sevvâl'de zifaf etmeyi severdi.»

(...) Bize bu hadîsi Ibni Nümeyr de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. (Dedi ki) :Bize Süfyân bu isnatla rivayette bulundu. Ama Âise'nin fiilini söylemedi.
Hz. Âise bu hadîsiyle bir câhiliyet devri âdetini yikmak istemistir. Filvaki' câhiliyet devrinde Araplar Sevval ayinda evlenmeyi kerih görürlerdi. Bugün dahi bazi câhiller : «Iki bayram arasinda nikâh caiz olmazmis» diyerek bu âdeti terviç etmektedir. Halbuki dinen böyle bir seyin asli esasi yoktur. Bilâkis bu hadîs-i serif Sevval 'de evlenmenin ve Sevval'de zifafa girmenin müstehab olduguna delildir.

12- Bir Kadinla Evlenmek Isteyenin Onun Yüzüne ve Ellerine Bakmasinin Mendüp Olmasi Babi

74- (1424) Bize Ibni Ebî Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süf-yan, Yezîd b. Keysan'dan, o da Ebû Hâzim'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti. Ebû Hüreyre söyle demis : Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve SeIlemyin yanindaydim. Ona bir adam gelerek kendisinin Ensar'dan bir kadinla evlenmek istedigini haber verdi. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellein) kendisine:
— «O kadina baktin mi?» diye sordu. Gelen zkt:
— «Hayir!» dedi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
— «öyle ise git de ona bir bak! Çünkü Ensorin gözlerinde bir sey vardir.» buyurdular.

75- (...) Bana Yahya b. Mam rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mervân b. Muâviyete'l-Fezârî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezîd b. Keysân, Ebû Hâzim'den. o da Eb» Hüreyre'den naklen rivayet eyledi. (Söyle demis) : Bir adam Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem i 'e gelerek:
— Ben ensardan bir kadinla evlendim; dedi. Bunun üzerine Peygamber (SaüaUahii Aleyhi ve Selleni) kendisine:
— «O kadina bakt:n mi? Zira ensârin gözlerinde bir sey vardir.» di>e sordu. O zât:
— Kadina baktim; dedi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seliem) :
— «Onu kaça nikahladin?» dedi. Adam:
— DÖrt okiyye'ye; cevabini verdi. Peygamber {Sallallahü Aleyhi ve Seliem):
— «Dört okiyye'ye mî? SIz galiba gümüsü su dagin cephesinden yontuyorsunuz. Bizde sana verecek bir sey yok. Lâkin belki seni bir?orau ile göndeririz de ondan ganimeî alirsin.» buyurdu. Az sonra Benî Abs kabilesine bir ordu gönderdi, Ordu ile beraber bu adami da yolladi.
«Ensârin gözlerinde bir sey vardir» cümlesinden murâd bâzilarina göre gözlerinin küçüklügüdür. Bâzilari: «Bundan murâd ensârin mavi gözlü olmalaridir.» demislerdir.

Hadisi Serif'den Su Hükümler Çikarilmistir:

1- Nasihat için bu gibi sözleri söylemek caizdir.
2- Bir kimsenin evlenmek istedigi bir kadinin yüzüne bakmasi müstehabdir. Dört mezheb imami ile cumhur-u ulemânin mezheblerI budur-
Kaadî Iyâz bazilarinin bunu mekruh gördüklerini söylemistir. Fakat bu söz hata olup, hem bu hadîsin sarahatine muhaliftir. Zira alis-veris ve sehadet gibi yerlerde ihtiyaç olursa kadinin yüzüne ve ellerine bakmak bilicma' caizdir. Ellerle yüze bakmanin caiz olmasi bu azanin avret sayilmamasindandir. Zira yüze bakmakla kadinin güzellik veya çirkinligine; avuca bakmakla da bedeninin yumusakligina veya sertligine istidlal olunur. Cumhur-u ulemânin mezhebi budur.
Evzâî'ye göre : Erkek, evlenmek istedigi kadinin etli yerlerine bakar. Dâvûd-u Zahiri bütün bedenine bakabilecegini söylemistir ki, hata ettigi meydandadir. Çünkü bu söz sünnetin kaidelerine ve icmâa muhaliftir.
Cumhura göre kadina bakmak için onun rizasini almak da sart de-gi3dir. Kadinin haberi yokken onu görmek caizdir. Yalniz Imam Mâ1ik avret mahalli görülür korkusu ile habersizce bakmayi kerih görmüstür, îmam-i Mâlik 'den diger bir rivayete göre kadina izinsiz bakmak caiz degildir. Fakat bu kavi zayiftir. Çünkü Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seliem) evlenilmek istenilen kadina bakmaya mutlak surette izin vermis ve bu hususta kadindan müsaade almayi sart kosma-mistir. Bir de kadin ekseriyetle bu izinden utanir. Bakari kimsenin o kadini begenmemek ihtimâli de vardir. Izin sart kosuldugu takdirde begenilmeyen kadin gücenir. Onun içindir ki, ulemâdan bâzilari : «Kadina dünür göndermeden önce onu görmek ve bakmak müstehabdir. Tâ ki, begenmezse güceniklik olmasin. Dünür gönderip de kadini görür ve begenmezse onunla evlenmedigi takdirde kadin gücenir» demislerdir.
Ulemâdan bazilarina göre kadini bizzat görmek mümkün olmazsa, onu görmek için itimâda sayan bir kadini göndermek müstehab olur. Fakat bunu dahi dünürlükden önce yapmalidir.
«Siz galiba gümüsü su dagin cephesinden yontuyorsunuz?» cümlesinden murâd evlenecek kimsenin halinen isbetle fazla mehir koymanin dogru olmadigini anîatmakdir.

13- Mehir Babi, Mehrin Kur'an Ögretmek, Demir Yüzük Vesaire Gibi Seylerin Azindan ve Çogundan Caiz Olabilecegi; Kendisine Agir Gelmeyen Kimsenin Besyüz Dirhem Mehir Vermesinin Müsthab Olusu Babi

76- (1425) Bize Kuteybetü'bnû Saîd Es-Sakafî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yakuta yâni Ibni Abdirrahman Eî-Kaarî; Ebû Hâzim'den, o da Sehl b. Sa'd'dan naklen rivayet eyledi. H.
Bize bu hadîsi yine Kuteybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûlaziz b. Ebî Hâzim babasindan, o da Seni b. Sa'd Es-Sâidî'den naklen rivayet etti. Sehl söyle demis : Bir kadin Resulüllah (Sallalicüm Aleyhi ve Sellem'i'e gfe-lerek :
— Yâ Resûlellah! Kendimi sana hibe etmeye geldim; dedi. Bunun üzerine Resûlüjlah (Saiiaüahü Aleyhi ve Sellem) kadina bakarak onu tepeden tirnaga süzdü. Sonra basini egdi. Kadin kendi hakkinda bir hüküm vermedigini görünce oturdu. Derken Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) in ashabindan bir zât kalkarak :
— Yâ Resûleliah! Eger senin bu kadina bir ihtiyacin yoksa, onu benimle evlendiriver! dedi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
— «Sende (verecek) bir sey var rm?» diye sordu. O zât:
— Yok vallahi ya Resûleîlah! dedi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
— «Sen evine git de bir sey bulabilecek misin bakî» buyurdu. Bunun üzerine o zât gitti. Sonra dönerek:
— Yok vallahi! Hiç bir sey bulamadim, dedi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
— «Demirden bir yüzük olsun (bulmaya) bak!» dedi. O zât yine gitti. Sonra dönerek; yok vallahi yâ Resûleliah! Demirden bir yüzük de bulamadim. Lâkin iste kaftanim (RâvI Sehl mali bir kaftandan ibaretti, demis). Bunun yarisi kadinin olsun, dedi.
Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
— «Senin kaftanini ne yapsin? Onu sen giymis olsan, kadinin üzerinde bir sey kaimiyacak; kadin giyse senin üzerinde ondan bir sey kal-miyacak!» buyurdular. Bunun üzerine o zat oturdu. Bir hayli oturduktan sonra kalkti. Dönüp giderken Resûlüllah (Sallallahü A leyhi ve Sellem i onu görerek çagrilmasini emir buyurdu. Adami çagirdilar. Geldigi vakit Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
— «Ezberinde Kur'âVdan neler var?» diye sordu. O zât:
— Filân ve filân sûreler ezberimdedir; diyerek (bildigi) sûreleri saydi. Kesûlüllah (SallaîlahÜ Aleyhi ve Sellem):
— «Onlari ezberden okuyabilir misin?» dedi. O zât:
— Evet! cevâbini verdi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
— «Haydi git! Kadin sana ezber bildigin Kur'ân ile temlik olundu.» buyurdular.
Bu hadîs Ibni Ebî Hâzim'indir. Lâfiz itibariyle Yâkub'un rivayeti dahî buna yakindir.

77- (...) Bize bu hadîsi Kalef b. Hisam dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Zeyd rivayet eyledi. H.
Bana bu hadîsi Zûheyr b. Harb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süf-yân b. Uyeyne rivayet etti. H.
Bize Ishâk b. Ibrahim de, Derâverdî'den rivayet etti. H.
Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe dahi rivayet etti. (Dedi ki) ; Bize Hü-seyi» b. Aliyy, Zâide'den rivayet eyledi. Bu râvilerin, hepsi Ebû Hâzim'-den, o da Sehl b. Ebî Sa'd'dan naklen birbirlerinden fazla olmak üzere rivayette bulunmuslardir. Su kadar var ki, ZâIde hadîsinde : «Haydi git! Onu sana tezvic ettim. Ona Kur'ân ögret! buyurdu.» ifâdesi vardir.
Bu hadîsi Buhârî «Fedâilrl-Kur'ân» ve «Nikâh» bahislerinde kimi muhtasar, kimi mufassal olmak üzere muhtelif yerlerde tahric ettigi gibi, diger Kütüb-ü Sitte sahihleri dahi nikâh bahsinde; ayrica Nesâî «Fedâili'l-Kur'ân»da muhtelif râvilerden tahric eylemislerdir.
Kesûlüllah (Saliallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimize kendini bagislamaya gelen kadinin kim oldugu ihtilaflidir. Bâzilari Havle binti Hâkim oldugunu söylemis, bir takimlari : Ümmü Süreyk'dir» mütalâasinda bulunmuslardir. Meymûne oldugunu söyliyen-ler de vardir. Fakat Ayni 'nin üstadi Seyh Zeyneddîn'e göre bunlarin üçü de dogru degildir. Çünkü Havle ile Ümmü Süreyk evlenmemislerdir. Hz. Meymûnele Ümmehâii mirminindendir. Binâenaleyh baskasina nikâh edilmesi imkânsizdir.
Ebû Davud'un rivayetinde evlenecek zâtin : «Ederimde Bakara ile ondan sonraki sûre vardir» dedigi

bildirilmistir.

Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:

1- Hibe lâfziyle nikâh kiyilabilir. Hanefi1er'le, Sevri'nin ve Hasen b. Hayy'in mezhebleri budur. Bunun sekli : «Babanin kizimi sana hibe ettim» demesi; damadin da «Kabul ettim» yahud «Tezevvüc eyledim» gibi bir sözle mukabelede bulunmasidir. Mehir tayin edip etmemenin hiç bir tesiri yoktur. Tayin edildi ise mehri müsem-ma verilir. Edilmedi ise mehri misil lâzim gelir.
îmam-i Sâfiî'ye göre hibe lâfzi ile nikâh kiyilamaz. Rabia ile Ebû Sevr, Ebû Ubeyd ve Imam Mâ1ik'in bir kavli budur.
Bir kadinin kendini Peygamber (SallaUahii Aleyhi ve Sellemi'e bagislamasi bilittifak caizdir. Bu Peygamber (Sailaliahu Aleyhi ve Sellem) 'e mahsustur.
Mâ1ikî1er‘den Ibni Kasim'm Imam Mâlik 'den rivayetine göre Peygamber (SaUaUahii Aleyhi ve Sel!em,'m vefatindan sonra nikâhda hibe meselesi caiz degildir.
2- Hadis-I serif kari ile kocanin razi olacaklari bir seyden mehir yapilabilecegine delildir. Imam Safiî ile Rabîa, Ebu'z -Zinâd , Ibni Ebî Zi'b, Yahya b. Saîd, Leys b. Sa'd, Müslim b. Hâlid, Imam Ahmed Ishâk. Sevrî, Evzâî, Dâvudu Zahiri ve Maliki1er'den Ibni Vehb'in mezhebleri de budur. Bu zevata göre kiymeti bir dirhemden az olan bir seyden bile mehir yapilabilir.
imam Mâlik hirsizliktaki el kesmeye kiyasen bir dinarin dörtte birinden az mehir olamiyacagim söylemistir. Ibni Hazm'e göre yarilanmayi kabul eden her seyden mehir yapmak caizdir. Velevki bir bugday danesi olsun delili hadîs-i serifte geçen : «Velevki demirden bir yüzük olsun» cümlesidir.
ibrahim Nehaî 'nin : «Ben mehrin fahise ücreti kadar olmasini kerih görürüm. Hiç olmazsa on veya yirmi dirhem vermeli.» dedigi rivayet olunur. Sa'bi'den bir rivayete göre zamaninin ulemasi bir erkegin üç okiyye'den az gümüs vererek evlenmesini kerih görürlermis.
Hanefîîer'e göre mehrin en az mikdari on dirhem gümüs veya onun kiymetidir. ResûlüIIah (Sollailo.hü A'eyhi ve Sellem)'in :
«Velev demirden bir yüzük olsun!» buyurmasi mübalaga içindir.
3- Bu hadîs demirden yüzük yapilabilecegine delildir. Mesele ulemâ arasinda ihtilaflidir. Hanefi1er'e göre caiz degildir.
4- Imam Safiî ile Zahirî !Iere ve bir rivayette Imam Ahmed'e göre kadina mehir olarak Kur'ân-i Kerîm'in bir sûresini ögretmeyi sart kosmak caizdir. Erkegin bu sûreyi ögretmesi icab eder.
Hanefi1erle Imam Mâlik'e ve bir rivayette îmam-i Ahmed'e göre Kur'ân-i Kerîm 'den mehir olmaz. Leys b. Sa'd ile Ishâk b. Râhuye'nin mezhebîeri de budun
Kur'ân sûresini kadina ögretmeyi mehir tayin ederek kiyilan nikâh sahihdir. Kadina mehri misal vermek icab eder. Nitekim hiç mehir konmadigi zaman dahi rcehri misil verilir.
Tahâvî diyor ki : «Kadin sana, ezber bildignKur'ân ile temlik olundu; cümlesinden murâd, zahiri mânâsina hamledilirse, Ögretmek degil sûre anlasilir. Ve sûrenin hürmeti mânâsina gelir. Bu syzde mehirden bahs yoktur. Nitekim Hz. Enes In validesi kocasinin müs-lüman olmasi sarti ile evlenmisti; fakat onun müslüman olusu hakikatte mehir sayilmamisti. Kur'ân sûresinden bîlicmâ' mehir olmaz. Su halde bu cümleden murâd : Bu kadin sana ezber bildigin Kur'ân'm hürmet ve bereketi sebebiyle nikâh olundu; demektir.» Yâni cümledeki (bâ) ta'lîl içindir. Hadisin gerek (bâ). gerekse (me'a) ve (ala) edatlari ile vârid olan bütün rivayetleri hep bu mânâyadir. Gerçi asil i'tibâri ile (bâ) edati, niukaabele mânâsina gelirse de burada bu mânâya alinmasi dogru degildir. Çünkü kadinin hibe edilmis olmasi gerekir. Halbuki hibe yalniz Peygamber (SaÜalkihii Aleyhi ve Seliem) Efendimize mahsus olmak üzere caizdir.
Hadîsde (Kur'ân ile nikâh olundu) buyurulmus olmasi kadma mehir olarak mal vermeye mâni' degildir. Peygamber (Sailclkdiu Aleyh: ve Seliem) o zata kadini nikâh etmîs; ve kadina Kur'ân Ögretmesini tesvik

buyurmustur. Mehirden bahsedilmemistir. Onu ya Kesiiiüllah (Sallaltahü Aleyhi ve Seliem) teberru' etmis; yahud Allah müyesser kihnca-ya kadar evlenen zâtin zimmetinde kalmistir.
5- Kadinin evlenmek için kendini sulehâdan bir zâta arzetmesi müstehapür.
6- Bir kimsenin hacetini göremeyenin, o kimsenin anlayacagi sekilde susmasi müstehabtir. Onu menederek utandirmak dogru degildir.
7- Nikâhi, mehir koyarak kiymak müstehabdir. Zira nizâ'a mahal birakmaz.
8- Istenmeden ve zaruret yokken yemin etmek caizdir. Fakat hacet yokken yemin etmek yine de mekruhtur.
9- Erkek, karisinin rizâsi ile onun elbisesini giyebilir.'

78- (1426) Bize Ishâk b. Ibrâhîm rivayet etti. (Dedi ki : Bize Ab-dülâzîz b. Muhammed haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yezîd b. Abdillâh b. Üsâmete'bni'î-Hâd rivayet etti. H.
Bana Muhammed b. Ebî Ömer eî-Mekkî de rivayet etti. Bu lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Abdiilâzîz, YezîdMen, o da Muhammed b. Ibrahim'den, o da Ebû Selemete'bnü Ahdirrahmân'dan naklen rivayet eyledi, ki söyle 3emis :
Peygamber (Sattallahü Aleyhi ve Scllenij'în zevcesi Aise'ye : Resûlüllah (SâIlalîahü Aleyhi ve Seliemj'in mehri ne kadardi? diye sordum. Âise :
— Onun zevcelerine (verdigi) mehri on iki okiyye i!e bir ness idi. Ness nedir bilir inisin? dedi. Ben :
— Hayir, cevâbini verdim.
— Yarin okiyyedir. Bunlarin mecmû'u besyüz dirhem eder; iste Re-sâlüHah (Sallüllahü Aleyhi ve Sel!em)"in zevcelerine (verdigi) mehri bundan ibaretti; dedi.
Bu hadîsdeki okiyyeden murâd Hicaz okiyyesidir ki, kirk dirhem eder. Bir okiyye kirk dirhem olduguna göre, oniki1 buçuk okiyye tam.besyüz dirhem eder.
Ulemâdan bâzilari bu hadîsle istidlal ederek mehrin besyüz dirhem olmafmi müstehab görmüslerdir. Bittabi bu mikdâr, vakti hâli yerinde olanlara göredir.
Gerçi Ümmülmü'minin Hz. Ümmü Habibe (Radiyallahü anha) nin mehri dörtbin dirherrt gümüsle, dortyüz dînâr altin idi. Fakat bu parayi Habes hükümdari Necâsî , Peygamber (Saüallahü Aleyhi ve SellemTe bir ikram olmak üzere kendi malindan teberru' etmisti.
.-Hz. Ömer (Radhalicim anh) mehir hususunda bahacihgi mekruh görür: «Bu bir ikram olsa Peygamber (SaUallahü Aleyhi ve Sellem) 'in yapmasi icâbederdi... dermis.

79- (1427) Bize Yahya b. Yahya el-Temîmî ile Ebû;r-Rabî' Süleyman b. Dâvûd el-Atekî ve Kuteyî>etû'bnû Soîd rivayet ettiler. Lâfiz Yahya'nindir. Yahya (bize haber verdi) tâbirini kullandi. Ötekiler: Bize Hammâd b. Zeyd Sâbit'den, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etti; dediler.
Peygamber (Sailai'.ahü Aleyhi ve Sellem) Abdurrahmân b. Avf'in üzerin-de sari renk eseri görerek :
— «Bu ne?» diye sormus. Abdurrahmân :
— Yâ Resulâîlah! Ben bir nevât altin mikdari mehir vererek bir kadinla evlendim; demis. Resûlüllah (SüllaHahii Aleyhi w Sellemj:
— «Ö'yîe ise Allah sana mübarek eylesin! BIr koyunla bile olsa da'vet yap!» buyurmuslar.

80- (...) Bize Muhammed b. Ubeyd el-Guiierî rivayet etti. (Dedi ki) Bize Ebû Avâne, Katâde'den, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet eyledi ki, Abdurrahmân b. Avf, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) devrinde bir nevât agirligi altin mehir vererek evlenmis de, Resûlüllah ona :
— «Bîr koyunla bile olsa da'vet yap!» buyurmuslar.

81- (...) Bize Ishâk b. Ibrahim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vekî' haber verdi, (Dedi ki) : Bize SiTbe, Katâde iJe Humey'den, onlar da Enes'den nakletmis olmak üzere rivayet etti ki, Abdurrahmân b. Avf bîr ncvât agirligi

allin mehir vererek bir kadinla evlenmis; Peygamber
ii Aleyhi ve Seliem) ona : — «Bir koyunla bile olsa da'veî yap!» buyurmuslar.

(...) BIze bu hadîsi Muhammedi b. el-Müsennâ da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Dâvûd rivayet eyledi. H.
Bize Muliammed b. Kâfi' ile Hârûn b. Abdillâh da rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Vehb b. Cerir rivayet eyledi. H.
Bize Ahined b. Hirâs dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sebâbe rivayet etti. Bunlarin hepsi Su'be'den, o da Humeyd'den bu isnâdla rivayette bulunmuslardir. Yalniz Vehb hadisinde râvi söyle demistir :
«Aîidurrahman : Bir kadinla evlendim; dedi.»

82- (...) Bize Ishâk b. Ibrahim ile Muhammed b. Kudâme rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Nadr b. Sümeyi haber verdi. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdüiâzîz b. Suheyb rivayet eyledi. (Dedi ki) : Enes'i sunu söylerken isittim. Ahdurrahnian b. Avf (Dedi ki): Beni Resûlüllah (SalIaHahü Aleyhi ve Seliem)gördü. Üzerimde dâmadhk sevinci vardi. Bunun üzerine :
— Ben Ensâr'dan bir kadinla evlendim; dedim. Peygamber (Sallallahü A ieyhi ve Seliem) :
— «Ona ne kadar mehir verdin.» diye sordu.
— «Bir nevât,» cevâbini verdim.
Ishâk'm hadîsinde : «Altindan» kaydi vardir.

83- (...) Bize Ibnû'l-Müscnnâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Dâvud rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Ebû Hamza'dan rivayet eyledi. (Subirb : Ebû Hamza'nin ismi Abdurrahmân b. Ebî Abdillâh'dir; demis.) Ebû Hamza da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etmis ki, Abdur-rahmân (b. Avf) bir nevât agirligi altm mehir vererek bir kadmla evlenmis.

(...) Bana bu hadîsi Muhammed b. Râfi' de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be bu isnadia haber verdi. Ancak o söyle dedi : «Bunun üzerine Abdurrahman b. Avfm torunlarindan bir zât : Altindan dedi.»
Eu hadîsi Buhârî iîe Nesâi «Nikâh» bahsinde tahric etmislerdir.
Hadîsin bâzi rivayetlerinde Hz. Abdurrahman'in elbisesine' safran, bulastigi kay d edilmektedir. Bu takdirde safranh elbiseyi gelinin giydigi anlasilir. Fakat ulemâdan bazilari ferah alâmeti oldugunu ve görenlerin damada dügün daveti hususunda yardimlarini celb etmek için giyildigini söylemislerdir.
Ibni Abbâs (Radi\allahu anh) : «-Bütün renklerin en güzeli sari renkdir» demis, kendisine niçin sakalini sariya boyadigi sorulduguzaman: «Peygamber (Sallaîlahü Aleyhi ve SeÜem) sariya boyanirdi. Onun için ben de sariya boyanir ve onu severim» cevabini vermistir.
Ibni Süfyân: «Sariya boyamak bizim ulemâmiza göre elbisede caiz, fakat vücûd hakkinda caiz degildir.
Hanefî1er'le Sâfiîler'e göre erkegin elbisesini veya sakalini safranla boyamasi mekrûhdur. Delilleri ResûUülah (Sallaîlahü Aleyhi ve Sellem)Efendimizin erkegi safranla boyanmaktan men ettigini bildiren Enes (RadiyaUahu anh) hadîsidir.
Hz. Abdurrahman 'm Ensardan aldigi kadin Ebû'l-Hasen b. Rafi'in kizidir.
Nevat; Hattâbinin beyânina göre : Araplarca maruf olan bir miktar ismidir. Bunu altindan bes dirhemdir diye tefsir ederler.
Velime : Dügün yemegi demektir. Bazilari alelumum her yemek davetine velime denildigini söylemislerdir.
Araplar muhtelif sebeplerle yapilan yemek davetlerine ayri ayri isim verirler. Meselâ; çocuk dogdugu zaman yapilan davete akika umumî davetlere me'dube, bir çocuk Kurân-i Kerîm hatmettigi vakit yapilan davete Hazâk derlerdi.
B.esûliillah{SaüaI!ahü Aleyhi ve Seilem} 'in Hz. Abdûrrahmana: «Bir .koyunla olsun davet yap" buyurmasi

ZahirîIer'e göre far-ziyyet ifade eder. bir emirdir. Onlar her evlenen erkegin az veya çok bir yemek daveti yapmasini farz saymislardir. Imam Ma1ik'in meshur olan kavli ve Imam-i Safiî !nin iki kavlinden biri budur, îbni **Tin :** «îmam Ahmed'in mezhebi de budur.» demisse de bu iddia söz götürür. Çünkü Hanbe1iIer ;den Ibni Kudâme «El-Mugnî» nam eserinde söyle demektedir. «Evlenen bir kimsenin velev bir koyun kesmek suretiyle olsun davet yapmasi müste-habdir. Dügün davetinin mesru' bir sünnet oldugunda ulema arasinda ihtilâf yoktur. Yalniz ekseri ulemanin kavline göre vacib degildir. Sâfiîler 'den bazilari bunun vâcib oldugunu söylemislerdir. Delilleri: Kenûinllah (Salla'dahü Aleyhi ve Sellemf'in Hz. Abdûrrahman'a bu daveti emir duyurmasidir.»

îbni Kudâme velime'nin yeni hadîs olan bir sevinçten dolayi verilen yemek daveti oldugunu, binâenaleyh sair davetlere benzedigini söylemis, babimiz hadîsindeki emrin istihbab mânâsina hamlediî-digini bildirmistir. Çünkü hadîs-i serifte :

— «Velevki bir koyun kesmek suretiyle olsun» buyruimustur. Koyun kesmenin vacib olmadigi ise ittifaki bîr meseledir.

Kaadi Iyâz'm beyanina göre dügün yemeginin azi ve çogu için had hudûd yoktur.

Dügün davetinin ne zaman verilecegi hususunda selef ihtilâf etmislerdir Bâzilari nikâh akd edilirken, diger bâzilari akd yapildiktan sonra; bir takimlari zifaf yapilacagi sirada verilecegini söylemislerdir. Zifaftan sonra verilecegini iddia edenler oldugu gibi, akd'in ihtidasindan zifaf oluncaya kadar ne zaman istenirse verilebilecegini söyliyenler .de olmustur. Kaadî Iyâz: «Ma1iki1er'ce esah olan kavle göre davet zifaftan sonra müstehabdir» demistir.

Resûîülîab (ScdlaHahU Aleyhi ve Seilem) Efendimizin Hz, Abdûrrahman'a: «Öyle ise Âîlah sana mübarek eylesin!» buyurmasi Araplarin bu husustaki âdetlerim red içindir. Araplar yeni evlileri yâni «Güle güle geçinin, çoluga çocuga karisin» sözleri ile tebrik ederlerdi. Resûlüllah (Sallallahii Aleyhi ve Seileni) cahiliyet devrinden kalan bu âdeti kaldirmistir. Tebrikin hadis-i serifte beyân buyruldugu sekilde yapilmasi müsteri ab dir.

Bu hadîs vakti hâli olanlarin dügün daveti için en az bir koyun kesmelerinin müstehab olduguna delildir.

Kaadî Iyâz 'in beyânina göre dügün yemeginin iki günden fazla tekrar edilip edilemeyeceginde selef ihtilâf etmisler; bir kismi mekruh olduguna, digerleri bunda bir kerahet bulunmadigina kail olmuslardir. Ma Makiyye ulemasina güre zengin olan bir kimsenin bir hafta dügün yemegi vermesi müstehabdir.

14- Bir Kimsenin Cariyesini Âzad Ederek Sonra Onunla Evlenmesinin Fazileti Babi

84- (1365) Bana Züheyr b. Harb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize ismail yâni Ibni Uleyye, Abdülaziz'den, o da Enes'den naklen rivayet etti ki. Resûlüllah (Sailaliahü Aleyhi've Seilem) Hayfcer gazasini yapmis. Enes demis ki:

Sabah namazim alaca karanlikla Hayber'de kildik. Müteakiben Peygamber (Sailaliahü Aleyhi ve SeUem) ile Ebû Talha hayvanlarina bindiler. Ben Ebû Talha'nin terkisinde idim. Derken NebiyyuHah (Sailaliahü Aleyhi ve. Seilem) hayvanini Hayber yoluna dogru sürdü. Benim dizim Nebiy-yullâh (Salialiahü Aleyhi ve Sellem)'in uyluguna dokunuyordu. Uylugundun elbisesi açildi. Ben Nebiyyullah iSallaUahü Aleyhi ve Sellem)'nîn uylugunun beyazini iyiden iyiye gördüm. Sehre girdigi vakit :

— «Allah her seyden büyüktür. Hayber harabdir. Biz bir kavmin beldesine indik mi îehdid edilenlerin sabahs Itöiü ofur.:> buyurdu. Bunu üç defa tekrarladi. Ahâli islerine çikmislardi. (Bizi görünce) :

— Vallahi Muhammedi., dediler.

Râvi Abdülâziz : «Arkadaslarimizdan bâzilari da ordu ile Muham-med dediler.» seklinde rivayet etmistir. Enes (Radiyailaliu anh) (sözüne devamla) sunlari söylemis:

«Hayber'i kahren aldik. Esirler toplandi, derken Dihye gelerek : Ya Resûîalîah! Bana esirlerden bir carîye ver, dedi.

Eesûlüîlah (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) :

— «Git bir carîye al!» buyurdu. O da Safiyye b. Huyeyy'i aldi. Bunun üzerine NebiyyuHah (Sailaliahü Aleyhi

ve Seilem} 'e bir adam gelerek :
— Yâ Nebiyyaüah! Dihye'ye Kurayza ile Nâdîr'in reisi Huyeyy'in kizi SafiyyVyi mi verdin? O ancak sana yarasir; dedi.
ResûIuUah (Sailaliahü Aleyhi ve SeUem) :
— «Onu Safiye iie birlikte çagirin!» *.uyurdu. Müteakiben Dihye Sa-fiyye'yi getirdi. Peygamber (Sailaliahü Aleyhi ve Sclienii Safiyye'yi görünce :
— «Sen esIs-lerden bundan baska bir cariye buyurdu. Ve Sa-fiyye'yi âzad ederek onunla evlendi.
SâbIt. Enes'e : Ey Ebû Hamza! Kesûlüllah (Sailaliahü Aleyhi ve Selle»;) ona mehir olarak ne verdi? diye sormus. Enes (Radiyallahu anh} su cevâbi vermis :
— Safiyye'nin nefsini (verdi) onu azâd etti. Ve kendisi ile evlendi. Hattâ yolda giderken Safiyye'yi Uesû \üUah(Sailaliahü Aleyhi ve Seilemj'e (annem) Ünimü Süleym hazirladi ve geceleyin ona zifaf eyledi. Böylece
Peygamber (SollalIahü Aleyhi ve Sellem) damad olarak sabahladi. Sonra:
— «KImin yaninda bir sey varsa onu getirsin!» buyurdu. Ve yere deriden bir yaygi serdi. Artik öieki kuru süt, beriki kuru hurma, kimisi yag getiriyordu. Derken hurma karistirmasi yaptilar. Bu da ResûlüIIah
(SallaUanü Aleyhi ve Sellemrin dügün daveti oldu.

85- (...) Bana Ebu'r-Rabî'Ez-Zehrânî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd yâni îbni Zeyd, Sabit ile Abdûlaziz b. Suheyb'den, onlar da Enes'den naklen rivayet etti. H.
Bize tu hadîsi Kuteybetü'bnû Saîd dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd yâni îbni Zeyd, Sabit ile Suayb b. Hab Hâb'dan, onlar da Enes'den nakîen rivayet eyledi. H.
Bize Kuteybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Avâne, Katâde ile Abdûlaziz'den, onlar da Enes'den naklen rivayet etti. H.
Bize Muhammed b. Ubeyd El-Guberî de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Avâne, Ebû Osman'dan, o da Enes'den naklen rivayet eyledi. H.
Bana Züheyr b. Harb dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâz b. Hi-sâm rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, Suayb Habhâb'dan, o 'da Enes'den naJklen rivayet eyledi. H.
Bana Muhammed b. Rafi'de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Âdem ile Ömer b. Sa'd ve Abdûrrezzak toptan Süfyaii'dan, o da Yûnus b. Ubey'den, o da Suayb b. Habhâb'dan, o da Enes'den naklen rivayet ettiler. Bu râvilerin her biri Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Men naklen onun Safiyye'yi azâd ettigini ve azâd buyurmasini, ona mehir yaptigini rivayet etmislerdir.
Muâz'm babasindan rivayet ettigi hadîste ; «Resûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem) Saiiyye ile evlendi de azâd buyurmasini ona mehir yapti.» ifâdesi vardir.
Bu hadîsi Buhari «Namaz» ve «Nikâh» bahislerinde, Müs1im «Megazî»de, Ebû üsvud «Haracda; Nesâî «Nikâh», «Velime» ve «Tefsir» bahislerinde muhtelif râvilerden tahric .etmislerdir.
Hayber Medine-i Münevvere 'nin sarki simalisinde ona alti-yedi konak mesafede bulunan bir 'erdir. Vaktiyle burasi bir yahudi kalesi idi. Hattâ ilk defa orada Benî Isrâii'den Hayber isminde bir adam yasadigi için bu ismin verildigi söylenir. Hayber hurmalik bir yerdir. Islâmiyetin zuhurunda orada Benî Kurayza ve Nadir namlarinda iki yahudi kabilesi yasamakta idi.
Hayber gazasi Ibni Sa'd'm beyânina göre hicretin yedinci senesinde vuku bulmustur.
Rivayetlerin bazilarinda Resûltiîlah (Sailailahü Aleyhi ve Scllem) 'in Haber gazasinda 'bir merkebe bindigi bildirilmektedir. Buhari Sârihi Aynî 'ye göre Resûlüllah (Salkdiahü Aleyhi ve Sellemjo gün at üzerinde gaza etmistir. Merkebe bindigin bildiren hadîs sahih ise, muhasara günîerinin bazilarinda merkebe bindigine hamlolunur. .
Ebû Ta1ha : Zeyd b. Seh E1-Ensari (Radiyallahu an/i;'dir. Bu zad Resûlüllah {SallaUahü Aleyhi veSellem) ile bütün harblere istirak etmistir. Hz. Enes in üvey babasidir.

Resûlüllah (SallaUahü Aleyhi ve Sellem)"in uylugu hücum esnasinda kalabaliktan Enes (Radiyallahu anhj'm dizine çarparak açilmistir. Hayvaninin siddetle kosmasindan açilmasi da mümkündür. Banlari Kesûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem) in uylugunu kendisi açtigini söylemisi erse de bu iddia dogru degildir. Çünkü uylugun avret sayildigini bizzat Peygamber (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem) bildirmistir. Binâenalehy kasden avret mahallini açmasina ihtimal yoktur. Bazi rivayetlerde H2. Enes 'in : «Uylugunu açti» demesi onun zannindan ibarettir. Hakikatim uv}u£u:kî Resûlüllah (SallaUahü Aleyhi ve Sellemj açmamis, kalabaliktan veya hayvanin sür'atle kosmasindan açilmistir.

Sehre girince Resûlüllah f SallaUahü Aleyhi ve Sellem t'in :

«Hayber harabdtr^ buyurmasi ya gaibi ihbar yahud bedduadir. Ihbar olduguna göre o gün ma'mur bulunan sehir ileride harab olacak demektir. Beddûâ mânâsina alinirsa; «Allah Bayberlilerin belâsini versin-' mânâsina gelir.

Anlasiliyor ki râvi Abdülaziz Hz. Enes 'den yahudilerin: «Vallahi Muhammedi gelmis» dediklerini isitmis. Bâzi râvi arkadaslarinin ise : «Ordu ile birlikte Muhammed» seklinde rivayet ettiklerini duymustur.

Kamîs: Ordu demektir. Ordu sag. sol, ön, arka ve orta olmak üzere bes kisimdan meydana geldigi için ona bu isim verilmistir. Kamîs kelimesi müdrecdir.

Hayber'in cebren mi, sulhan mi. yoksa ahalisi çekilmek suretiyle harbsiz olarak mi alindigi ihtilaflidir. Ebû Ömer Ibni Abdilberr'e göre bütün Hayber arazisi cebren alinmistir. Münzirî bir kisminin cebren, bir kisminin da ahalisi çekilmek suretiyle harbsiz olarak alindigina kaaildir. Kesûlüllah (Sallallahii Aleyhi ve SeUemjin ganimeti taksim etmeden Hz. Dihye'ye câriye vermesi birkaç vecîhle tevil olunur:

a- Teniil suretiyledir. Yâni nafile olarak izin vermistir.

b- Ganimetleri taksim ederken beste bir hesabina dahil almak sartiyla vermis olabilir,

c- Sonradan kiymetini biçmek ve Dihye (Radiyailahu anh) hesabina geçirmek sartiyle vermis olabilir.

Hz. Dihye eshab-i kiramin yüzce en güzeli idi. Cebrail (Aleyhissclami Peygamber (Sallallahü A leyhi ve Selin m)'e bazan onun suretinde gelirdi.

Ümmüî mü'minin Safiyye binti Uyeyn, Harun (Aleyhisselâm) sülâlesindendir. Ilk kocasi Kinanetû'bnû Ebi'î-Hukayk Hayber vak'asmda öldürülmüstü. Resûlüllah (SailaHahü Aleyhi ve Sellem) onu Hz. Dihye'ye vermisken tekrar geri almasi hususunda muhtelif sözler söylenmistir. Hatta bir rivayete göre ResûlüIIali {Sallallahü Aleyhi ve Sellem) YIz. Safiyye 'yi Dihye'den satin almistir. Ortada satis yokken onu nasil satin aldigi dahi câyi te'emmül görülmüstür.

Bu bâbda söylenen sözlerin en dogrusu sudur : ResûlüHali (SaUaUahü Aleyhi ve Sellem) "Hz. Safiyye 'yi — hâsâ— nefsânî sehveti iktizasi geri almamistir. Çünkü kendisi nefsânî sehvetten ma'sumdur. Onu geri almasi : Hz. Dihye'ye münasib olmadigi, çünkü Harun (AIeyhissehmj neslinden gelen güzel bir reis kizi oldugu kendisine bildirildigi içindir.

Mâzerî'nin beyanina göre Dihye hâdisesi iki veçhe hamle-dilebilir :

1- Hz. Dihye bu cariyeyi kendi rizasiyle iade etmis; Resûlüllah {SaUaV.ahü Aleyhi ve Sellem) de baskasini almak için ona izin vermistir.

2- Peygamber ('SahaHaini Aleyhi ve Sellem) ona esirler arasindan bir câriye almak için izin vermisti. Esirlerin en iyisini seçmesine müsaade etmemisti. Esir kadinlarin güzellik, seref ve neseb itibariyle en iyisini seçtigini görünce Dihye'ye bir Iltimasda bulunmus olmamak için Hz. Safiyye'yi geri almistir. Zira orduda Hz. Dihye'den daha faziletli zevat vardi.

Vâkidî'nin Siyer'inde Peygamber {SaUaUahü Aleyhi ve Sellem) 'in Hz. Dihye'ye Kinânetû'bnû Rabî'in kiz kardesini vermis; bu suretle onun gönlünü almistir.

Hz. Safiyye'nin bu sekilde geri alinmasina bâzi rivayetlerde mecazen satm alma tâbiri kullanilmistir. Hattâ Müs1im'in az asagida görecegimiz bir rivayetinde: «Resûiüllah (SaUaUahü Aleyhi ve Sellem) onu yedi bas eser mukaabilinde satin aldi.» denilmistir ki. bundan mu-râd, ikram ve ihsan sureti ile vermis olmasidir. Mübadele mânâsinda oldugu için râvi ona «satin almak» tâbirini kullanmistir.

Ebû Hamza : Hz. Enes'in künyesi; Ümmü Süleym de annesidir. Sahih rivayetlerden anlasildigina göre Resûlülîah (Sallallahü Aleyhi ve Selle m) yolda «Sedd-i Ravhâ» denilen yerde zifafa girmis. Bu ver Medine 've kirk mil kadar uzaktir.

Bu Hadisden Çikarilan Hükümler:

1- Hayvan tasiyabilirse birini terkisine almak caizdir. Bu hususda birç-ok hadisler vardir.
2- Harbde zikr ve tekbir getirmek müstehabdir. Hadîs-i serif: «Ey îmân edenler, bir takim (düsman) ile karsilastiginiz vakit sabit olun; ve AHah'i çok anin!» mealindeki âyete muvafiktir.
3- Tekbîri üç defa getirmek müstehabtir.
4- Hadîs-i serif zahiri i'tibârîle uylugun avret olmadigina delâlet ediyorsa da «bu açilma Peygamber (Sallaüahü Aleyhi ve Sellem) 'in ihtiyari ile degil, kalabalik sebebiyle olmustur.» seklinde te'vîl edilmistir. Maa-mâfih uyluklari avret saymayanlar bununla istidlal etmislerdir. Muhammed b. Cerir-i Taberî, Davûd-u Zahirî ve bir rivayette Imam Ahmed b. Hanbel'in mezhepleri budur. Aynj kavi] Safiî1er'den Istahrî 'ye de nisbet olunur.
Ibni Hazm'e göre namazda erkeklerin örtmesi lâzim gelen avret mahalleri yalniz önleri ile arkalaridir. Uyluk avret degildir. Kadinin ise elleri ile yüzünden maada bütün vücûdu avrettir. Bu husûsda hür orVekle köle arasinda fark olmadigi gibi, hür kadinla câriye arasinda d.-iM far': yoktur. Ibni Hazm'in delili de babimiz hadîsidir.
Imam Azam ile esah kavle göre Imam Mâlik. Imam Safiî, esah rivayete göre Imam Ahmed, Imam Ebû Yûsuf.
Imam Mu hammed ve Imam Züfer uylugun avret mahalli olduguna kaaüdîrîer. Hanefîler'e göre avret mahalli açik olarak kilman namaz fâsiddir. Delilleri Ibni Abbâs hadisidir. Mezkûr hadîsde : «Uyfuk cvrefrtîr.» buyurulmustur.
Evzâî : «Uyluk avret ise de hamamda avret sayilmaz...» demigti:\
5- At kosturmak caizdir. Büyüklerin sanma bir nakisa degildir. Bahusus ihtiyâç, hayvana idman ve nefsi harbe talim gibi hallerde asla büyüklerin san ve mertebesini ihJâl etmez.
6- Bir kimsenin cariyesini âzâd ederek onunla evlenmesi müste-
habtir. Bu hususta ulemâ ihtilâf etmislerdir. Sad b. E1-Müseyyeb, Hasani Basri Ibrahim Ne hâî, Amiri SaHi, Evzâî , Zührî , Ata' b. Ebaî Rabah , Katâde , Tavus, Hasen b. Hay, Imam Ahmed ve Ishaka göre kadina mehir yerine kendisini azad etmeyi sart kosmak caizdir. Artik kadin âzâd olmaktan baska bir mehir isteyemez. Süf yani Sevrî ile Haneliler 'den Imam Ebi Yûsuf dahi buna kaaiîdirler. Tirmizî : «Safiî 'nin mezhebi de budur.» demistir. Ashâb-i Kiram '"dan Ali, Enes ve Ibni Mesud (Radiyaliahuanh) hazerâti dahi bunun cevazina kaailmisier.
Ibni Ömer (Radiyallahuanh) cariye âzâd etmenin mehir yerine geçmeyecegine kaail olmustur. Ley s, Ibni Sa'd, Ibni Sub-rüme, Câbir b. Zeyd , îmam-i Âzam, Imam Muhammed, Imam Züfer ve Imam Mâlik'in mez-hebltri de budur. Onlara göre bu meseie Peygamber (SallallabAi Aleyhi ve Selle m) Efendimize mahsus olmak üzere caizdi. Ümmetine caiz degildir Âzâd olunmasi mehir yerine geçmek sartiyle kiyilan nikâh mehirsiz olarak tamam olmus sayilir. Bu takdirde kadina mehri misil verilir.
7- Dügün daveti zifaftan sonra yapilir. Sevrî zifaftan evvel ve sonra yapilabilecegini söylemistir. Hanefiler'e göre bu davet sünnettir. Bâzilari vâcib oldugunu söylemislerse de Hanefiler'ce meshur olan kavle göre herhangi bir davete icabet sünnettir. Imam Ahmed ile bir rivayette Imam Mâlik !in kavilleri de budur.
Imam Sâfii'ye göre dügün davetine icabet vâcib.-sair davetlere icabet müstehabdir. Bir rivayette Imam Mâ1ik'in kavli de budur.
8- Damad tarafinin ve komsularinin dügün daveti hususunda yemek getirmek suretiyle ona yardim etmeleri müstehabdir.
9- Dügün daveti her nevi yemekle caizdir. Koyun kesmek ve sofrada mutlaka et bulundurmak sart degildir.

86- (154) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ha-lid b. AbdIllah, Mutarrif'ten, o da Âmirden, o da Ebû Bûrde'den, o da Ebû Musa'dan naklen haber verdi. Ebû Musa söyle demis : Resûlüllah 'Sallollahü Aleyhi ve Sellem) cariyesini âzâd edip de sonra onunla evlenen hakkinda :
— «O kimse için iki ecir vardir.» buyurdular.
Bu hadîsi Buhârî «Itk» ve «Ilim» bahislerinde; Ebû Dâvud ile Nesâî «Nikâh»da tahric etmislerdir.
Buhârî'nin rivayetinde :
«Bir kimsenin bir cariyesi bulunur da onu Ögretir ve kendisine hos muamele yapar : Sonra âzâd ederek onunla evlenirse, o kimseye iki ecir vardir.» buyrulmustur.
E1- Mühe1Ieb ; iki ecirden birinin ta'lim ve nikâh mukabilinde verilecegini, bu suretle bu ecrin de âzâd ecri gibi olacagini söylemistir.
Hadis-i serîi âzâd edilen cariye ile evlenmeyi tesvik etmektedir. Bir kimse dünyada büyüklenmekten vaz geçerek Allah için tevazu gösterir ve daha serefli kadinlarla evlenmeye iktidari varken âzâd edilmis bir câriye iîe veya mütevazi1 bir kadinla evlenirse pek büyük sevaba lâyik olur.
Hadis-i serîf kitabimizin îman bahsinde dahi geçmisti.

87- (1365) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Affân rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Seleme rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sabit, Enes'den naklen rivayet eyledi. Enes söyle elemis: Hayber günü ben Ebû Talha'nin terkisinde idim. Ayagim Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SelIemiin ayagina dokunuyordu. Hayberliler'in yanina günes dogarken vardik. Hayvanlarini çikarmislar (kendileri de) baltalari, zenbilleri ve kürekleriyle disari çikmislardi. (Bizi görünce : Vay) Mu-hammed ile ordusu!., dedüer. KesûîülIah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem):
«Hayber harabdir! Biz bir kavmin beldesine indik mI tehdit edilenlerin sabahi kötü olur» buyurdular.
Allah Azze vr CcUei Hayberliler'i hezimete ugratti. Dihye'nin hissesine güzel bir cariye düstü. Müteakiben Resûlüllah (SaUaUchiI Aleyhi ve Sellem) onu bes kisi mukabilinde satin aldi. Sonra çekip çevirmek ve hazirlamak (Râvi demis ki : Zannederim Enes sunu da söyledi) ve evinde istibra yapmak için onu Ümmü Süleym'e verdi. Bu câriye Safîyye bihti Huyeyy idi. Resûlüllah {Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onun dügün dave-tini kuru hurma, kuru süt ve yag ile yapti. Yer bir parça kazilarak düzeltildi; deri yaygilar getirilerek oraya yayildi. Ve kuru süt ile yag getirildi Halkin karni doydu. Cemaat (birbirlerine) : Bilmiyoruz acaba Resûlüllah (SaliaUahü Aleyhi ve Sellem) bu kadinla evlendi mi, yoksa onu Ümmü veled mi yapti? Sayet onu örttü ise, bu cariye onun karisi olmustur. Örtmedi ise, cariye Ümmü veleddir; dediler.
Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) hayvanina binmek isteyince Sa-fiyye'yi örttü. Safiyye devenin arka tarafina oturdu. Cemaat da anladilar ki, Resûlüllah 'Scillallahü Aleyhi ve Sellem i onunla evlenmis Medine'ye yaklastiklari vakit Resûlüllah (SaUaUahii Aleyhi ve Seliem) hayvanini sürdü. Biz de hayvanlarimizi sürdük. Derken yirik kulak deve süredü. Ve hem Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hem de Safiyye yere düstüler. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hemen kalkarak Safiyye'yi Örttü. Kadinlar bunu görmüslerdi Allah yahudi kadinini irak eylesin, dediler.
Râvi demis ki : Ben (Enes'e) ya Ebâ Hamza! Resûîüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)düstü mü? diye sordum, Enes : — îyvallah! Hakikaten düsdü; cevâbini verdi.
Bu hadîs Enes (Radiyallahu anh) rivayetinin Ikinci tarîkidir. Üçüncüsü de bir hadîs sonra gelecektir.
Murûr : Merrin cemidir. Kürekler mânâsina gelir. Kaadî Iyâz mezkûr kelimenin bundan mâada, ip mânâsina geldigini kayd etmistir. Hayberliler bu ipîerîe hurma toplamaya giderlerdi.
si » kelimesi asil itibariyle iddet beklemek mânâsina gelirse de
ondan murad istibrâdir. Çünkü Hz. Safiyye esir olarak alinmis bir kadindi. Esir kadinlarla cinsî münasebet helâl olabilmek için bunlarin istibrâ yapmalari icab eder.
Istibra : Rahmin çocuktan beri ve hâli oldugunu anlamak için birkaç zaman cima' etmeden beklemektir.

Resûîüllah (SaiiaUahü Aleyhi ve Sellem) istibra müddeti geçinceye kadar Hz. Safiyye'yi Enes (Radiyallahu anh)'m annesi Ümmü Sü1eyri'e teslim etmisti. Bu müddet geçince Ümmü Sü1eym onu çekip çevirerek zinetîemis; gelin etmisti.
Adbâ' : Kulagi yirik deve mânâsina gelir. Bu kelime Resûîüllah (Sallallahü Aleyhi \e Se!lem)"in devesine lâkab olmustu. Yoksa hakikatte devenin kulagi yirik degildi.

87- (1428) Enes demis ki : Ben Zeyneb'in dügün davetinde de bulundum. Resûlüllah (SalIallahii Aleyhi ve SellemJhalki ekmek ve etle doyurdu. Beni cemâati çagirmak için gönderiyordu. Bu is bitince Resûlüllah (SaHallahü Aleyhi ve Selle/n) kalkti. Ben de kendisini takib ettim. (Davetlilerden) iki kisi muhabbete dalmis disari çikmamislardi. Kesûlüllah (Saliaüahü Aleyhi ve Sellem} kadinlarinin yanina ugruyor, her birine selâm vererek :
— «Selâm sîze! Nasilsin;z ey ehl-I be/t?» diyor, onlar da: ----Iyiyiz yâ Resûhtllah! Aileni nasil buldun? di>e soruyorlardi.
ReMiliillnn «Iyi buldum!» diynrdu. Bu isi bitirdikten 'timcin. Ben de
onunla beraber döndüm. Kapiya varima bakti ki, o iki adam hâlâ orada... Muhabbete dalmislar. Onun dön düg, un u görüm e kalkip çiktilar. Vallahi bu adamlarin çiktiklarini ona ten mi haber verdim yoksa bu hususta vahi mi indi bilmiyorum. Hâsili PeygamVer (SaHallahü Aleyhi ve Salem) döndü. Ben de onunla beraber döndüm. Ayagini kapinin esigine koyunca benimle kendisi arasina perde çekti. Allah Teâlâ da su âyeti indirdi :
«Peygamberin evlerine gitmeyin! Meger ki size izin verilmis ola!., [5] Nevevî diyor ki : «Bu hadîs parçasinda su faydalar vardir :
1- Bir insanin evine geldigi vakit karisina ve ailesi efradina selâm vermesi miistehabdir. Ama kendini büyük gören birçok câhiller kibirlerinden dolayi buna riâyet etmezler.
2- Bir kisiye dahî cemi sigasi ile se]âm vermeli. Selâmün aley-küm demelidir. Bu suretle verilen selâm hem o kimseye, hem de yanindaki meleklere sâmil olur.
3- Erkek aile efradinin hallerini sormalidir. Olabilir ki kadinin bir ihtiyâci vardir da dogrudan dogruya söylemekten utanir. Hâli sorulunca bunu rahatla ifade eder.
4- Bir kimsenin yanma girilince; nasilsin,- diyerek hâlini sormak miistehabdir.»

88- (1365) Bize EbÛ Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sebâbe rivayet etti. (Dedi kî) : Bize Süleyman, Sâbit'ten, o da Enes'-âen naklen rivayet eyledi. H.
Bana bu hadîsi Abdullah b. Hâsim b. Hayyân da rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Behz rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süleyman b. Mugira, Sâbit'ten rivayet etti. (Demis ki) : Bize Enes rivayet eyledi. (Dedi ki) :
Safiyye taksimde Dihye'ye düstü. Cemaat onu Resûlüllah (Sailaliahü Aleyhive Selle m J'in yaninda medh etmeye ve: Esirler içinde onun gibisini görmedik, demeye basladilar. Bunun üzerine Peygamber (Sailaliahü Aleyhi ve Se/teffîJDIhye'ye haber gönderdi. Ve Safiyye'ye bedel ne isterse verdi. Sonra Safiyye'yi anneme teslim ederek :
«Bunu çek çevir!» buyurdu. Bilâhare Resûlüllah (Sailaliahü Aleyhi ve Sellem) Hayber'den çikti. Hayber'i arkasinda biraktigi vakit konakladi. (Sailaliahü Aleyhi ve Sellem):
Sonra Safiyye'nin üzerine çadir kurdu. Sabaha çikinca Resûlüllah (Sailaliahü Aleyhi ve Sellem):
«Kimin yaninda fazla yiyecek varsa onu bize getirsin!» buyurdular. Artik kimi hurmanin, kimi kavrulmus unun fazlasini getirmeye basladilar. Hattâ bundan bir karistirma yigini yaptilar. Ve bu karistirmadan yemege, yanibaslarindaki yagmur suyundan birikmis havuzlardan da su içmeye basladilar.
Sabit demis ki: Müteakiben Enes sunu söyledi : Iste bu Resûlüllah
(Sallailahu Aleyhi ve Sellemfin Safiyye için dügün daveti oldu. Sonra yola revan olduk. Medine'nin duvarlarini görünce ona olan istiyakimiz artti da hayvanlarimizi sürdük. Resulüûlah (SailaUahü Aleyhi ve Sellem) de hay-

vanini sürdü. Safiyye arkasindaydi. ResûlüHah (Sallailahu Aleyhi ve Sellem) onu terkisine almisti. Derken Resû \ü\\ah(SailaUahü Aleyhi ve Sellem)'in hayvani sürçtü. Ve hem kendisi hem Safiyye yere düstüler. Halkdan ne Peygamber (Sallailahu Aleyhi ve Sellem)'e, ne de Safiyye'ye bakan hiç bir kimse yoktu. Nihayet Resûiüilah (Sallailahu Aleyhi ve Sellem) kalkdi da Safiy-ye'yi örttü. Müteakiben biz yanma geldik. (Bize) :
«Bîr seyimiz yok!» dedi. Az sonra Medine'ye girdik. Hemen Medine'nin genç kadinlari disari çiktilar. Safiyye'yi birbirlerine gösteriyor. Onun yere düsmesine seviniyorlardi.
Sevâd : Karalti, sahis mânâsina gelir. Burada ondan murad yüksek yigindir.
Medîne1i genç kadinlarin Hz. Safiyye 'nin düsmesine sevinmeleri yahudileri sevmediklerinden ve ihtimal onu Resûlüllah iSallûllahü Aleyhi ve Sellem) yaninda görünce kiskandiklarindanchr.
Mâîikiyye ulemâsi Hz. Safiyye rivâyetleriyle istidlal ederek ilân edilmek sartiyle nikâhin sahidsiz de akd edilebilecegine kaail olmuslardir. Sahabe ve Tabiin 'den bir cemaatin kavilleri bu oldugu gibi, Zührî, Imam Mâlik ve MedîneIi1er'in mezbebleri de budur. Onlara göre nikâhda sâhid degil, ilân sarttir.
Hadîs-i serifin â1ikiier'e delil olan yeri ashabin : «Eger örttüyse artik Safiyye onun karisi olmustur.» sözleridir.
Ashabi kiram 'dan bir cemâat ile tabiinin birçoklarina göre nikâhta ilân degil sehâdet sarttir. Evzâî, Sevrî, Imam Âzam, Imam Safiî, Imam Ahmed ve diger birçok ulema nikâhta iki âdil kimsenin sâhid olarak bulunmalarini sart kosmuslardir. Yalniz Imam Âzam 'a göre nikâhta fasik kimselerin de se-hâdeti kabul olunur.
Bir kimse sahidsiz olarak gizlice bir kadinla evlense, nikâhi bütün ulemâya göre münakd degildir. Fakat nikâhi gizlice iki âdil sâhid huzurunda akd etse cumhûr-u u1emâ'ya göre sahih olur. Imam Mâlik: *Bu nikâh sahih degildir.» demistir.

15- Zeyneb Binti Cahs'in Evlenmesi, Teserrür Âyetlerinin Inmesi ve Dügün Davetinin Isbati Babi

89- (1428) Bize Muhammed b. Hatim b. Meyraun rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Behz rivayet etti. H.
Bana Muhammed b. Kafi de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Efoû'n-Nadr Hâsim b. Kasim rivayet eyledi. Behz ile Hâsim ikisi birden demisler ki : Bize Süleyman b. Mugira, Sabit'ten, o da Enes'den naklen rivayet eyledi.
Bu hadîs Behz'indir. (Demis ki) : Zeyneb'in iddeti bitince Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Selîem) Zeyd'e :
«Onu bana Iste!» buyurmus. Zeyd gitmis. Zeyneb'e vardiginda onu hamurunu mayalarken bulmus. Zeyd söyle demis : Zeyneb'i görünce kalbimde büyüdü. Hattâ Resûlüllah (Sallallahü A leyhi ve Sellem) kendisini istedi diye yüzüne bile bakamadim da ona sirtimi çevirdim. Ve ters döndüm Sonra :
— Yâ Zeynebî (Beni) Resûlüllah (Sallallahü A leyhi ve Sellem) seni istemeye gönderdi, dedim. Zeyneb :
— Rabbimden emir almadikça ben hir sey yapamam, diyerek kalkti namazgahina gitti ve Kur'ân indi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) gelerek Zeyneb'in yanma izinsiz girdi. Vallahi öyle halimizi gördüm ki, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SeIlem) günes yükseldigi zaman bîze ekmek ve et yedirdi. Müteakiben halk disari çikti. Yemekten sonra evde birkaç kisi kalmis konusuyorlardi. Derken Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) de çikti. Ben kendisini takib ettim. Kadinlarinin hücrelerini dolasarak onlara selâm veriyor, onlar da kendisine :
— Yâ Resûlallah! Aileni nasil buldun? diye soruyorlardi. Bilmiyorum cemâatin evden çiktiklarini ben mi ona haber verdim; yoksa o mu bana haher verdi. Bunun üzerine giderek eve girdi. Ben de onunla beraber girmek üzere gittim. Ama benimle kendi arasina perde çekti ve tesettür âyeti indi. Halka (bu âyetlerde) alabildigine vaz edildi.
Ibni Râfi' kendi hadîsinde : «Allah hakki söylemekten utanmaz» âyet-i kerîmesine kadar su âyeti ziyade etti:
«Peygamberin hanelerine girmeyin! Meger ki size pismesini bekle-mpmek sarHyle yemege kalmaya izin verilmis ola.»

90- (...) Bize Ebû'r-Ram' Ez-Zehrâni ile Ebû Kâmil Fudayl b. Hüseyin ve Kuteybetü'bnû Saîd rivayet ettiler.

(Dediler ki) : Bize Hammâd yâni Ibni Zeyd, Sabit'ten, o da Enes'den naklen rivayet eyledi. (Ebû Kâ-mil'in rivayetinde : Enes'den isittim ifadesi vardir.) Enes söyle demis: •Ben Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in kadinlarindan hiç birine Zeyneb için yaptigi kadar dügün daveti yaptigini görmedim. Çünkü (o davette) bir koyun kesmisti.*
Ebû Kâmil : (Kadinlarindan hiç birine) ifâdesinin yerine (hiç bir seye) tâbirini kullanmistir.

91- (...) Bize Muhammed b. Amr b. Abbâd b. Cebele b. Ebt Rev-vâd ile Muhammed b. Bessâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed yâni Ibni Cafer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sube, Abdülaziz b. Suhayb'den rivayet eyledi. (Demis ki) : Ben Enes b. Mâlik'i sunu söylerken isittim: «Resûlüllah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kadinlarindan hiç biri için, Zeyneb'e yaptigi dügün davetinden daha çok yahut daha üstün davet yapmamistir.»
Sâhit-i Bünânî, Enes'e : «Ney ile davet yapti?» diye sormus. Enes (Radiyallahu arifi):
Davetlilere ekmek ve et yedirdi. Hatta (bitiremediler de) biraktilar bile demis.

92- (...) Bize Yahya b. Habîb El-Hârisi ile Âsim b. Nadr El-Teymî ve Muhammed b. Abdilâlâ hep birden Mu'temird'en rivayet ettiler. Lâfiz Ibni Habib'indir. (Dedi ki) : Bize Mu'temir b. Süleyman rivayet etti.
(Dedi ki) : Ben babamdan isittim. (Dedi ki) : Bize Ebû Rîiclez, Enes b. Mâlik'den naklen rivayet eyledi. Enes söyle demis :
«Peygamber [Sallûllahü Aleyhi ve Sellem), Zeyneb binti Cahs ile evlendigi vakit cemaati davet etti de yemek yediler. Sonra oturup sohbet ettiler. Resûlüllah (SaîlaHahü Aleyhi ve Sellem) sanki kalkmaga hazirlanirmis gibi yapti, fakat cemaat kalkmadilar, Bimu görünce Resûlüllah (SaîlaHahü Aleyhi ve Sellem) kalkti O kalkinca cemaatdan bazilari da kalktilar.»
Âsim ile Ibni Abdilâlâ kendi hadîslerinde «Üç kisi oturup kaldilar.» demislerdir. «Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) içeriye girmek için geldi. Bir de bakti ki, cemaat oturuyorlar. Sonra onlar da kalkip gittiler. Ben Peygamber (Sallallahü A leyhi ve Sellem) 'e gelerek cemaatin gittiklerini haber verdim. Bunun üzerine geldi ve içeri girdi. Ben de içeriye girmeye hazirlandim ama Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kendisi ile benim arama perdeyi çekti. Allah (Azz.e ve- Celle) hazretleri de;
(Ey îman edenler! Peygamberin hanelerine girmeyin. Meger ki size pismesini beklememek sarfiyle yemege kalmaya izin verilmis ola!) âyet-i kerîmesini (Süphesiz ki, böyle yGpmamz Allah indinde büyük günahdir.) kavli kerimine kadar inzal buyurdu.

93- (...) Bana Amr'n-Nâkid rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yâkub b. Ibrahim b. Sâd rivayet eyledi. (Dedi ki) : Bize babam, Salih'ten rivayet etti. Ibni Sihâb demis ki, Enes b. Mâlik sunu söyledi : «Ben tesettür âyetinin sebebi nüzulünü en Iyi bilen bir insanim. Ubeyyü'bnü Ka'b onu bana soruyordu. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)Zeyneb binti Cahs'a zifafa girerek sabahladi. Oniinîa Medine'de evlenmisti. Günes yükseldikten sonra halki yemege davet etti. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) oturmustu. Cemaat kalkip gittikten sonra bir takim adamlar onunla beraber oturup kaldilar. Nihayet Resûlüllali fSaHallahü Aleyhi ve SeHem) kalkarak yürüdü. Onunla beraber ben de yürüdüm. Hattâ Aise'nin hücresi kapisina kadar vardi. Sonra katan cemaatin çiktiklarini tahmin ederek geri döndü. Onunla birlikte ben de döndüm. Bir de bakti ki cemaat hâlâ yerlerinde oturuyorlar. Bunun üzerine tekrar döndü. Ben de döndüm. Aise'nin hücresine kadar vardi. Ve yine geri döndü. Ben de döndüm. Bir de baktik cemaat kalkip gitmisler. Müteakiben ResûlüIIah (Sallallahü Aleyhi ve SeHem) benimle kendisi arasina perde çekti. Allah Teâlâ da tesettür âyetini indirdi.»

94- (...) Bize Kuteybetû'bnû Saîd rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Ca'fer yâni îbni Süleyman, Ebû Osman Ca'd'dan, o da Enes b. Mâlik'ten naklen rivayet eyledi, Enes söyle demis :
«ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem} evlenerek ailesinin yanma girdi. Bu münasebetle annem Ümraü

Süleym hurma karistirmasi yaparak onu bir çanaga koydu ve (bana) :
— Ya Enes! Bunu ResûlÜllah (SdUaîlahii Aleyhi ve Sellem)1^ götür de de ki : Bunu sana annem gönderdi. Sana selâm ediyor ve : Bu hediyye bizden sana azdir ya ResûlÜllah! diyor.
— Ben karistirmayi ResûîüIIah (Salial'.ahü Aleyhi ve Sellem)i'e götürerek : Annem sana selâm ediyor ve : Bu hediyye bizden sana azdir ya Re-sûlâllah! diyor, dedim. ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ;
— «Birak onu!» buyurdu, sonra:
— «Git bana filâni, filâni, filâni ve rastladiklarini çagir!» diyerek bir takim adamlarin isimlerini verdi. Ben de isimlerini verdigi zevat ile rastladiklarimi çagirdim.»
Ebû Osman demis ki : «Adediniz kaç idi?» diye sordu.
— Üçyüz kadardi, cevabini verdi. Enes (Radiyallahu anli) sözüne devamla sunlari söylemis) «Resûlülîah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Ya Enes! Su tasi ge;îr!» buyurdu. Derken davetliler içeriye girdiler. Hattâ sofa ile oda doldu. Bunun üzerine ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Onar onar herkes halka olsun ve herkes önüne konan yemekten yesin!» buyurdular. Bu minval üzere cemaat yemek yediler ve doydular. Bir taife çikti baska taife girdi. Bu suretle herkes yemek yedi. ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bana :
«Kaldir (sofrayi) ya Enes!»dedi, ben de kaldirdim. Ama (tastaki yemek) sofraya koyarken mi daha çoktu yoksa kaldirirken mi? bilemiyorum. Davetlilerden bazilari ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in evinde oturup muhabbete daldilar. ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) oturmus zevcesi ise yüzünü duvara dönmüstü. Bu zevat ResûlÜllah .(Sallallahü Aleyhi ve Sellem) e sakülik etmislerdi, Bu sebeble ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) disariya çikarak kadinlarina selâm verdi. Sonra döndü. Oturanlar ResûlÜllah (Saiiallahü Aleyhi ve Sellem) 'in döndügünü görünce ona sakillik ettiklerini anladilar. Ve hemen kapiya kosarak hepsi birden çiktilar. ResûlÜllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)geldi ve perdeyi indirerek içeri girdi. Odada ben oturuyordum. Az sonra beni de çikardi. Ve su âyet nazil oldu:
«Ey îman edenler! Peygamberin hanelerine girmeyin. Meger ki size pismesini beklememek sarhyle yemege kalmaya izin verilmis ola! Ama çagrihrsaniz içeriye girin! Yemegi yediniz mi hemen dagilin. Muhabbete dalip kalmayin. Sübhesiz ki, böyle yapmaniz Peygamber'e eza veriyordu, ilah...» Bunun üzerine Resûlüllah (Sallalîahü Aleyhi ve Sellem) disariya çikarak bu âyetleri halka okudu.
Ca'd demis ki : «Enes b. Mâlik : Bu âyetleri en evvel gören benim; Peygamber (Sailaiiahü Aleyhi ve Sellem }"in kadinlari da örtündüler dedi.»

95- (...) Bana Muhammed b. Rafi' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdürrezzak rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'mer, Ebû Osman'dan, o da Enes'den naklen rivayet eyledi. Enes söyle demis : Peygamber (Sallalluhü Aleyhi ve Sellem) Zeyneb ile evlendigi vakit Ümmü Süleym ona tastan bir çanak içinde hurma karistirmasi hediye etti. Bunun üzerine Resûlüllah {Sü'IüU'Jiii Aleyhi ve SeHeml (Bana) : ... :
— «Git de bana müslümanlardan rastladiklarini çag;r!;> dedi. Ben de rastladigimi ona davet ettim. Davetliler yanina girmeye ve yemek yiyip çikmaya basladilar. Peygamber (Sallalîahü Aleyhi ve Sellem) elini yemegin üzerine koyarak oia dua etti. Ve yemek hakkinda Allah ne söylemesini diledi ise onlari söyledi. Ben rastladigim hiç bir kimseyi birakmamis; davet etmistim. Hâsili davetliler doyuncaya kadar yediler. Ve çikip gittiler. Ama içlerinden bir taife kalarak Peygamber [SalialUihü Aleyhi ve Sellem)'m yaninda sözü uzattilar. Peygamber (Sallalîahü Aleyhi ve Sellem) onlara bir sey demekten sikiliyordu. Bu sebeple onlari evde birakarak (kendisi) disari çikti. Bunun üzerine Allah (Azze ve Ceve) :
«Ey îman edenler! Peygamberin hanelerine girmeyin! Meger ki size pismesini beklememek sarîiyle yemege kalmaya izin verilmis ola. Lâkin çagrilirsaniz içeriye girin!» âyet-i kerimesini:
«Böyle yapmaniz hem sîzin kalbleriniz, hem de kadinlarin kalbleri için daha nezih bir hareket olur.» kavli kerimine kadar inzaJ buyurdu.

Kaatâde (bu âyeti tefsir ederken) : «Yemek zamanini kollamamak sartiyle» demis.
Bu hadîsin muhtelif rivayetlerini Buhârî «Tefsir», «Istizan», «Ef-mie» ve «Nikâh» bahislerinde; Tirmizi «Tefsir»de; Nesâî «Nikâh» ve «Tefsir»de muhtelif râvilerden tahric etmislerdir.
Resûlülîah (Sallallahü Aleyhi ve Selkm) Hz. Zeyneb ile bir rivayette hicretin üçüncü, baska bir rivayete göre besinci yilinda evlenmistir. Daha önce Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem' Efendimizin âzâdli kölesi ve ogullugu Zeyd b. Harise ile evli idi.
Hz. Zeyneb Peygamber (SalfaUahü Aleyhi ve Sellem) 'in halasi Ümeyme binti Abdilmuttalib'in kizidir. Ilk müslünian-iardan ve muhacirlerdendir.
Hz. Zeyd aslen Medîne1i'dir. Câhiliyet devrinde henüz çocuk Iken annesi ile birlikte akraba ziyaretine gittikleri bir sirada esir edilmis ve Mekke 'ye gönderilerek Ukâz panayirinda satilmisti. Bir rivayete göre onu Hâkim b. Hizâm, teyzesi Hz. Hadi-ce binti Huveylid nâmina satin almistir. Baska bir rivayete göre satin alan bizzat Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'dir; Hz. Hatîce'nin malindan satin almis, sonra Halîce (Radiyaîlahu anhaj onu kendisine hibe etmistir.
Zeyd (Radiyaîlahu anh) o zaman sekiz yaslarinda idi. Babasi onun Mekke'de satildigini duyunca fidye vererek geri almak için bâzi yakinlari ile Mekke 'ye geldi; ve ResûlüIIah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem'l'e müracaat etti. EesûliiHah (Sallallahü Aleyhi \-e Sellem) Zeyd 'i babasina dönüp dönmemek hususunda muhayyer biraktj. Hattâ babasini tercih ederse fidye de istemiyecegini söyledi. Fakat, buna ragmen Zeyd (Radiyaîlahu anh) onu babasina tercih etti; çünkü Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ona hakikî bir babadan daha ziyade sefkat Gösteriyordu. O zaman Peygamber fSallallahü Aleyhi ve Sellem) babasinin ve birçok kimselerin huzurunda Hz. Zeyd'i ogulluga kabul buyurdugunu ilân etti. Babasi da memnun olarak geri döndü.
Hz. Zeyd ilk imân edenlerdendir. Evvelâ Resûlüllah 'Sallallahü Aleyhi ve Sellerij onu âzâdhsi Ümmü Eymen iie evlendirmisti. Ondan Üsâme naminda bir oglu dünyaya geldi. Bilâhare Hz. Zey-neb (Radiyaüahu anh} ile evlendirmistir. Kur'ân-i Kerîm 'de ismi zikredilen yegâne sahâbi Zeyd (Radiyallahu anh^dir.
Hz. Zeyneb'i istemeye bizzat Peygamber < SallaUahu Aleyhi ve Sellem) gitmisti ; Zeyneb (RadiyaUahü anha) ile kardesi Abdullah b. Cahs onu görünce kendisi için dünürlüge geldigini zannederek sevinmisler; fakat Zeyd (Radiyallahu anh) için geldigini anlayinca canlari sikilmisti. Maamâfih bu bâbda âyet nazil oldugu için sonradan muvafakat göstermislerdi.
Zeyd ile Zeyneb (Radiyallahu anhûma) ancak bir sene geçinebildiler. Çünkü ilmî ilâhîde Hz. Zeyneb'in Resulü Ekrem (SallaUahu Aleyhi ve Sellem) ile evlenmesi mukadder idi. Geçinememelerinin hakikî sebebi bu idi. Zahirde Zeynebf'RadiyaUahü anha) Hz. Zeyd'e sert muamele ediyor; onu kendine küf yâni denk saymiyordu.
Zeyneb (RadiyaUahü anha)V>e evlenecekleri KesûlüHah 'SallaUahu Aleyhi ve Sellem) Efendimize vahi sureti ile bildirilmisti. Fakat halkin dili durmayacagini «ogullugunun karisi ile evlendi» diyeceklerini bildigi için bunu gizliyor; kimseye açarmyordu. Bu hususta dahî âyetler nazil olarak mesele bütün sarahati ile ortaya atildi. Nihayet Hz. Zeyneb bosandi, îddetini bitirdikten sonra Fahr-i Kâinat (SallaUahu Aleyhi ve Sellem) Efendimizle evlendiler. Meger Islâmiyet ogulluk diye bir müessese tani-miyacak, cahiîiyet devrinden kalma bu köklü âdeti irâde-i Ilâhiyye bizzat Resûl-i Ekremine yiktiracakmis... Nitekim öyle de oldu.
Fâide : Zeyd ile Zeyneb (Radiyallahu anhûma) hâdisesi bundan ibarettir. Lâkin Islâm düsmanlari' buna türlü türlü uydurmalar katarak taninmayacak hâle getirmislerdir. Maalesef düsmanlara ip ucu verenler de müslümanlardir. Taberî'nin rivayetine göre : Resulü Ekrem 'ScillaUahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz bir gün Hz. Zeyd’i görmek için evine gitmis. Onu bulamamis; fakat o sirada giyinmekte olan Zeyneb'i görünce güzelligine meftun olarak «Gönülleri çeviren Allah'i ten-zîh ederim* demis. Az sonra güya Zeyd (Radiyallahu anh) bunu haber alarak Resûlüllah (SallaUahu Aleyhi ve Sellem) müracaat etmis; ve sayet Zeyneb'i begendi ise onu bosamaga hazir oldugunu bildirmis.
Iste Avrupa muharrirlerinin dört elle sarilarak dillere destan ettikleri rivayet budur. Halbuki bu rivayet. Vâkidî'den nakledilmistir. Vâkidî ise yalancilik ve sahtekârlikla meshur bir adamdir. O Abbasî1er'in ahlâka uymayan hareketlerini hakli göstermek için bu gibi rivayetleri uydurmustur. Bu esassiz rivayeti Taberi'den bas-

kalari da nakletmislerse de hadis ulemasi onlari tenkide bile lâyik görmemislerdir. Meselâ; rivayetleri kabulde ihtiyatsiz davranan Ibni Hacer-i Askalânî bile Ahzâb sûresini tefsir ederken sunlari söylemistir: «Ibni Ebî Hatim ile Taberî 'nin naklettikleri bâzi rivayetler vardir ki, müfessirlerin birçogu onlari nak-Jetmis iseler de onlarla mesgul olmaya degmez.»

Hafiz Ibni Kesir de söyle demektedir: «Ibni Ebî Hatim ile îbni Cerir burada seîefden bâzi eserler zikret-mislerse de bunlar dogru olmadiklari için biz kaale almadik. Buhâri ile Müslim gibi büyük imamlar bu rivayetleri kitablanna bile almamislardir.

Görülüyor ki, bu rivayetlerin naklen asli esasi yoktur. Akü da onlarin uydurma olduguna hükmeder. Çünkü bir kimsenin beraber büyüyüp yetistigi bir akraba kizini tâ evlenip de üzerinden seneler geçtikten sonra görmüs olmasina âdeten imkân yoktur. Bekârliginda gördügü farz edildigi takdirde dahî bütün tazelik ve güzelligi üzerinde iken begenmeyip de seneler sonra evlendigi zaman bir görüste âsik olacak derecede sevmesi yine âdeten mümkün degildir.

Hakikatte bu ask hikâyesi münafiklarin uydurdugu bir yalandir. Onlar Hz. Âise'ye de ayni sene zarfinda bühtanda bulunmuslardi. Bu gibi iftiralarla müslümanlari kandirmaga çalisiyorlardi. Hattâ bâzi saf müslümanlar inanir gibi olmuslardi.

Babimiz rivayetlerinden anlasiliyor ki, Hz. Zeyneb bosanip iddeti geçtikten sonra bu sefer de Resûlüjlah (SallaUahÜ Aleyhi ve Sellem) onu kendine istemek için sabik kocasi Zeyd'i dünür göndermistir. Hz. Zeyd eski zevcesini görünce Peygamber (SallaV.ahü Aleyhi ve Sellem)onunla evlenmek istiyor diye kalbinde Zeyneb (Radiyallahu an!ia)'ya karsi bir heybet ve ta'zim hissederek Ümmehâti mü'minindenmis gibi muamele yapmis, onunla konusurken arkasini dönmüstür. Halbuki tesettür âyeti inmezden önce ashab-i kiram'm âdetleri dünürlüge gittikleri kadini görmek idi.

Zeyneb (Radiyallchü ai:hc] bu dünürlüge birdenbire cevap verememis, istihare namazi kilmak için namaz kildigi yere gitmistir. Hz. Zeyneb'in istiharesi ihtimal Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellern) hakkinda bir kusur islerim korkusu iledir. Bu arada Kur'ân inmistir. Bundan murad

«Zeyd'in onunla bir alâkasi kalmayinca onu sana nikahladik» [6]

âyet-i kerîmesidir. Bunun üzerine ResûliÜlah (Sallallahü Aleyhi ve Setlem) gelerek izin almadan Hz. Zeyneb'in yanma girmistir. Çünkü Teâhl hazretleri bu âyetle Zeyneb (Radiyallahu anha) , kendisine nikahlamistir.

Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bu münasebetle tertib ettigi davette- misafirlerine ekmekle et ikram etmis, sofraya oturanlar doyduktan sonra bir hajrli yemek artmistir.

Yemekten sonra cemaat dagilmis, yalniz iki-üç kisi muhabbete dalarak oturduklari yerde kalmislardir. Resûlüllah (SaUaUahü Aleyhi ve Sellem)in buna cani sikilmissa da bir sey diyememis, ancak onlara hatirlatmak için yanlarindan çikarak Ümmehâti mü'minin odalari önünden geçmis, onlara selâm vermistir. Nihayet oturanlar da kalkip gitmis ve Resûlüllah (SallaHahU Aleyhi ve Selienij zifafa girmistir. Bu arada tesettür âyeti nazil olmustur.

Anlasiliyor ki, Peygamber (Sallallahii Aleyhi re Selleni) Hz. Zeyneb için, diger kadinlari için yapmadigi mümtaz bir dügün daveti tertip etmis bu davete üeyüz kadar sahabe-i ikram istirak eylemislerdir. Nevevî diyor ki : «Ihtimal bunun sebebi Hz. Zeyneb'i kendisine velisiz sahitsiz Allah Teâlâ hazretleri nikâh ettiginden dolayi sükranda bulunmaktir...»

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

1- Mühim bir is karsisinda istihare namazi kilmak müstehabdir.

2- Evlenen bir kimseye dostlarinin yemek göndermesi ve gönderilen yemek az olursa Hz. Ümmü Süleym'in yaptigi gibi istizarda bulunmasi müstehabtir.

3- Davette muayyen zevati çagirmak ve gayri muayyen zevata yemek için müsaade vermek caizdir.

4- Hadîs-i serif büyük bir mucizedir. Zira az yemege pek çok insanlar davet olunmus, üçyüz kisi doyuncaya kadar yedigi halde yemek yine de artmistir.
5- Hadîs-i serif Peygamber (SaUaUahü Aleyhi've Sellemi'In son derece lütuf kâr, haya sahibi ve sabirli olduguna delildir.

16- Bir Davete Çagiran Kimseye Icabette Bulunmayi Emir Babi

96- (1429) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Mâlik'e, Nâfi'den dinledigim, onun da Ilmi Ömer'den naklen rivayet ettigi su hadîsi okudum. Ibni Ömer (Demis ki): Resul üllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) «BIrinIz davete çagirilirsa hemen ona gitsin!» buyurdular.

97- (...) Bize Muhammed b. El-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Halid b. Haris, Ubeydullah'dan, o da Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den, o da Peygamber (SallalIahü A ieyhi ve Sellem) 'den naklen rivayet etti kî:
«Biriniz davete çagirilirca hemen icabet etsin!» buyurmuslar.
Hâlid demis ki: «Bir de baktim Ubeydûllah bu icabeti dügün dâvetine hamlediyor.»

98- (...) Bize îbni Nümeyr rivayet etti. (Dedi ki : Bize babam rivayet etti. (Dedi ki : Bize Ubeydûîlah, Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen rivayet eyledi ki, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Biriniz bir dügün davetine çagrilirsa hemen icabet etsin!» buyurmuslar.

99- (...) Bana Ebu'r-Kabi' ile Ebû Kâmil rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Hammad rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Eyyûb rivayet etti. H.
Bize Kuteybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd, Eyyûb'dan. o da Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen rivayet etti. Söyle demis : Re-sûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
Çagrildiginiz zaman davete gidin!» buyurmuslar.

100- (...) Bana Muhammed b. Rafr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûrrezzak rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'mer, Eyyub'dan, o da Nâfi'den, naklen haber verdi ki, Ibni Ömer, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sel:em)'ûen naklen sunu söylüyormus:
«Bîriniz dügün davetine olsun veya benzeri bir davet için olsun din kardesini davet ederse hemen Icabet eylesin!»

101- (...) Bana îshak b. Mensur rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Isâ b. Mûnzir rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Bakiyye rivayet eyledi. (Dedi ki) : Bize Zübeydî, Nafi'den, o da IbnI Ömer'den naklen rivayette bulundu. Ibni Ömer söyle demis: ResûUiIiah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem):
«Bir kimse dügün davetine veya benzerî bir seye çagrilirsa hemen icabet etsin!» buyurdular.

102- (...) Bana Humeyd b. Mes'adete'I-Bâhilî rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Bisr b. Mufaddal rivayet etti. (Dedi ki) ; Bize Ismail b. Ümey-ye, Nafi/den, o da Abdullah b. Ömer'den naklen rivayet eyledi. Ibni Ömer soyîe demis: Resûîüîiah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem):
«Çagrildiginiz zaman davete gidin!» buyurdular.

103- (...) Bana Harun b. Abdillah rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Haccâc b. Muhammed, Ibni Cüreyc'den rivayet etti. (Demis ki) : Bana Musa b. Ukbe, Nafi'den naklen haber verdi. (Demis ki) : Ben Abdullah b. Ömer'i sunu söylerken isittim: Kesûlüllah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem j :
«Çagrildiginiz taktirde bu davete icabet edin!» buyurdular.

Nafi' demis ki : «Abdullah b. Ömer dügünde olsun, dügünden baska bir hususta olsun davete gelirdi. Oruçlu iken dahi davete gelirdi.»
fi'den, naklen haber verdi ki, Ibni Ömer, Peygamber ^Sallallahü Aleyhi ve Seîiem^den naklen sunu söylüyormus:
«Bîriniz dügün davetine olsun veya benzeri bir davet için olsun din kardesini davet ederse hemen icabet eylesin!»

104- (...) Bana Harmeletü'bnû Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Bize îbni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Ömer h. Muhammed, Nafi'den, o da Ibni Ömer den naklen rivayette bulundu ki, Peygamber (SalîalUihii Aleyhi ve Sellem)
«Paça yemege çagnîirsaniz hemen icabet edin!» buyurmuslar.
Bu hadîsi Buhâri «Nikâh» bahsinin bir-iki yerinde; Ebû Davûd «Etime» bahsinde; Nesâi «Ve]ime»de tahric etmislerdir.
Velime : Bazilarina göre dügün daveti demektir. Fakat lügat ulemâsindan birçoklari her davette verilen yemege velime denildigini söylemislerdir.
Davet, dahi yemek vermek mânâsina gelir. kelime «Di'vet» seklinde okunursa neseb demek olur. Cumhurun kavli budur. Bâzilari aksini iddia etmis, davetin neseb, di'vetin ise yemek mânâsina1 geldigini söylemislerdir. .
Kûrâ : Cumhûr-u ulemaya göre koyun veya sigjr paçasidir. Bazilari : «Bundan murâd Kurâ'i Gamîm denilen yerdir.» demislerdir.
Kurâ'i Gamîm: Mekke ile Medine arasinda bulunmaktadir. Bu takdirde hadisin mânâsi: «Kurâ' Gamîm denilen yere bile çagnlsaniz davete icabet edin!» demek olur, ki mübalaga suretiyle davete icabet gerektigim anlatmaktir.
Imam Gazâlî «Ihyaü'I-Ulûm» nâm eserinde bu hadisdeki Kura 'dan murad, Kurâ-i Gam im oldugunu söylemistir. Fakat bu zivadenin asli voktur.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Davete icabet Sâri; hazretlerinin emridir. Ancak bu emrin vu-cub mu yoksa nedib mi ifade ettigi ulema arasinda ihtilaflidir. Nevevî'nin beyânina göre Sâfii1er'den bu hususta üç kavi rivayet olunmustur. Bunlarin esah olanina göre davete icabet etmek farzdir. Yalniz bazi özürler doîayisîyle bu farz sakit olur. Ikinci kavle göre davete icabet etmek farz-i kifâye; üçüncü kavle göre ise mendûbdur. Bu hüküm dügün davetine mahsustur. Sâir davetler hususunda dahi Sâfiller'den iki kavil rivayet olunmustur. Birinci kavle göre bütün davetler dügün daveti hükmündedir. Yâni hepsine icabet vâcibdir. Ikinci kavle göre sâir davetlere icabet menduptur.
Kaadî lyâz dügün davetine icabetin bütün ulemaya göre vacib oldugunu söylemis; sair davetler hakkinda ihtilâf edildigini; Imam Mâlik ile cumhûr-u ulemâya göre onlara Icabet vacib olmadigini bildirmistir.
Zahirîler her nevi davete icabet vacib olduguna kaaildirler.
Hanefiye imamlari : «Bir kimsenin velîme davetine icabet etmesi gerekir; gitmezse günahkâr olur. Sayet oruçlu bulunursa davete gider de dûâ eder; oruçsuz olursa yemek de yer» demislerdir. Maamafih onlara-göre dügün davetine icabet vacib degil, sünnettir.
Nevevî'nin beyanina göre davete icabeti iskat eden Özürler : Yemegin süpheli olmasi, yalniz zenginlere tahsis edilmesi, davet yerinde huzurundan eziyet duyulacak bir kimsenin bulunmasi, serrinden korkuldugu veya makamina tamaan davet edilmesi, içki. çalgi vesaire gibi münkerâtm bulunmasi, -gibi seylerdir. Bu taktirde davet sahibinden özür dilemek caizdir.
2- Oruçlu bulunmak davete icabet hususunda özür degildir. Böyle bir kimsenin o davete istiraki duasini almak ve kendisiyle teberrûk içindir. Fakat nafile oruca niyyetlenmisse Sâfii1er1e bazi Hanbelî1er'ce davet sahibinin haline göre hareket edilir. Gücenecegi anlasilirsa orucu bozmak; gücenmiyecekse oruca devam etmek efdal olur.

Ruyânî mutlak surette orucu bozmanin müstehab olduguna kaaildir.

105- (1430) Bize Muhammed b. Ei-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûrrahman b. Mehdi rivayet etti. H. Bize Muhammed b. Abdillah b. Nümeyr de rivayet etti. (Dedi ki) : Biiee babam rivayet etti. Abdûrrahman ile Ihni Nümeyr demisler ki : Bize Süfyan, Ebu'z-Zübeyr'den, o da Câbir'den nakieii rivayet eyledi. Câbir söyle demis: Resûîüllah (SatiaUahü Aleyhi ve Sellem) :
«Biriniz bir yemege davet olunursa hemen icabet eylesin! Artik isterse yer, isterse yemez.» buyurdular.
Ibnûl Müsennâ : «Yemege» kaydini zikretmedi.

(...) Bize Ibni Nümeyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Âsim, îbni Cüreyc'den, o da Ebu'z-Zübeyr'den bu isnatla bu hadîsin mislini rivayet eyledi.

106- (1431) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hafs b. Giyâs, Hisâm'dan, o da Ibni Sîrîn'den, o da Ebû Hüreyre'-den naklen rivayet eyledi. Söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Biriniz çagrilirsa hemen davete icabet etsin. Sayet oruçlu bulunursa salât eylesin. Oruçsuz ise yesin!» buyurdular.

107- (1432) Bize Yahya b. Yahya rivayet etti. (Dedi ki) : Mâlik'e, Ibni Sihab'dan dinledigim, onun da A'rac'dan, onun da Ebû Hüreyre'deii naklen rivayet ettigi su hadîsi okudum. Ebû Hüreyre : «Kendisine zenginler çagrilip fakirler çagrilmayan davet yemegi ne kötü yemektir. Davete geîmiyen muhakkak Allah ve Kesûlüne isyan etmistir.» Dermis.

108- (...) Bize îbni Ebî Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân rivayet etti. (Dedi ki) : Zührî'ye :
— Ey Ebû Bekir! Su hadîs nasiîdir? (Yemegin en kötüsü zenginlerin yemegidir.) dedim. Zührî güldü de:
— Bu hadîs (yemegin en kötüsü zenginlerin yemegidir) seklinde degildir, cevabini verdi.
Süfyân demis ki, babam zengindi. Bu < hadis, isittigim zaman beni ürküttü de onu Zührî'ye sordum. Zührî sunu söyledi : Bana Abdurrahman'i A'rac rivayet etti. O da Ebû Hüreyre'yi söyle derken isitmis : «Yemegin en kötüsü davet yemegidir...» sonra râvi hadîsi, Mâlik hadîsi tarzinda zikretmistir.
zak'dan rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ma'mer, Zührî'den, o da Saîd b. El-Müseyyeb'den, bir de A'rac'dan, o da Ebû Hüreyre'den naklen haber verdi. Ebû Hüreyre söyle demis; «Yemegin en kötüsü davet yemegidir...» Râvi bu hadîsi Mâlik hadîsi gibi rivayet etmistir.

(...) Bize Ibni Ebî Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân, Ebu'z-Zinâd'dan, o da A'rac'dan, o da Ebû Hüreyre'den yukarki hadîs gibi rivayette bulundu.

110- (...) Bize Ibni Ebî Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân rivayet etti. (Dedi ki) : Ben Ziyad b. Sa'd-i sunu söylerken isittim : Ben Sâbit-i, A'rac'i Ebû Hüreyre'den naklen rivayet ederken dinledim. Peygamber fSalloUahii Aleyhi ve Seîlem) :
«Yemegin en kötüsü gelene verilmeyen, gelmeyecek kimsenin çagrildigi davet yemegidir. Her kim davete icabet etmezse Allah ve Resulüne Isyon etmistir.» buyurmuslar.
Ebû Hüreyre hadisini Buharî ile Ibni Mâce «Nikâh» bahsinde; Ebû Dâvûd «Et'ime»de; Nesâî de «Ve-lîme»de muhtelif, râvüerden tahric etmislerdir;.
Hadîs-i serîf Imam Müslim hem mevkuf, hem de merfû' oIarak rivayet etmistir. Yerinde de görüldügü vecihle bu gibi hadîslere merfû' hükmü verilir. Sahih olan mezheb budur. Zira mevsuk râvinin ziyadesi makbuldür.

Görülüyor ki, Câbir (RadiyaUah.it anh) hadisinde, da'vete icabet eden oruçsuz yemek hususunda muhayyer birakilmakta; Hz, Ebû Hüreyre hadîsinde ise yemesi emir buyuruîmaktadir. Bu sebeble ulemâ ihtilâf etmislerdir. Câbir (Radiyallahu anh) rivayetine i'timad edenlere göre yemek vâcib degildir. Da'vete istirak eden kimse yeyip yememekte muhayyerdir. Onlara göre Ebû Hüre y re (Radiyallahu anhjh&dî-sindeki emir nedb içindir.
Hz. Ebû Hüreyre rivayetine rtimad edenler da'vette bir sey yemenin vâcib olduguna kaaiîdirîer. Bunlar da Hz. Câbir hadîsini te'vil ederek da'vete istirak edenin oruçlu oldugu surete hamley-lerler :
Yemeyi vâcib sayanlara göre en az bir lokma yemek îcâbeder. Zira bir lokmaya yemek denilebilir. Onun içindir ki, yemek yememeye yemin eden bir kimse, bir lokma yemekle yemininden dönmüs olur. Bir de da'-vetli hiç bir sey yemezse, da'vet sahibinin hatirina yemekteki bir süpheden dolayi yemedigi süphesi gelebilir. Bir lokma alinca bu süphe zail olur.
Oruçluya gelince: Orucu bozmasi bilittifâk lâzim degildir. Niyet edilen oruç farz ise onu bozmak caiz degildir. Nafile Ise bozmak caizdir. Maamâfih da'vet sahibi gücenmeyecekse yine de orucu tamamlamak ef-daldir.
Ebû Hüreyre (Radiyallahu anh) rivâyetindeki «Salâudan rnu-râd duadir. Çünkü bu kelimenin lügat mânâsi duadir. Yâni oruçlu bulunan da'vetli yemek yemeyip hâne sahibine bereket ve magfiret duâsm-da bulunacaktir. Bâzilari buradaki «Salât»i namaz mânâsina almislardir. Onlara göre oruçlu olan da'vetli namaz kilacak; bu suretle hem kendisi, hem de oradakiler fazilet ve berekete nail olacaklardir.
«Yemegin kötüsü» cümlesinden murâd : Da'vet yemeginin en kötüsü, yalniz zenginler çagirilarak fakirlerin katilmadigi yemektir. Eskiden Araplarin âdeti bu idi. Onun için Hz. Ibni Mes'ûd: «Biz, yalniz zenginleri da'vet ederek fakirleri birakan kimsenin da'vetine icabetten nehyolunduk.» demistir. Abdullah b. Öme rf'Radiyallahu anh > da'vet yaparak bütün zengin ve fakirleri çagirmis: esraf ile birlikte fakirler de gelince, Ibni Ömer onlara :
«Siz suraya oturun da bu zevatin elbiselerini batirmayin; size de onlarin yediginden yedirecegiz.» demis; ve besmele çekerek cemâate : «Buyurun yeyIn!» dedikten sonra kendisinin oruçlu oldugunu söylemistir.
Rivayete nazaran Hz.. Ebû Hüreyre da'vet sahiplerine : «Siz da'vet hususunda âsilersiniz; gelmeyeni çagirir; size gelecek olani birakirsiniz!» Dermis.
Ebû Hüreyre (Radiyaliahu anh) hadîsinden murâd : Peygamber (Sallallahii Aleyhi ve Se!lem)âen sonra yapilacak da'vetlere zenginlerin çagirilacagini, yalniz onlara ragbet ve i'tibâr gösterilecegini haber vermektir.

17- Üç Talakla Bosanan Bir Kadinin Baska Kocaya Varmadikça, Kocasi Onunla Cinsi Münasebette Bulunarak Ondan Ayrilmadikça ve Iddeti Geçmedikçe Bosayan Kocasina Helal Olmamasi Babi

111- (1433) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe ile'Amr b. Nâkid rivayet ettiler. Lâfiz Amr'mdir. (Dediler ki) : Bize Süfyân, Zührî'den, o da Ur-ve'den, o da Âise'den naklen rivayet etiî. Âise (Radiyaliahu anim) söyle demis :
Rifâa'nm karisi Feygamhet (Sallatlahü Aleyhi ve Sellem)'e gelerek: Ben Rifâa'nin nikâhinda idim. Beni üç talâkla bosadi da Abdurrahman b. Ze-bîr'le evlendim. Ama ondakIni elbisenin saçagi gibi buldum; dedi. Bunun üzerine Resûlüllah (SallaV.ahü Aleyhi v e Sellem) gülümseyerek;
«Rifâa'ya dönmek mi Istiyorsun? Hayir, sen onun balcagizint, o da senin balcagizini tatmadikça dönemezsin» buyurdu.
Âise (Radiyaliahii a/iha) (Demis ki) : Ebû Bekir de ResûlüIIah (SaIlaliahü Aleyhi ve Sellem)'in yaninda idi. Hâlid ise kapida kendisine izin verilmesini bekliyordu. Derken : Yâ Ebâ Bekr! Bu kadinin Resûlüllah '(Satlallahü Aleyhi ve Sellem) in huzurunda alenen ne konustugunu isitmiyor musun? dedi.

112- (...) Bana Ebû't-Tâhir ile Harmeletü'fcnû Yahya rivayet et-tiler. Lâfiz Harmele'nindir. Ebû't-Tâhir (Bize rivayet etti.) Harmele ise (Bize îbnî Vehb haber verdi) tâbirlerini kullandilar. (Ibni Vehb demis ki): Bana Yûnus, Ibni Sihâb'dan naklen haber verdi. (Demis ki) : Bana Urvetü'bnû Zübeyr rivayet etti. Ona da Peygamber (Saliallahü Aleyhi ve Sellem/'in zevcesi Âise haber vermis ki, Rifâatü'I-Kurazî karisini Üç talâkla bosamis da,

kadin ondan sonra Abdurrahman b. Zebîr ile evlenmis. Bilâhare kadin Peygamber (SallaUahü Aleyhi ve Sellem)'e gelerek: Yâ Re-sâîâllah, ben Rifâa'nm nikâhi altinda idim. Sonunda beni üç talâkla bosadi; ben de ondan sonra Abdurrahman b. Zebîr ile evlendim. Ama hakikatte vallahi ondakini ancak elbisenin saçagi gibi buldum: demis; ve çarsafindan bir saçak koparmis. Bunun üzerine ResûlüIIah fSallâÜahü Aleyhi ve Sellem) gülerek tebessüm buyurmus ve :
«Galîbâ sen Rifâa'ya dönmek istiyorsun! Kayir, o senin baicagizini, sen de onun bakagizini tatmadikça (dönemezsin)» buyurmuslar,
Ebû Bekir de ResûlüIIah (Sallallahû Aleyhi ve Sellem;'ih yaninda oturuyormus. HâîIrî b. Saîd b. Âs ise hücrenin kapisinda oturmakta imis : (içerî girmek için) kendisine izin verilmemis imis. Bunun üzerine Hâ-lid Ebû Bekr'e: Bu kadini Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SeV.em)'in huzurunda asikâre konusmaktan men'etsen a! diye seslenmege baslamis.

113- (...) Bize Abd b. Humeyd rivayet etti. (Dedi kî) : Bize Ab-dürrazzak haber verdi. (Dedi ki) : Bize Ma'mer, Zührî'den, o d;i Urve'-den, o da Âise'den naklen haber verdi ki, Rifâatü'I-Kurazî kansan bo-samis da kadini Abdurrahmân b. Zebîr almis. Bilâhare kadin Peygamber (Sallaüahii Aleyhi ve Sellem) e gelerek: Yâ Resülallah! Rifâa beni üç talâkin sonuna kadar bosadi... demis. Kavi hadîsi Yûnus, hadîsi gibi rivayet etmistir.

114- (...) Bize Muhammed b. A'lâ' El-Hamdânî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Usame, Hisam'dan, o da babasindan, o da Âise'den naklen rivayet etti ki, Kesûlüllah 'Sallallahü Aleyhi ve Selletn)'e bir adamin evlenip de bosadigi bir kadin baska kocaya varir da o kocasi cinsî münasebetten evvel onu bosarsa, birinci kocasina delâl olur mu? diye sorulmus da :
«Hayir, ikinci kocasi onun balcagizini tutmadikça helâl olmaz.» buyurmuslar.

(...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize îbni Fudayl rivayet etti. H.
Bize Ebû Kureyb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Muaviye rivayet eyledi. Bu râviîer hep birden Hisam'dan bu isnatla rivayette bulunmuslardir.

115- (...) Bize Ebû Bekir b. Ebî Seyi;e rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Aliyû'bnû Müshir, UbcydûIIah b. Ömer'den, o da Kaasim b. Muhammedi'den, o da Âise'den naklen rivayet eyledi. Âise söyle demis : Bir adam karisini üç defa bosadi da kadmi baska bir adam aidi. Sonra onu cinsî münasebette bulunmadan bosadi. Bunun üzerine Ilk kocasi onunîa tekrar evlenmek istedi. Ve mesele HesnlüMah (Sallalîûhü Aleyhi ve Sellem) 'e soruldu. O:
«Hayir! Ikinci kocasi onun baîcagizindan, birincinin tatdigi gibi fat-madikça onunla evienemez.» buyurdular.

(...) Bize hu hadîsi Muhammed b. AbdiIIah b. Nümeyr de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet eyledi. H.
Bize bu hadisi Muhammed b. El-Müsennâ dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya yâni Ibni Saîd rivayet etti. Bunlar hep birden Ubeydûllah'dan bu isnadla yukarki haJisiii mislini rivayet etmislerdir.
Yahya'nin Ubeydûilah'dan rivayet ettigi hadîste : «Bize Kasim, Âise'den rivayet etti.» cümlesi vardir.
Bu hadîsi Buhârî «Kitabû's-Sehâdât» ile «Kitabû't-Taîâk»da Tirmizî «Nikâh» bahsinde. Nesaî «Nikâh» ve «Talâk»da; Ibni Mâce dahi «Nikâh» bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir.
Rifâanin karasi Temime binti Vehb 'dir.
Anlasiliyor ki Temime ikinci kocasi Abdûrrahman'i cimaa karsi gevsek bulmus, onun metâmi elbisenin saçagina benzetmistir.
Useyle : Asele'nin ismi tasgiri olup balçagiz mânâsina gelir. Bu kelime cinsî münasebetten kinayedir. Yâni cimanin lezzeti bala benzetilmistir.
Konusmayi disardan isiten HâIid fa. Said , Hz. Ebû B'ekr'den sonra üçüncü veya dördüncü olarak Islâmiyeli kabul eden zâttir. Bazilari Ebû Bekr {Radiyallahu anh) ile beraber müslüman oldugunu söylerler. Kadini

sesinden taniyarak açik saçik konusmasini ayiplamis, onu susturmasi için Hz. Ebû Bekr'e müracaat etmistir.
Rivayetlerin umumundan anlasildigina göre Hz. Rifâa karisini üç defa bosamistir. Bir rivayette : «Derken Ibni Zübeyr beraberinde baska kadindan iki oglu ile geldi. Kadm :
— Vallahi onun bir kabahatinden bir sikâyetim yok; ancak onun metâi bana sundan daha fpydah degildir, diyerek elbisesinden bir saçak teli kopardi. Bunun üzerine Ibni Zübeyr :
— Yalan söyledi yâ Resûlallah! Ben onu tabaklanmis deri silker gibi silkiyoruni. Ama o itaatsizlik ediyor, Riiâa'yi istiyor, dedi. Bunun üzerine Resûlüllah (Sollallahü Aleyhi ve Sellem) kadina :
— «Eger dedigin gibi ise Ibni Zübeyr senin balcagizindan tatmadikça Rifâa'ya heîâ! olamazsin yahut ona yaramazsm, buyurdular.» denilmek-mektedir.
Bu babda Nesâi ile îbni Mâce Abdullah b. Ömer :den; Beyhakî , Hz. Enes'ten Taberâni , Hz. Aiseden hadîsler rivayet etmislerdir.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler :

1- Üç talâkla bosanan bir kadin baska bir kocaya gitmedikçe ilk kocasina dönemez.
2- Böyle bir kadinin ilk kocasina helâl olabilmesi için ikinci kocasi ile cimada bulunmus olmasi sarttir. Bu hususta bütün ulema müttefiktirler. Yalniz Saîd b. E1-Müseyyeb: «Ikinci kocasi ile cima sart degildir. Akd-i nikâh kâfidir.» diyerek cumhura muhalefet etmistir. Hz. Saîd'in bu hadisi duymadigi tahmin edilmektedir.
Kaadi Iyâz'm beyanina göre Haricî1er'le Siîler ve Dâvudu Zahiri, Said b. E1 Müseyyeb!in kavliyle amel etmislerdir. Fakat bu babda delilleri olmadigi için onlarin sözlerine ehemmiyet verilmez. Hattâ bir hâkim onlarin kavliyle hükmetse hükmü nafiz olmaz.
3- Birinci kocaya dönebilmek için inzal degil îlâc sarttir. Bu hususta Hasan -i Basrî suzûz göstererek inzali sart kosmustur.
4- Mühe11eb'in beyanina göre hadis-i serif kapi veya perde arkasindan sesini isitmek suretiyle sahadette bulunmanin caiz olduguna delildir. Çünkü Hz. Hâ1id kadinin sesini kapi arkasindan isitmisti.
5- Müstehcen ve utanç verici sözleri büyükler huzurunda konusmamak; konusanlari men etmek gerekir. Ancak icâbinda hâkim huzurunda bu gibi sözler de söylenebilir,
6- Ibni Battal diyor ki : «Ulemâ muhalliîin nikâh akdi hakkinda ihtilâf etmislerdir. Imam Mâlik akd hâlis nikâh kasdiyle yapilmazsa kadinin ilk kocasina helâl olamiyacagma kaaildir. Yâni akd'den sirf tahlil kast edilirse o kadin ilk kocasina helâl olamaz. Kari ile kocanin bunu bilip bilmemeleri hükmen müsavidir. Bu niyyetle yapilan bir nikâh cima'dan evvel de olsa, sonra da yapilsa fesh edilir. Leys ile Süfyân b. Saîd. , Evzâî ve Imam Ahmed'in kavilleri de budur.
Kasim, Salim, Urve ve Sa'bi'ye göre ikinci kocasi kadini sirf tahlil niyeti ile nikâh edebilir. Yalniz bu niyyeti ka-dinla ilk kocasi bilmemek icab eder. Bu takdirde muhallil sevap bile kazanir. Rabîa ile Yahya b. Saîdin kavilleri de budur.
Imam Safiî ile Ebû Sevr 'e göre fasit olan nikâh tahlil için evlenip sonra bosamak sartiyle kiyilan nikâhtir. Böyle bir sart kosulmadan akd edilen nikâh sahihdir. Bu kavil Imam Âzam 'dan da rivayet olunmustur. Imam Âzam 'dan diger bir rivayete göre ikinci kocanin akdettigi nikâh ile o kadini ilk kocasina helâl etmeyi niy-yetlenmesi dogru degildir. Imam-i Ebû Yûsuf'la Imam Muhammed'in kavilleri de budur. Imam Âzam 'dan üçüncü bir rivayete göre akd esnasinda kadini sirf birinci kocasina heîâl etmek için nikâhlandigi sart kosulursa nikâh sahih, sart batildir. Ikinci kocasi o kadini bosamayabilir. Fakat bosarsa kadin birinci kocasina helâl olur.
Usûlü fikih ulemâsi muhalîil meselesinde bu hadîsle istidlal etmislerdir.

18- Cima Esnasinda Okunmasi Müstehab Olan Dua Babi

116- (1434) Bize Yahya b. Yahya ile Ishâk b. Ibrahim rivayet ettiler. Lâftz Yahya'nindir. (Dediler ki) : Bize

Cerîr, ftlensûr'dan, o da Sâ-lim'den, o da Küreyh'den, o da IbnI Abbas'dan naklen haber verdi. Ibni Abbâs söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellern):
«Ümmetimden biri ehline yakinlik etmek istedigi vakit : Bismillah, Ya-rabbi! Bizi seytandan irak eyle! Bize ihsan edecegin (zürriyef)'den de seytani irak eyle! demis olsa aralarindaki o cimadan çocuk mukadderse o çocuga seytan ebediyyen zarar veremez.» buyurdular. .

(...) Bize Muhammed b. El-Müsennâ ile Ibni Bessar rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. H.
Bize Ibni Nümeyr de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet eyledi. H.
Bize Abd b. Humeyr dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdûrrezzâk haber verdi. Bunlar toptan Seyrî'den ve her ikisi Mansur'dan, Cerîr hadîsi mânâsinda rivayette bulunmuslardir. Su kadar var ki, Su'be'nin hadîsinde Bismillah zikredilmemistir. Abdûrrezzak'm Sevrî'den rivayetinde Bismillah kaydi vardir. Ibni Nümeyr rivayetinde ise : «Mansur, zannederim Bismillah dedi.» cümlesi vardir.
Bu hadîsi Buhari «Taharet», «Bed-i halk», «Nikâh», «Tevhîd» ve «Deavât» bahislerinde; Ebû Davûd ile Tirmizi ve IbnI Mâce «Nikâh»ta; Nesâî «Isretû'n-Nisâ» ile «Yevm» ve «Leyle» bahislerinde muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir.
Seytanin dogacak çocuga ebediyyen zarar verememesinden murad ne oldugu ihtilafli bir meseledir. Kaadî lyâz: «Bu hadîsi hiç bir kimse bütün zararlara âm ve sâmil mânâsina hamletmemistir.» diyor. Ulemâdan bazilarina göre mezkûr cümleden murad dogacak çocuga seytan carparnaz demektir. Bir takimlari Besmele bereketine o çocuga musallat olamiyacagi mânâsini vermis, digerleri çocugun bedenine zarar veremeyecegi mânâsina geldigini, daha baskalari çocuk dogarken seytanin ona dokunamiyacagi mânâsini ifâde ettigini söylemislerdir. **Hattâ :** «Bu cümleden murad seytan cima' esnasinda babasi ile beraber olmak suretiyle çocuga zarar veremez demektir.» mütalâasinda bulunanlar da vardir. Bu babda Mücâhid'den rivayet olunan bir haberde ;
«Besmelesiz cima'da bulunan kimsenin îenasül uzvuna seytan sarilir da onunla beraber cima' eder.» denilmistir.
Hâsili besmele ile baslanan cirna'dan dogacak çocuga seytan musallat olamaz. O çocuk Allah'in mahfuz kullarindan olur. Seytanin ona zara verememesi umumî mânâya da hususî mânâya da hamledilebilir. Ancak umumî mânâya alinirsa çocuga din ve dünyasi hususunda asla bir zarar verememesi ve binnetice çocugun bütün günahlardan masum kalmasi icab eder ki, bazan bunun aksi zuhur edebilir. Yâni çocuk âsi olabilir Halbuki Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimizin haber verdigi her sey dedigi gibi zuhur eder. Bundan dolayidir ki, buradaki zarari hususi mânâsina alarak bedenine veya aklina zarar veremez demek daha mimâsib görülmüstür.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler :

1- Cima'a baslarken besmele çekerek hadîste mezkûr dûâyi okumak müstehabdir. Imam Gazali besmeleden sonra îh1âs sûresini okuyarak tekbir ve tehlil getirmenin de müstehab oldugunu söylemistir.
2- Seytanin serrinden Allah'a siginarak ona duâ etmek ve ismi gerîfiyle teberrük eylemek, yapilan her isi Allah Teâlâ'nin müyesser kildigini hatirlamak gerekir.
3- Ser-i serifin men etmedigi her halükarda besmeleye devam etmek ve Allah'a duada bulunmak kulun vazifeleri cümlesindendir. Ibni Battal: «Bu hadîste abdestli veya abdestsiz her zaman Allah'i zikre tesvik vardir* demis. Yine bu hadisin : «Allah ancak temiz olarak zikredilebilir.» diyenlerin kavlini red ettigini söylemistir. Fakat Ibni Battâ1'm bu sözüne Aynî itiraz etmis; Ibni Ömer (Radiyaltahu anh)'nin yalniz temiz bulundugu zaman Allah'i zikrederdigi-ni, böyle bir haberin Ebû'1 . Âli'ye ile Hasen'den de rivayet olundugunu söylemistir.
Ibni Abbâs (Radiyallahu anhi'nin iki halde yâni helada ve cima' halinde Allah'i zikretmeyi kerih gördügü rivayet olunur. Ata' ile Mücâhid'in kavilleri de budur. Hattâ Mücâhid melegin bu hallerde insandan kaçindigini

söylemistir. Ibni Battal, hadîsi bu zevatin kavillerine muhalif bulmussa da hakikatte muhalefet yoktur. Çünkü ehline yakinlik etmekten murad cima'a hazirlanmaktir. Bu takdirde hadîs-i serif mezkûr zevatin kavillerine muhalif degildir.

4- Yine Ibni Battal: «Bu hadîsde her halükârda besmeleye tesvik bulundugu için Imam Mâlik abdest alirken besmele çekmeyi müstehab saymistir» diyor.

Bu hususta birkaç mezheb vardir. Söyle ki:

a- Imam Âzam, Imam Mâlik, Imam Safiî ve cumhûr-u ulemâya göre abdest alirken besmele çekmek vâcib degil sünnettir. Binâenaleyh bir kimse kasden besmeleyi terk etse abdesti sahih olur. Imam Ahmed 'den nakledilen iki rivayetin esah olani da budur.

b- Imam Ahmed 'den bir rivayete göre abdest alirken besmele çekmek vâcibdir. Zâhirî1er'in kavli de budur.

c- Ishak b. Râhuye'ye göre besmele vâcibdir. Kasden terk edilirse taharet bâtil olur. Fakat unutarak yahud vâcib olmadigini itikat ederek birakilirsa taharet batil olmaz.

d- Imam Âzam 'dan bir rivayete göre abdestte besmele müstehab degildir. Hattâ bir rivayette Imam Mâlik onun bid'at oldugunu söylemistir.

5- Hadîs-i serîf seytanin insana ana rahminden baslayarak ölünceye kadar musallat olduguna isaret etmektedir. Seytan insanin kanma isler. Uyudugu zaman burnuna oturur. Uyandiginda kalbine nüfuz eder. Gafil avlarsa vesvese verir. Allah'i zikreden insandan kaçar.

19- Bir Kimsenin Dübüre Dokunmaksizin Karisinin Fercine Önünden ve Arkasindan Cima' Etmesinin Cevazi Babi

117- (1435) Bize Kuteybetü'bnû Saîd, Ebû Bekr b. Ebî Seybe ve Amru'n-Nâkid rivayet ettiler. Lâfiz Ebû Bekr'indir. (Dediler ki) : Bize Süfyân, Ibni'l-Münkedir'den rivayet etti. O da Câbir'i sunu söylerken isitmis: Yahudiler: Bir adam karisinin fercine arkasindan cima' ederse çocuk sasi gözlü olur; derlerdi. Sonra :

«Kadinlariniz sizin tarlanizdir. ImdI tarlaniza nereden isterseniz gidin) [7] âyet-i kerîmesi indi.

118- (...) Bize Muhammed b. Rumfa rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Ibni'I-Hâd'dan, o da Ebû Hâzim'den, o da Muhammed b. Münke-dir'den, o da Câbir b. Abdillâh'dan naklen haber verdi ki, yahûdiler : Kadinin fercine arkasindan cima' edilir de sonra gebe kalirsa çocugu sasi gözlü olur; derlermis. Nihayet:

(Kadinlariniz sizin tarlanizdir; imdi tarlaniza nereden isterseniz gidin) âyet-i kerîmesi indirilmis.

119- (...) Bize bu hadîsi Kuteybetü'bnû Saîd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Avâne rivayet etti. H.

Bize Abdülvâris b. Abdissamed dahî rivayet eyledi. (Dedi kî) : Bana babam, dedemden, o da Eyyûb'dan naklen rivayet etti. H.

Bize Muhammed b, El-Müsennâ da rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Vehb b. Cerîr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet eyledi. H.

Bize yine Muhammed b. el-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdurrahmân rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Siifyân rivayet etti. H.

Bana Ubeydullah b. Saîd ile Hârûn b. Abdillâh ve Ebû Ma'ner-Ra-kaasî dahî rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Vehb b. Cerir rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. (Dedi ki) : Nu'mân b. Râsid'i, Züh-rî'den naklen rivayet ederken dinledim. H.

Bana Süleyman b. Ma'bed'de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muallâ b. Esed rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdülazîz yâni Ibni'I-Muhtâr, Süheyl b. Ebî Salih'den rivayet etti. Bu râvilerin hepsi Muhammed b. Mün-kedir'den, o da Câbir'den bu hadîsi rivayet etmislerdir.

Nu'man'in Zührî'den rivayet ettigi hadîsde: «Isterse yüzükoyun, isterse daha baska sekilde yalniz bir delige

olmak sarti ile...» ifâdesini ziyade etmistir.
Bu hadîsi Buhârî ile Tirmizî «KitâbÜ't-Tefsîr»de, Nesâî «Isretü'n-Nisâ»da, Ibni Mâce de «Nikâh» bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir.
Bu mânâda birçok hadîsler rivayet olunmustur.
Âyet-i kerîmedeki «Hars»den murâd : Kadinlarin fercleridir. Esasen bu kelime ekilecek tarla mânâsina gelir. Kadinlarin rahimlerine atilan nutfeler ekin tanelerine benzetilmek suretiyle onlara da hars denilmistir.
Imam Ahmed'in Hz. Ibni Abbâs'a isnâden rivayet ettigi bir hadîsde beyân buyurulduguna göre bu âyet-i kerîme Ensâr'dan bâzi kimseler hakkinda nazil olmustur. Bunlar Resûlüllah (Saliallahü Aleyhi ve Sellem)'e kadinlarla cimâm usûlünü sormuslar; o da :
«Ferce cima' etmek sortiyle ne sekilde olursa olsun yakinlik et!» buyurmuslardir.
îbni Avn'm rivayetine göre âyet-i kerîme Ensar'dan bir adam hakkinda nazil olmustur. Bu zat karisina dübüründen yakinlik etmis. Bu mesele halk üzerinde pek büyük bir aksi tesir icra' etmisti.
Kadina dübüründen cima' etmenin hükmü ulemâ arasinda ihtilaflidir. Muhammed b. Ka'b El-Kurazî, Saîd b. Yesâr Imam Mâlik'e göre mubahdir. Delilleri Ebû Saîd hadîsidir. Mezkûr hadîse göre bir adam karisina dübüründen yakinlik etmis, halk bunu nefretle karsilayinca Allah Teâlâ hazretleri:
«Kadinlariniz sizin tarlanizdir. ImdI tarlaniza nereden isterseniz gidin» âyet-i kerîmesini inzal buyurmus. Bu zevat âyetteki «nereden isterseniz» ifadesini, «isterseniz fercden, dilerseniz dübürden cima' edebilirsiniz» mânâsina almislardir. Fakat Mâ1ikiye ulemâsi Imam Mâ1ik'in bu seni fiili mubah kabul etmedigini söylemislerdir.
Imam Safiî !nin : «Dübürden cimâm helâl veya haram kilindigi hususunda Resûlüllah (Sallallafiii Aleyhi ve Sellem) 'den sahih hadîs rivayet edilmemistir...» dedigi rivayet oîunmussa da Hâkim'in beyânina göre Hz. Safiî bu sözü ihtimal eski mezhebinde iken söylemistir. Yeni mezhebinde dübürden cimâ'in haram oldugunu tasrih etmistir. Sâfiîler 'den Imam Nevevî bu mesele hakkmda sunu söylemektedir : «Sözlerine îtimad olunan ulemâ kadma gerek temiz gerekse hayizli halinde dübüründen cima' etmenin haram olduguna ittifak eylemislerdir. Delilleri birçok meshur hadîslerdir :
(Karisina dübüründen cima' eden melundur) hadîsi gibi.
Ulemâmiz hiç bir hâlü sanda gerek insan gerekse hayvan dübürüne cima' etmenin helâl olmadigini söylemislerdir.»
Filhakika Sahabe ve Tabiîn 'in cumhuru bu isin haram olduguna kaaildirler. Sahabeden Ali b. Ebî Tâ1ib , Abdullah b. Abbâs, Abdullah b. Mesûd, Abdullah b. Amr, Câbir b. Abdillah, Ebû'd-Derdâ, Huzemetü'bnû Sabit, Ebû Hüreyre, AZi b. Talk ve Ümmü Seleme (Radiyailahu anh) hazerâtiyle Tabiin 'den Saîd b. El-Müseyyeb, Mücâhid, Ibrahim Nehaî, Ebû Selemetû'bnü Abdirrahmaa ve Atâ' b. Ebî Rabah'm kavilleri bu oldugu gibi, imamlardan Süiyân.i Sevrî, îmam Âzam, ImamEbî Yûsuf, Ima.m Muhammed, Imam Ahmed, Is-hâk, sahih kavle göre Imam Safiî ve diger birçoklarinin mezhebleri de budur. Bu zevat birçok hadîslerle istidlal etmislerdir. Ez-cümle Tahâvî ile Taberânî 'nin sahih isnâdla tahric ettikleri Ibni Huzeyme (Radiyailahu anh) hadîsinde Peygamber (Sallaüahü Aleyhi ve Sellern):
«Allah hakikati beyandan istihya etmez. Kadinlara dübürlerinden ci-ma'da bulunmayin» buyurmuslardir.
Tahâvî, Tayâlisî ve Beyhakî 'nin sahih bir isnadla tahric ettikleri Amr b. Suayb hadisinde :
«Kadinlara dübürlerinden cima'da bulunmak küçük livâtadir.» buyrul-mustur. Yine Tahâvî ile Ibni Ebî Seybe, Ibni Mâce ve Imam Ahmed 'in Hz. Ebû Hüreyre 'den tahric ettikleri bir hadîsde :
«Karisina dübüründen cima'da bulunan kimseye Allah (Azze ve Cellc) bakmaz» buyrulmaktadir. Bu babda Câbir b. Abdillah, Talk b. Ali (Radiyailahu anh) hazerâtindan da hadîsler rivayet olunmustur.
Dübürden cima'm haram oldugunu söyleyenler âyet-i kerîmedeki (Nereden isterseniz gidin) ifadesini : «Önden ve arkadan kadinin fercine cima'da bulunabilirsiniz» seklinde tevil etmislerdir.
Gerçi Hanefîler'e göre itibar sebebin hususiyyetine degil, lâfzin umumunadir. Lâkin bu babda vârid olan hadîslerin pek çok olup âyet-i kerîmeyi umumundan çikararak önden ve arkadan ferce cima'da bulunmak mânâsina tahsis etmislerdir.

20- Kadinin Kocasinin Dösegine Girmekten Imtinainin Haram Kilinmasi Babi

120- (1436) Bize Muhammed "b. El-Müsennâ ile Ibni Bessâr rivayet ettiler. Lâfiz îbni Müsenna'nmdir. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. (Dedi ki) : Kata-de'yi, Zurâratü'bnû Evfâ'dan, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Salîallahü Aleyhi ve SellemVâen naklen rivayet ederken dinledim. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz:
«Kadin, kocasinin dösegini terle ederek sabahlarsa, ona melekler sabaha kadar lanet ederler.» buyurmuslar.

(...) Bu hadîsi bana Yahya b. Habîb dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hâlid yâni Ibnil Haris rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be bu isnadla rivayette bulundu. O : «Yatagina dönünceye kadar» cümlesini de söyledi.

121- (...) Bize îbni Ebî Ömer de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mervân, Yezid'den yâni îbni Keysan'dan, o da Ebû Hâzim'dan, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayette bulundu. Ebû Hüreyre söyle demis : Re-sûlüllah ftSallaUahü Aleyhi ve Sellem):
«Nefsim yedi kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, eger bir adam karisini yatagina davet eder de kadin razi olmazsa, kocasi ondan razi oluncaya kadar Yüce Altah ona gazâb eder.» buyurdular.

122- (...) Bize Ebû Bekr b. EM Seybe ile Ebû Küreyb rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ebû Muâviye rivayet etti. H.
Bana Ebû Saîd-i Esecc dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vekî' rivayet eyledi. H,
Bana Zübeyr b. Harb da rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Cerîr rivayet etti. Bu râvilerin hepsi A'mes'den, o da Ebû Hâzim'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayette bulunmuslardir. Ebû Hüreyre söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Bir adam karisini dösegine davet eder de dösege gelmez; bu sebebi e ona dargin olarak yatarsa, sabahlayincaya kadar melekler o kadina lanet ederler.»
Bu hadîsi Buhârî «ikâh» bahsinde tahric etmistir.
Yataga çagirmaktan murad cimâ'dir. Hadîsin zahirine bakilirsa sa-bahîaymcaya kadar kaydindan bunun geceye mahsus oldugu zannedi-lirse de maksad gece veya gündüz her ne zaman cima'a davet ederse demektir. Nitekim rivayetlerin birinde «sabahlayincaya kadar» ibaresinin yerine «dönünceye kadar» denilmis, digerinde de «kocasi razi oluncaya kadar» buyrulmustur.
Müslim sarihlerinden Übbî'nin beyânina göre bu hadîsin bir rivayetinde geçen «Semâ» lâfzindan murâd yükseklik ve celâldir. Zira Allah Teâlâ Hazretlerini zaman ve mekân ihata edemez. Bâzilari burada «semadaki» tâbirinden Allah ile melekler kasdedilmistir.
Bu babda tbni Huzeyme ile îbni Hibbân, Hz. Câbir'den su hadîsi .tahric etmislerdir : «Üç kisi vardir ki, bunlarin ne namazlari kabul olunur, ne de bir hayirlari semaya çikar. Bunlar evine dönmedikçe kaçak köle, ayilmadigi müddetçe sarhos ve kocasi razi olmadikça kocasi kendisine dargin olan kadindir.»
Burada kocasinin dâvetine icabet ve ona itaat etmeyen kadina hangi meleklerin lanet edecekleri suâli hâtira gelebilir. Bunlarin ya Hafaza melekleri yâhud baskalari olmalari ihtimal dahilindedir. Çünkü Allah Teâlâ Hazretleri pek çok melek nevileri yaratmistir. Bunlardan bazilari yagmurlara, rüzgârlara, bulutlara; digerleri kabirde suâle, bir takimlari zikir meclislerini teftise; bir kismi da muhtelif islere vekâlet ederler.
Meleklerin laneti kadinin Özürsüz cima'dan imtina' edemiyecegine delildir. Bu babda kadinin hayizli olmasi bile ser'an Özür degildir. Çünkü kocasi cima'dan baska bir suretle ondan istifade edebilir. Hadîsten mu-râd : Lanetin sabaha kadar devam etmesi, fecrin dogmasiyle yahud kadinin yaptigina pisman olarak kocasinin yatagina dönmesiyle zeval bulmasidir.

Bu Hadisten Çikarilan Hükümler:

1- Hadîs-i serîf kocasina yardim ve onun rizasini elde etmeye çalismasi hususunda kadina irsad'dir.
2- Erkegin cinsî münâsebete karsi sabri kadinin sabrindan daha azdir.

21- Kadinin Sirrini Ifsa Etmenin Haram Kilinmasi Babi

123- (1437) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki: Bize Mervân b. Muâviye, Ömer b. Hamzete'l-Ömerî'den rivayet etti. (Demis ki) ; Bize Abdûrrahman b. Sad rivayet etti. (Dedi ki) : Ebû Saîd-i Kud-rî'yi sunu söylerken isittim: Resûlüllah (Saltaîlahü Aleyhi ve Selîem) :
«SübhesIz ki kiyamet gününde Allah Indinde mevkii en kötü olacak insanlardan biri, karisi Ile hasir nesir olup da sonra onun sirrini yayandir.» buyurdular.

124- (...) Bize Muhammed b. Abdülah b. Numeyr ile Ebû Küreyb rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ebû Üsâme, Ömer b. Hamza'dan, o da Abdurrahman b. Sad'dan naklen rivayet etti. (Demis ki) : Ebû Saîdi Hudrî'yi sunu söylerken isittim: Kesûlüllah (SalîaüahÜ Aleyhi ve Sellem) :
«Sübhesiz ki kiyamet gününde Allah indinde emanete hiyanetin en büyüklerinden biri, kan ile koca beraberce hasir nesir olduktan sonra, kocasinin kadinin sirrini yaymasidir.» buyurdular.
îbni Nûmeyr : «Emaneti hiyanetin en büyügü» demistir.
NaMr ulemâsi hayir ve ser kelimelerinin ismi tafdil hallerinde «Ay-yer» ve «Eser» okunmalarini tecviz etmemislerse de birçok hadîslerde bu kelimeler burada oldugu gibi, «Ahyer» ve «Eser» diye rivayet olunmuslardir. Bu da gösteri ki, mezkûr kelimeleri ismi tefdil hallerinde iki verinle okumak caizdir.
Kari ile kocanin hasir nesir olmasi cinsî münâsebetten kinayedir.
Hadîsin ikinci rivâyetindeki : «Emaneti hiyanetin en büyüklerinden biri» ifadesinden muzaf hazf edilmistir. Hazfedilen muzaf «Hiyanet» kelimesidir.
Hadîs-i serîf erkegin karisi ile aralarinda geçen cinsî münasebet hu-susâtini tavsif etmesinin ve bu babda tafsilât vererek kadinin neler konustugunu ve neler yaptigini anlatmasinin haram kilindigina delildir. Fakat mücerred cinsî münasebet lâfi etmek haram degilse de ihtiyaç yokken konusulmasi yine de mekruhdur. Çünkü mürüvvet ve ahlâka mugayirdir. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem} Efendimiz:
«Her kim Allah'a ve âhiret gününe îman ederse, ya hayr söylesin, ya sussun» buyurmuslardir.
Cinsî münasebet lâfi etmek için ihtiyaç olur veya bundan bir fayda umulursa o zaman bu hususta lâf etmenin bir keraheti yoktur. Resûlüllah (Sallatlahü Aleyhi ve Sellem) Hz. Ebû Ta1ha'ya : «Bu gece gelin güvey oldunuz mu?» diye sormus; «Bunu su zevcemle biz de yapiyoruz» buyurmustur.

22- Azlin Hükmü Babi

125- (1438) Bize Yahya b. Eyyûb ile Kuteybetü'bnü Saîd ve Aliy-yü'bnü Hucr rivayet ettiier. (Dediler ki) : Bize îsmaîl b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Rabîa, Muhammed b. Yahya b. Habbân'dan, o da Ibni Muhayrîz'den naklen haber verdi. Ibni Muhayrîz söyle demis: Ebû Sirme ile ben Ebû Saîd-i Hudrî'nin yanma girdik. Ebû Sirme ona suâl sorarak: .
— Yâ Ebâ Saîd! Resûlüllah (Sallaüahü Aleyhi ve Sette>n)'i hiç azilden bahsederken isittin mi? dedi. Ebû Saîd su cevâbi verdi:
— Evet, Resûlüllah (SaUalIahü Aleyhi ve Seilem) ile birlikte Belmusta-lik gazasinda bulunduk; ve Araplarin güzel kizlarini esir aldik. Perken bekârligimiz uzun sürdü de fidyeye razi olduk. Bunun üzerine cinsî münasebette bulunarak azil yapmak istedik. Arkacigindan da söyle konustuk :
— Biz bu isi Resûlüllah (Saliallahü Aleyhi ve Seîlem) aramizda iken yapacak da ona sormayacak miyiz?

Sonra Resûlüllah (Saliallahü A leyhi ve Seîîem) 'e sorduk:
— «Bunu yapmamanizda size bir zarar yoktur. Allah kiyamet gününe kadar kaç can yaratmayi takdir buyurdu ise, o mutlaka olacaktir.» buyurdu.

126- (...) Bana Benî Hâsim'in âzâdhsi Muhammed b. el-Ferec rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed b. Zibrikaan rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mûsâ b. Ukbe, Muhammed b, Yahya b. Habbân'dan su isnâdla Rabîa hadîsi mânâsinda rivayette bulundu. Su kadar var ki, o :
«Çünkü Atlah kiyamet gününe kadar kimleri yaratacagini takdir buyurmustur.» dedi.

127- (...) Bize Abdullah b. Muhammed b. Esmâ'ed-Dubaî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Cüveyriye, Mâlik'den, o da Zührî'den, o da Ibni Muhayrîz'den, ona da Ebû Saîd-i Hudrî hafcer vermis olmak üzere rivayet eyledi. Ebû Saîd söyle demis :
— Bir takim esîr kadinlar ele geçirdik. Artik (onlarla cima' ederken) azil yapiyorduk. Sonra Resûlüllah(Sallallahü AleyhiveSellemy^ bunun hükmünü sorduk da, bize:
— «Siz bunu hakîkaten yapiyor musunuz? Siz bunu hakikaten yapiyor musunuz? Siz bunu hakikaten yapiyor musunuz? Kiyamet gününe kadar yaratilmasi mukadder hiç bir can yoktur ki, dünyaya gelmis olmasin.» buyurdular.

128- (...) Bize Nasr b. Aliy el-Cahdamî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Bisr b, Mufaddal rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Enes b. Sîrîn'-den, o da Ma'bed b. Sîrîn'den, o da Ebû Saîd-i Hudrî'den naklen rivâyet eyledi. Enes demis ki: (Ma'bede) sen bu hadîsi Ebû Saîd'den mi
isittin? diye sordum:
— Evet, o da Peygamber (Scdlallahü Aleyhi ye Selkm) 'den nakletti: «Bunu yapmamanizda size bir zarar yoktur. Çünkü bu ancak kadere bagli bir seydir.» buyurmuslar, cevâbin verdi.

129- (...) Bize Muhammed b. el-Müsennâ ile Ibni Bessâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. H.
Bize Yahya b. Habîb de rivayet etti. (Dedi kî) : Bize Hâlid yâni tbni'l Haris rivayet etti. H.
Bana Muhammed b. Hatim dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdurrahmân b. Mehdi ile Behz rivayet ettiler. Bu râvilerin hepsi: Bize Su'be, Enes b. Sîrîn'den bu isnâdla bu hadîsin mislini rivayet eyledi; demislerdir. Yalniz bunlarin hadîsinde: «Peygamber (Sallallahü A leyhive Sellem) 'den rivayet olunmustur. Azil hakkinda :
"Bunu yapmamanizda size bîr zarar yoktur; çünkü bu ancak kader (e bagh bIr sey) dir;" buyurmuslar.» denilmistir.
Behz'in rivayetinde: «Su'be dedi ki : Enes'e :
— Sen bu hadîsi Ebû Saîd'den mi isittin? diye sordum.
— Evet, cevâbini verdi.» ifâdesi de vardir.

130- (...) Bana Ebû'r-Kabî'ez-Zehrânî Üe Ebû Kâmil el-Cahderî rivayet ettiler. Lâfiz Ebû Kâmil'indir. (Dediler ki) : Bize Hammâd yâni îbni Zeyd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Eyyûb, Muhammed'den. o da Abhurrahman b. Bisr b. Mes'ûd'dan. o da Ebû Saîd-i Hudrî'ye isnâd etmek suretiyle rivayette bulundu. Ebû Saîd söyle demis :
Peygamber (Salîallahü Aleyhi ve Sellem) 'e azlin hükmünü sordular da: «Bunu yapmamalisiniz; çünkü bu ancak bir kaderden ibarettir.» buyurdular.
Râvi Muhammed : «Yapmamalisiniz» sözü nehye daha yakindir; demis.

131- (...) Bize Muhammed bel-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâz b. Muâz rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Avn, Muhammed'den, o da Abdurrahman b. Bisr el-Ensârî'den naklen rivayet eyledi. Muhammed demis ki:

Abdurrahman hadîsi geriye isnâd ede ede tâ Ebû Saîd-i Hudrî'ye vardirdi. Ebû Saîd sunlari söylemis:
Peygamber (Salîallahü Aleyhi ve Sellem)'in yaninda azlin lâfi oldu da: «Ne konusuyorsunuz?» diye sordu. Ashâb:
— Bir adamin karisi emzikli olur da onunla cinsî münâsebette bulunur; ve gebe kalmasini istemezse; yine bir adamin cariyesi olur; onunla cima' ederek gebe kalmamasini isterse ne yapmasi lâzim geldigini
(konusuyoruz) dediler. Resûlüllah (Salîallahü Aleyhi ve Sellem):
«Bunu yapmamalisiniz; çünkü bu ancak bir kaderden ibarettir.» buyurdular.
tbni Avn demis ki: «Ben bu hadîsi Hasen'e söyledim de :
— Vallahi bu söz tipki nehye benziyor; dedi.»

(...) Bana Haccâc b. Saîr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süleyman b. Harb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Zeyd, Ibni Avn'dan rivayet etti. (Demis ki) : Muhammed'e, Ibrahim'den dinledigim Abdurrahmân b. Bisr hadîsini (yâni azil hadîsini) anlattim da:
Abdurrahmân b. Bisr onu ancak bana rivayet etti; dedi.

(...) Bize Muhammed b. el-Müsennâ rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdülâ'lâ rivayet eyledi. (Dedi ki) : Bize Hisâm, Muhammed'den, o da Mâ'bed b. Sîrîn'den naklen rivayette bulundu. Ma'bed söyle demis :
Ebû Saîd'e : Sen Resûlüllah (Saltaltahü Aleyhi veSeîlem)'i azil hakkinda bir sey söylerken isittin mi? diye sorduk.
— Evet, cevâbini verdi.
Râvi bu hadîsi «kader» kelimesine kadar, Ibni Avn hadîsi mânâsinda rivayet eylemistir.

132- (...) Bize Ubeydullah b. Ömer el-Kavârîrî ile Ahmed b. Abde rivayet ettiler. Ibni Abde «Bize haber verdi» tâbirini kullandi. Ubeydullah ise: Bize Süfyân b. Uyeyne, Ibni Ebî Necîh'den, o da Mücâhid'den, o da Kaza'a'dan, o da Ebû Saîd-i Hudrî'den naklen rivayet eyledi; dedi. Ebû Saîd sunlari söylemis :
Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in yaninda azil lâfi oldu da: «Sizden bîriniz bunu niçin yapiyor? Çünkü yaratilmis hiç bir nefs yoktur ki, yaratani Allah olmasin!» buyurdu. «Bunu sizden hiç biriniz yapmasin» demedi.

133- (...) Bana Harun b. Saîd el-Eylî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Muâviye yâni Ibni Salih, Aliy b. Ebî Talha'dan, o da Ebû'l-Veddâk'dan, o da Ebû Saîd-i Hudrî'deii naklen haber verdi. Veddâk Ebû Saîd'i sunu söylerken isitmis :
Resûlüllah (Saliallahü Aleyhi've $eHem)'e azlin hükmü soruldu da: «Her meniden çocuk olmaz; Allah bir nesneyi yaratmak isterse onu hiç bir sey men'edemez.» buyurdular.

(...) Bana Ahmed b. el-Münzir el-Basri rivayet etti. (Dedi kî) : Bize Zeyd b. Hubâb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâviye rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Aliy b. Ebî Talhate'l-Hâsimî, Ebû'l-Veddâk'dan, o da Ebû Ebû Saîd-i Hudrî'den, o da Peygamber (Sallallahü'Aleyhi've Sellem) 'den bu hadîsin mislini haber verdi.

334- (1439) Bize Ahmed b. Abdillâh b. Yûnus rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Züheyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize EbûVZübeyr, Câbir'den naklen haber verdi ki, bir adani Resûlisüllah(Sü!ia!iaht< Aleyhi ve Setlem)'e gelerek :
Benim bir cariyem var ki, hizmetçimiz ve su tasiyan devemiz hep odur. Ben onula cinsî münâsebette de bulunuyorum; ama gebe kalmasini istemiyorum; demis. Bunun üzerine Resulü Ekrem (SaUallahü Aleyhi ve Sellem):
«Istersen ondan azil yap; çünkü ona mukadder otan basina gelecektir.» buyurmuslar. Adam bir müddet durmus; sonra tekrar Peygamber (SaUallahü Aleyhi ve Sellem)"e gelerek:

— Câriye gerie kaldi; demis. O zaman Resûlüilah ('iallaüahü Aleyhi ve Sellem);
«Ben ona mukadder olanin basina gelecegini sana haber vermistim.» buyurmuslar.

135- (...) Bize Saîd b. Amr EI-Es'asî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne, Saîd b. Hassân'dan, o da Urvetü'bnû Iyâz'dan, o da Câbir b. Abdiliâlrdan naklen rivayet etti. Câbir söyle demis :
Bir adam Peygamber (SaUallahü Aleyhi ve ScUem)'e suâl sordu; ve: Yanimda bir cariyem var; ondan azil yapiyorum; dedi. Bunun üzerine Resûlüilah (SaUallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Süphesiz kî, bu hareket Allah'in irâde ettigi bir seye mâni' olamaz.» buyurdu. Bilâhare o adam tekrar gelerek:
— Yâ Resûlâllah! Sana anlattigim câriye gebe kaldi; dedi. O zaman Resûlüilah (Sallallahii Aleyhi ve Sellem) :
«Ben Allah'in kulu ve Resulüyüm!» buyurdular.

(...) Bize Haccâc b. Sâir rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Ahmed Ez-Zübeyrî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mekkeliler'in hikayecisi Saîd b. Hassan rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Urvetübnu lyâz b. Adiy b. Hiyar Eii-Nevfelî, Câbir b. AbdiDâh'dan naklen haber verdi. Câbir: «Peygamber (SaUallahü Aleyhi ve Sellemje bir adam geldi...» demis. Râvi, Süfyân hadîsi mânâsinda rivayette bulunmustur.

136- (1440) Bize Ebû Bekr.b. Ebî Seybe ile Ishâk b. Ihrâhîm rivayet ettiler. Ishâk (Bize haber verdi) tâbirini kullandi. Ebû Bekr ise: Bize Süfyâu, Amr'dan, o da Atâ'dan, o da Câbir'den naklen rivayet etti; dedi. Câbir : «Bir Kur'ân inerken azil yapardik.» demis.
Ishâk sunu da ziyâde etti: «Süfyân : Azil yasak edilecek bir sey olsa Idi, bizi ondan Kur'ân nehyederdi; dedi.»

137- (...) Bana Selemetü'bnü Sebîb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hasen b. A'yen rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'kil, Atâ'dan rivayet etti. (Demis ki) : Ben Câbiri sunu söylerken isittim :
«Biz Resûlüllah (Sallaîîahü Aleyhi ve Sellem) zamaninda hakîkaten azil yapardik.»

138- (...) Bana Ebû Gassân el-Mismaî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muâz yâni Ibni Hisâm rivayet etti. (Dedi ki) : Bana babam, Ebû'z-Zü-beyr'den, o da Câbir'den naklen rivayette bulundu. Câbir:
«Biz Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) zamaninda azil yapardik. Derken Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bunu duydu; ama bizi neh-yetmedi.»
Ebû Saîd hadîsini Buhâri : «Alis veris», «Nikâh», «Kader», «Megâzî», «Itk» ve «Tevhîd» bahislerinde muhtelif râvilerden tah-rîc ettigi gibi Ebû Dâvûd: «Nikâh».da; Nesâî : «Itk», «Is-retü'n-Nisâ» ve «Nu'ût» bahislerinde rivayet etmislerdir.
Ibni Ebî Seybe 'nin Hz. Ebû Saîd-i Hudrî'-den rivayet ettigi bir hadîsde söyle deniliyor :
«Benî Mustalik esirlerini alinca kadinlardan istimtâ' ettik; ve azil yaptik. Sonra ben Benî Kaynukaa' pazarina bir câriye çikardim. Az sonra yahudilerden bir adam geçti; ve :
— Bu câriye ne yâ Ebâ Saîrî? dedi.
— Benim bir câriyemdir; onu satiyorum; dedim. Yahudi:
— Onunla cinsî münâsebette bulunuyor muydun? diye sordu.
— Evet, dedim. Yahudi:
— Ihtimal sen onu, karninda kuzu kadar çocuk oldugu halde satiyorsun, dedi,
— Ben ondan azil yapardim; cevâbim verdi. Yahudi :
— Iste bu küçük mevüde (yâni kizi diri diriye mezara gömme) dir; dedi. Bunun üzerine ben Resûlüllah (Sallaîlahü Aleyhi've Sellem} 'e gelerek bu meseleyi anlattim da :
«Yahudiler yalan söylemisler; yahudIIer yalan söylemisler..,» buyurdu.»
Hz. Câbir hadîsini Buhârî. Ebû Dâvûd, Tirmizî ve Nesâî , «Nikâh» bahsinde muhtelif râvilerden tahric etmislerdir. Tirmizî'nin rivayetinde Hz. Câbir söyle demektedir :

«Yâ Resûlâllah! Biz azil yapiyorduk. Yahudiler bunun küçük mev'û-de oldugunu söylediler; dedik. Bunun üzerine Resûlüllah (SallaUahü Aleyhi ve Sellem)
— Yahudiler yalan söylemisler. Süphesiz ki, Allah onu halk etmek isterse insan mânir olamaz; buyurdular.»
Bâzi kelime ve cümlelerin îzâhi:
Azl: Çocuk olmasin diye münasebet-i cinsiyye esnasinda erkegin menisini disari çikarmasidir.
Belmustalik; Benî Mustalik 'dir. Nitekim Benî Anber'e de Bel Anber derler. Benî Mustalik gazasi hicretin altinci veya besinci yilinda yapilmistir. Dördüncü yilinda oldugunu söyleyenler de vardir. Buna Müreysî' gazasi da denilir. Kaadî lyâz. hadîs ulemasinin : «Bu rivayet, hâdisenin Evtâs gazasinda geçtigini bildiren Mûsâ b. Ukbe rivayetinden daha makbuldür.» dediklerini söyler. Bu gazada Benî Mustalik kabilesinden yedi yüzden fazla esîr alindigi rivayet olunur. Hz. Cüveyriye binti1 -Haris de bunlar meyaninda imis. Sonra Peygamber (SallaUahü Aleyhi ve Seliem) onu âzâd ederek kendisi ile evlenmistir. Esirlerin ehl-i kitâb olmadiklari ihtilaflidir.
«Bekârligimiz uzuri sürdü de fidyeye razi olduk» cümlesinden mu-râd : Cinsî münasebete ihtiyacimiz çogaldi. Aldigimiz cariyelerin gebe kalmalarindan da korkuyorduk; zira gebe kalirlarsa üramü veled [8] olacaklanndan satmamiz; ve onlara mukaabil fidye almamiz mümkün olamazdi, demektir.
cümlesinin mânâsi bâzilarina göre: «Azli terk etmekde size bir zarar yoktur. Çünkü Allah yaratmasini takdir buyurdugu her nefsi mutlaka yaratacaktir. Sizin azil yapip yapmamaniz bu hususta müsavidir.> demektir. Bu mânâya göre azil yapmakta bir beis yoktur. Bir takim ulemâ : «Bu cümleden murâd. azli yasak etmektir.» demislerdir. Bu takdirde cümlenin mânâsi: «Hayir, bunu yapmamalisiniz,» demek olur.
Resûîüllah (Sallallahu Aleyhi ve Selleni) 'in :
«Siz bunu hakîkaten yapiyor musunuz?» diye sormasi Ibni Hacer'e göre o ana kadar ashabinin bunu yaptiklarini bilmedigini gösterir.
«Ben Allah'in kulu ve resulüyüm.» cümlesinden murâd: Benim sözlerim baktir; onlara ftimâd ederek inanin, zîra söylediklerim günes, gibi zuhur edecektir; demektir.
Azil meselesi hakkinda birbirine muhalif hadisler rivayet olunmustur.
Meselâ : Hz, Âise'den rivayet olunan bir hadisde ; «Sonra kendisine azli sordular. Resûlüîlah (Saiiallahü Aleyhi ve Sellem):
— O gizli ve'ddir; buyurdu, denilmektedir. Halbuki ayni seyi söyleyen yahudiler hakkinda :
«Yahudiler yalan söylemisler;» buyurdugunu az yukarida görmüstük. Birbirlerine muhalif görülen bu rivayetlerin arasim bulmak Için iki ihtimâl üzerinde durulmaktadir.
Birinci ihtimâle göre : ResûlülJah (Saiiallahü Aleyhi ve Scllemj'in Yahudiler hakkinda : «Yalan söylemisler.» buyurmasi, azlin hakîkaten yahudilerin dedigi gibi, küçük ve'd hükmünde oldugunu henüz bilmedigi zamana tesadüf etmistir. Nitekim kabir azabi meselesinde de Öyle olmustu. Yahudiler Ölünün kabirde azâb gördügünü söyledikleri vakit Peygamber (Saiiallahü Aleyhi ve Seilem) onlari tekzîb etmis; sonra Allah Teâlâ kabir azabinin hak oldugunu bildirince bunu tasdik buyurmus; ve ondan Allah'a siginmisti.
Ikinci ihtimale göre Hz. Âise hadisi diger hadîslerle neshedilmistir Tahâvi'nin kanaati budur.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler :

1- Azil meselesi ulema arasinda ihtilaflidir. Ashab-i kiramdan Sâ'd b. Ebî Vakkâv, Ebû Eyyûbu Ensâri, Zeyd b. Sabit, Abdullah b. Abbâs (Raâiy&llahû anh) azlin cevazina kaailmisler. Ibni Ebî Seybe 'nin rivayetine göre Ubeyn b. Kaab, Rafi1 b. Hadic, Enes b. Mâlik (Radiyallahû anh) da buna kaaiîdirler. Diger birçok ashab-i kirama göre cariyeden azil caizdir. Hz. Ömer b. Hattâb ile Habbât b. Erat bunlardandir.
Yine Ashâb-i kiramdan Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Ibni Ömer ve Ebû Ümâm e(Radiyaliahüanh) Haze* rati ile tabiinden Salim ve Esved'e göre azil mekruhdur. Safiîlerin mezhebi de budur. Nevevî diyor ki : «Azil bize göre herhalde ve razi olsun olmasin her kadinda mekruhtur. Çünkü nesli kesmeye yol açar. Onun içindir ki,

baska bir hadîste buna ve'di hafi denilmistir. Çünkü çocuk diri diri mezara gömmekle nasil- öldürülürse, azii de dogumun yolunu önler.» Rafiinin beyânina göre Cariye'den azil mutlak surette caizdir, Safiî1er'den bazilarina göre bir adamin karisindan azil yapmasi caiz olabilmesi için kadinin izni lâzimdir. Izin vermezse azil caiz degildir. Zevce hakkinda Hanefi1er'in mezhebi de budur. Cariyeden azil hususunda onlara göre izin sart degildir. Ashâb-i kiramdan birçoklarinin bu hususti Hürre ile Câriye arasini ayirdiklari rivayet olunur. Abdullah b, Mes'ud, Abdullah b. Abbâs ve Abdullah b. Ömer fRadiyallahû anh) bunlardandir. Tabiînden Saîd b. Cübeyr, Muhara-med b. Sîrîn, Ibrahîmi Teymî, Arnr b. Murra, Câbir b. Zeyd, Hasan-i Basrî, Atâ ' ve Tavus ile Imam Ahmed b. Hanbel'in mezhebleri de budur. Mezkûr zevata göre kadin hürre ise izni sarttir. Kadin cariye ise azil için sahibinden izin istemek gerekir. Fakat bu hususta ihtilâf vardir. Ibni Abdil Berr'in rivayetine göre Hanefiler'le Imam Mâlik azil için sahibinden izin almak lâzimdir, demislerdir. Imam Safiîye göre sahibinin izni sart degildir.

Yine Ibni Abdilberr cariyeden azil için izni lâzim gelmedigi bütün ulemanin müttefik oldugunu söylemisse de bazilari bu ittifak davasini dogru bulmamislardir. Çünkü Sâfiî1er çocuk dogurmak için ayrilan carîye ile sair cariyeler arasinda fark görmüslerdir.

Hâsili azli mutlak surette tecviz edenler oldugu gibi, mutlak surette covâz vermeyenler de vardir. Tecviz edenlerin delili babimizin Hz. Câbir rivayetidir. Caiz görmiyenler Resülüllah (SallaÛahü Aleyhi ve Seliem)in: «Azil gizli ve'd (yâni çocugu gizlice mezara gömmek) dir.» hadîs-i serifi ile istidlal etmislerdir.

2- Azil yapildigi halde çocuk dünyaya gelmesi caizdir. «Et-Tevdi'» nâm eserde söyle deniliyor : «Bundan dolayidir ki, bir adam ; Cinsî münâsebette bulundum ama azil yaptim dese ulemamizin esah kavline göre Çocugun nesebi ondan sabit olur.»

3- Ümmü veled cariyeler satilamazlar. Ulemâdan bazilari ile Dâvudu Zahirî satilabilecegine kaail olmuslardir.

4- Cumhur-u ulemâya göre sair milletler gibi müsrik Araplari da esir almak caizdir. Çünkü Benî M ustalik kabilesi Arapdirlar. Imam Mâlik ile Imam Safiî 'nîn yeni mezhebindeki esah kavli budur. Imam Âzam'la Imam Safiî 'niii eski mezhebindeki kavline göre sereflerinden dolayi Araplari esir almak, caiz degildir.

23- Esir Edilen Hamile ile Cinsi Münasebette Bulunmanin Haram Kilinmasi Babi

139- (1441) Bana Muhammed b. EI-Müseiina rivayet etti. (Dedi kî) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sû'be, Ye-zîd b. Humeyr'den rivayet etti. (Demis ki) : Ben Abdurrahman b. Cübeyri babasindan, o da Ebû'd-Derdâ'dan, o da Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) 'den naklen rivayet ederken dinledim. Resûlüîîah (SaüaHaliii Aleyhi xc Sellem) bir çadir kapisinda hemen hemen dogurmak üzere bulunan bir kadinin yanina ugramis da :

— «Galiba bu adam bu kadinla cima' etmek istiyor» demis. Asiiâb;

— Evet, cevabini vermisler. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallalliihii Aleyhi ve Sellem) :

— «Vallahi içimden geldi, bu adama Öyle bir lanet edeyim kî (bu lanet) onunla beraber kabrine girsin! Acaba bu adam çocugu mirasçi yapmak kendisine helâl olmadigf halde, onu nasil mIrasçt yapar. Çocugu köfe gibi kullanmak kendisine helâl olmadigi halde onu nasi! hizmetçi olarak kullanir?» buyurmuslar.

(...) Bize bu hadîsi Ebû Bekr b. Ebî Sey be de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezid b. Harun rivayet etti. H.

Bize Muhammed b. Bessar dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Dâvud rivayet eyledi. Bu râviler toptan Su'be'den bu îsnadda rivayette bulundular.

Nevevî'nin beyanina göre kadin esir ve hâmile imis. Böylesi çocugunu dogur maçlikça kendisiyle cima'da bulunmak helâl degildir.

ResûlüIIah (SalIaUahü Aleyhi ve Sellem)in :

«Acaba bu adam çocugu mirasa yapmak kendisine heiâf olmadigi halde onu nasil mirasçi yapar. Çocugu köle

gibi kullanmak kendisine he-Sâ! olmadigi halde onu nasil hizmetçi olarak kullanir?» buyurmasindan muradi sudur : Kadinin dogurmasi alti ay gecikebilir. O zaman dogacak çocuk esir alan adamdan yahut ondan önceki kocasindan olabilir. Esir alandan kaldigi takdirde çocuk adamin kendi oglu olur. Ve aralarinda miras cereyan etmez. Zira birbirlerine akraba degillerdir. Bu takdirde o adam dogacak çocugu kendi hizmetinde kullanabilir. Çünkü onun malidir. Binâenaleyh hadîs söyle takdir edilir : «Bu adam olur ki, bu çocugun nesebini kendi nesebine katar da çocugu kendine ogul ve mirasçi yapar. Halbuki çocuk ondan olmadigi için mirasçi yapmasi helâl degildir. Ihtimal ki bu çocugu köle gibi kullanarak kendisine köle yapar. Halbuki bu da helâl degildir. Zira hami müddeti çocugu onun addetmeye müsaittir.
îste bu mahzurdan dolayi böyle bir kadin Iîe cinsî münasebette bulunmaktan kaçinmak icab eder.
Kaadî'Iyâz'a göre bu hadîsin mânâsi : Kadinin karnindaki çocugun onu esir alan adamin menisiyle büyüyecegine ve çocugun iki kisi arasinda ortak olacagina, bu sebeble istihdam edilemeyecegine isarettir. Ona göre bu hadîs : «Her kim Allah'a ve aiiireî gününe Inanirsa, kendi menisi baskasinin çocugunu sulamasin!» hadîsi gibidir. Fakat Nevevî; Kaadî 'nin bu te'vilini zaif hatta bâtil bulmus : «Dogrusu bizim söyîedigimizdir> demistir.

24- Emzikli Kadinla Cimada Bulunmak Manasina Gelen Gile'nin Cevazi ve Azlin Kerahati Babi

140- (1442) BIse Halef b. Kisam rivayet etti. (Dedi ki : Bize b. Enes rivayet etti. H.
Bize Yahya b. Yahya dahi rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Mâlik'e, Muhammed fa. Ab dir rahman b. Nefel'den dinledigim, onun da Urve'den, onun da Âise'den, onun da Cüdâme binti Vehb El-Esediyye!den naklen rivayet ettigi su hadîsi okudum: Cüdâme Resûlüllah {SaHaîlahü Aleyhi ve Seüem)fi söyle buyururken isitmis:
«Vallahi gsieyi yasak etmek Içimden geçti. Nihayeî Roma Mada Iran-hlarin bunu yaphkbnm, fakat çocukkirma bir zarar vermedigini hatirladim
Müslim der ki: Haîe£e gelince, o Cüzâmetü'î-Esedîyye dedi. Ama dogrusu Yahya'nin dedigi gibi «de» iîe Cüssâine'dir.

141- (...) Bize UbeyduHah b. Saîd iîe Muhammed b. Ebî Ömer rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize El-MukrS' rivayet etli. (Dedi ki) : Bise Saîd b. Ebû Eyyûb rivayet etli. (Dedi ki) : Bana Ebû'l-Esved, Urve'den, o da Âise'den, o da Ukkâse'nin kiz kardesi Cüdâme biiiti Vehb'den naklen rivayet eyledi. Cüdâme sunu söylemis: KesûIÜUah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir takini insanîarm arasindayken yanina vardim. Söyîe duyuruyordu : «Vaüahi gîle'yi yasak etmek içimden geeîi. Defken RürnaîiiarIa Iranlilara bîr baktrm. Gördüm ki, onbr çocuktamna gîle yapiyor, fakat bu onlarin çocuklarina hiç bîr zarur gefirmiyormus.» Sonra kendisine azli sordular. Resûlüîlah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Bu bir kiz çocugunu gizSice diri diri mezara gömmektir.» buyur-diiîar.
Ubeydullah El-Muhrî'den rivayet ettigi hadîsinde:
«Ör (diri diriye mezara gömülen k:z çocuguna soruldugu vakît) [9] âyet-î kerîmesîdir.» cümlesini ziyâde etti.

142- (...) Bize bu Ebû Bekr b. EM Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. ishâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yahya b. Eyyûb, Muhasnmed b. Abdirrahraan b. Nevfel EI-Kurasfden, o da Urve'den, o da Âiserden, o da Cüdâme binti Vehb Eî-Esediyye'den naklen rivayet eyledi. Cüdame : «Ben Resûîüilah (Saltallahü Aleyhi ve SeIlemj'âen dinledim...» demis. Râvi hadîsi Saîd b. Ebî Eyyûb'un azil ve Gîle hakkmdaki hadîsi gibi nakletmîstir. Yalniz o (Gîle yerine) Giyâl demistir.

143- (1443) Bana Muhammed b. AbdîHâh b. Nümeyr ile Züheyr b. Harb rivayet ettiler. Lâfiz Ibni Nümeyr'indir. (Dediler ki) : Bize Abdullah b. Yezîd eî-Makburî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hay ve rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Ayyas b. Abbâs rivayet etti. Ona da Ebû'n-Nadr, Âmir b. Sa'd'dan naklen rivayet etmis kî, Üsâmetü'bnu

Zeyd'in, babasi Sa'd b. Ebî Vakkaasa haber verdigine göre bir adam KesûlüSIah (Sailaliahü Aleyhi ve Selle m)'e gelerek:
— Ben karimdan azil yapiyorum; demis. Resûîüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem) ;
— «Bunu niçin yapiyorsun?» diye sormus. Adam:
— Kadinin çocuguna veya çocuklarina zarar geleceginden korkuyorum (da onun için) cevâbini vermis. Bunun üzerine Resûîüllah (Sailallahü Aleyhi \e Sellem) :
— «Bu zararli bir is olsa idi, Iranlilarla Romalilara zarar verirdi.» buyurmuslar.
Züheyr kendi rivayetinde :
«Eger bunun Için ise yapma! Bu îsI Iranlilarla Romalilara zarar vermemistir.» dedi.
Hadisin râviyesi Cüdame (Raâiyallahu anh) hakkinda ihtilâf edilmistir Basilan onun Ukkâse (Raâiyallahu anh) 'dan baska bir zâtin kiz kardesi, bir takimlari da Cüda'me b in ti Cendel oldugunu söylemislerdir. Fakat muhtar olan kavle göre Hz. Ukkâset ü'bnû Mihsan'm anne bir kiz kardesi Cüdâme binti Vehb el-Esedi yye *dir.
Gîle, gayl ve giyâl ayni mânâya gelen kelimelerdir. Lügat ulemasindan bir cemaate göre gayle: Bir defa gîle yapmak .mânâsina masdar bi-na-i merradir. Gîle ise gaylden alinma bir isimdir. Bâzilari: «Bu kelime ile emzikli kadinin cima] kasdediîirse'gîle ve gayle seklinde okunabilir.» demislerdir.
Bu hadîsdeki gileden murad ne oldugu hususunda Ihtilâf etmislerdir, îmam Mâlik ile Esraaî ve diger lügat ulemasina göre emzikli kadinla cinsî münasebette bulunmaktir. îbni Sikkit: «GayJ» hamile kadinin çocuk emzirmesidir.» demistir.
Ulemânin beyânina göre Resûlüllah (Sailallahü A leyhi ve Sellem) 'in bunu men' etmelj istemesi- memed-ekî çocuga zarar vereceginden korktugu içindi. Zira doktorlar bu sütün hastalik oldugunu söyler; .Araplar da -ondan tiksinir ve çekinirlerdi.
Yerinde de îzâh edildigi vecihle ve'd : Kiz çocugunu diri diri mezara gömmektir. Câhiliyet devrinde Araplar bunu a'cjhk ve âr gibi sebeblerle yaparlardi. Azlin ve'de benzetilmesi hayati yok etmesi cihe-tiyîedir.
«O (diri diriye mezara gömülen kiz çocuguna soruldugu vakit) âyeî-i
kerîmesidIr.» cümlesindeki «o» zamiri mukaddere râci'dir. Yâni : Bu çirkin is, Teâlâ Hazretlerinin su âyetindeki tehdîd de dâhildir; demektir.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

1- Gîîe caizdir. Çünkü Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Selletn) ondan nehyetmemis; sebebini de beyan buyurmustur.
2- Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seliem i'in ictihadda bulunmasi caizdir. Usûlü fikih ulemasinin cumhuru buna kaaildirler. Bâzjîari onun hakkinda içtihadi caiz görmemislerse de dogrusu birinci kavidir.

---

[1] Sure-i Nisa, Âyet : 3
[2] B:i hususta selâmet yollan nummuaki eseri âcizîde daha genii> malûmat verilmistir
[3] Siire-i Mâidc, Âyet: 87
[4] Asr-i Seâdet. mütercimi Ömer Riza Dogrul'un bazi tetkiklerinden Hz. Âise'nIo evlendigi zaman 16 - 17 hatta 18 yaasinda oldugu neticesi çikarilmaktadir.
[5] Sûrc-i Ahzâb âyet: 53
[6] Sûre-i Ahzâb. Âyet:
[7] Sûre-i Baakara âyet: 223
[8] Döl almak için ayrilan câriyedir. Bunun hükmü s;ür cüriyelerden baskadir.
[9] Sûre-i Tekvîn ; 8.